621.920

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

621.920

MONTECARLO= BUDAPESTEN

IRTA

KISUNYOMI

Dr KORCHMÁROS KÁLMÁN

KIADJA

A „SZFINX" KÖNYVKIADÓ-VÁLLALAT

BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 27

BFY

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

MONTECARLO – BUDAPESTEN

A HAZÁRDJÁTÉKOK ELMÉLETE

IRTA:

KISUNYOMI

DR. KORCHMÁROS KÁLMÁN

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

BUDAPEST, 1923.

A „SZFINX" KIADÁSA, VII., KIRÁLY-U. 27.

Egyetemi
238 09

621. 920

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
I. Nyomt. Növedéknapló
1924 év. 300 sz.

„Jókai" nyomda rt. Budapest.

helyett, amely rendesen untatni szokta az olvasót, ezuttal inkább egy mesét mondok. Ha akarjátok, elolvassátok, ha nem akarjátok, ott hagyjátok.

Mese egy kis és egy nagy országról.

Hol volt, hol nem volt, volt valahol ott a távol nyugaton, a nagy tenger partján egy pirinyó kis országocska. Nem volt az egész akkora sem, mint egy jobb módu magyar paraszt gazdának a birtoka. De tudom, hogy ez nem adta volna érte cserébe a maga buzatermő szántóföldjeit, a virágos rétjét, gazdag legelőit és árnyas tölgyeseit. De még a cimeres gulyáit, a büszke paripákat tenyésztő ménesét és talán azt a szép furulyaszót sem, amellyel a pásztorai elüzték unalmukat ott az árnyékos füzfa aljában. Mert nem csak kicsinyke volt az az ország, hanem szegény, nagyon szegény volt maga is, a népe is, a királya is. Meredek, sziklás hegyoldalal ból állott az egész, amelyek egy szük öblöcskét környékeztek. Nem termett azokon még csak szamártövis sem. Legföljebb néhány citrom- és narancsfa, egy pár olajfa meg pálma. Egész kincse volt a télen nyáron derült gyönyörü kék ege és langyos levegője, amiből azonban — ugy tartják máshol — nem lehet megélni. Hát nem is igen élt, ingább csak tengődött az a néhány száz szegény halász ember, aki abban az országban lakott. Abból éltek, amit a tenger adott, no meg talán csöppent — bizony nem csurrant — egy kis

olaj is a sült halacskákra, — és ugy husvét táján még a szép pálmalevelekkel is kereskedtek, amiket a pápai udvarnak szállitottak a fényes virágvasárnapi processziókra.

De azért, ha a világnyüvő Nagy Szabó János uram (akiről ott Hajduböszörményben ugy tartják, hogy annyit utazik, hogy már-már elkoptatja a világot) egyszer arra vetődött volna, bizonyosan megbámulta volna a királynak azt a büszke várpalotáját, amely onnét, a meredek szirtfal tetejéről gőgösen tekintett le a szegény halásznép kunyhóira. Azt vélte volna, hogy abban csak fény és gazdagság fészkelhetnek. Hej pedig de nagyon megcsalódott volna. Mert hát az a király, épen olyan szegény volt, mint a népe. No, ez nem mindig volt igy. Bizony hatalmas és gazdag volt valamikor, sok sok száz évvel azelőtt. Akkor még gyors járatu bárkái portyáztak a tengeren és gazdag vámokat szedegettek azoktól a kereskedő gályáktól, amelyeket a balszerencse — persze ez »relativ« dolog, mert, ami az egyiknek bal- az a másiknak jószerencse — utjukba irányitott. De ez még nagyon régen volt, talán nem is igaz. Az egész mende-monda onnét keletkezett, hogy Giovanni egyszer azt állitotta, hogy az ő déd-ükapja ágyupucoló volt az egyik királyi bárkán. Ebből persze parázs verekedés származott ugy, hogy — — no de nem ezt akarom elbeszélni. Elég az hozzá, hogy a mesénk idejében már nagyon szegény volt az a király. Üres és disztelen volt belülről a palotája, el lehetett róla mondani, hogy: fenn az ernyő, nincsen kas! Mert bizony, ezt már hitelesen tudta Giovanni nemcsak állitani, hanem be is bizonyitani, miután az ő nagynénje udvari mosónő volt a királyi palotában, hogy sokszor hetekig maradt adós az a fukar kincstartó a mosószámlával.

Egy szép napon azonban arra vetődött egy szerény, alázatos, jóképü, mosolygó zsidó ember és megkérdezte Giovannitól, hogy merre vezet az ut föl a királyi palotába. »Csak nem akarsz talán a király szine elé kerülni, te szegény zsidó. Nem engedik oda be az ilyen jött-menteket.« »Bizd csak reám, jó ember. Tudok én beszélni az ajtónállók nyelvén.« »Hát ha olyan tudós ember vagy, csak próbáld meg. Amott kanyarodik az ut a lépcsők felé, amik egyenest fölvezetnek a várba« mondta neki Giovanni. És a zsidó a három szolgájával egyetemben, föl is jutott a várba. Nem is nagyon

sokat beszélgetett az ajtónállókkal, csak épen barátságosan kezet szoritott mindegyikkel. Minek magyarázzam, magatoktól is eltalálhatjátok, hogy a kézszoritás előtt az ajtónállók tenyere üres volt, — a kézszoritás után meg a zsidóé. Be is jutott hamarosan a király színe elé és ezeket mondta: »Felséges uram, hallgasd meg az én őszinte beszédemet és nem fogod kárát vallani. Lásd, felséges uram, mindenki tudja, hogy szegény az országod, szegény a néped, szegény vagy magad is. Adjál nékem engedélyt reá, és én aranytól pompázó márványpalotákat épitek a kopár szikláidra, — gazdaggá teszem a népedet, — virágos paradicsomot varázsolok az országod helyére és gazdaggá teszlek tenmagadat is. Csodájára fog járni a világ népe az országodnak, — hiressé fog válni a te neved is örökké.« »Tréfát üzöl-e velem — amit nem ajánlanék neked — vagy kalózkodtál netalán, — avagy arany bányáid vannak, hogy ilyen merész igéretekkel állsz elém?« kérdezte a király a zsidót. »Nem, uram! Nem tréfálok veled, bár magam is szeretem a tréfát. Becsületes módon szereztem azt az aranyat, amelyből ime, — foglalónak — annyit boritok lábaid elé, amennyit három szolgám fel birt cipelni idáig.« »Akkor hát te Lucifer vagy a jámbor külsőd alatt és a lelkem üdvösségét kivánod cserébe ezért a sok aranyért!« válaszolt a király és nehezen titkolt borzadállyal nézett az idegen mosolygó arcába. »Nem, uram! Annyi pénzem nincs, amennyire én a te jó lelkedet, a tudós értelmedet és a becsületedet magam értékelem. Én csak azt kivánom tőled pecsétes levélben, hogy törvényül mond ki, és engedd meg, hogy én gyorslábu kengyelfutóimmal az egész világban ki is hirdethessem azt, hogy: »Ebben az országban a pénzével mindenki azt teheti, amit akar!« »Ha csak ennyit kivánsz, ugy megalkudtunk« válaszolt a király és ráütötte pecsétes gyürüjét a szerződésre, amit már szép pergamen papirosra irva, magával hozott az idegen. Benne volt abban a szerződésben, hogy megépiti a palotákat a zsidó, fizetni fogja az egész királyi udvar kiadásait, fizeti az egész katonaságot, de még püspökséget is állit és annak bőkezü patronusa lesz. Amit pedig addig a napig adóban fizetett a nép a királyának, azt ő fogja százzal sokszorozott summában fizetni ezentul, — a nép pedig mentes lesz minden robottól, tizedtől, füstpénztől, még a stólától is.

És ezután szavának állott a zsidó. Tele építette az öblöt és a kopár hegyoldalt kényelmes házakkal, pazar villákkal és csodamárványpalotákkal. Örökké zöldelő pálmák ligeteit varázsolta elő. Kényelmes csárdákat építtetett, amikben tejbe vajba fürösztötték az utasokat. És a kis ország mihamar a világ gazdag népeinek találkozó helye lett. Akinek annyi volt a pénze, hogy otthon már el sem tudta költeni, az mind eljött megnézni azt a csodaországot. És mindenki jól érezte magát, mert ugy érezte, hogy abban a kis országban megtalálja azt a *szabadságot*, amely után minden ember jobban vágyódik, mint az örök üdvössége után. És örömmel fizette meg azt a kis adót, amit a zsidó kikötött magának a kontraktusban és csak az idegenektől szedett be, azt is ugy, hogy nem is tudták és amiből emez könnyen építette a palotákat, sőt még szépecskén maradt haszna is. És a millió ember, aki évről évre eljárt szórakozni abba a csodaországba, szerte hordta hirét országnak, királynak.

Igy lett a kis szegény országból világhires, gazdag ország, gazdag király, boldog nép!

*

Volt azután, talán ott a távol keleten, egy csodaszép, nagy ország. Voltak páratlan buzatermő síkságai, gazdag erdőségei, a drága ércek minden fajtáját bőven termelő bányái. Mint a koszoru övezték körül havas csucsokkal uralkodó hegységei, amelyeknek lejtőin megtermett a világ leghiresebb bora. És védték ezek a hegységek minden ellenség ellen ezer éven át. Olyan szép volt az az ország, hogy a világhires költő dalolta róla egyszer, hogy a »bokréta az Isten kalapján.« És amilyen szép volt az az ország, olyan derék volt a népe is. Jószivü és becsületes a békében, vitéz a harcban és hüséges a szövetségesei iránt, nagylelkü és vendégszerető, józan és értelmes, okos és tudni vágyó. Tudósai, költői és müvészei és minden mesterségben jártas iparosai versenyre kelhettek a világ bármely népével. És minden vitézsége mellett is békeszerető volt a népe. Miért is kivánta volna a szomszédjáét, mikor neki magának megvolt mindene a boldogulására, amit csak kivánhatott. Sőt szivesen befogadott minden idegent, hazát adott az üldözöttnek, hajlékot

és földet, hogy megélhesssen és megadott neki minden jogot, amivel csak az ő ősi lakosai birtak. Nem is volt az ritkaság, hogy fóminiszterek, főpapok és főbirák polcára jutottak a befogadott idegenek is, ha megvolt hozzá a tudományuk. De megvolt ennek a jó népnek az a nagy szerencsétlensége, hogy gonosz, irigy szomszédnépek laktak körülötte. Szemet vetettek azok a legjobb szántóföldjeire, a leggazdagabb bányáira, a legszebb erdőségei drága fájára. Hogy ezeket elrabolhassák tőle, gonosz összeesküvést szövögettek ellene. Jól tudták azt, hogy vitézségben, fegyverforgatásban nem mérkőzhetnek meg vele, még ha körülötte valamennyien összefognak is, azért hát kölcsönvették annak a jó népnek egy bölcs mondását, amely azt tartja: »Akinek rossz hirét költik, el kell annak pusztulnia!« Ettől a megismeréstől kezdve azután megkezdték ellene a háborut a hazug, a rágalmazó nyelvükkel. Kigyót, békát kiabáltak rája. Hazug panaszaikkal telesirták a világot. Elmondták róla, hogy barbár és kegyetlen, müveletlen és tudatlan, zsarnok és szabadságtipró. Ha azután néha egyik-másik nagy népnek a tudósai meg akartak győződni az igazságról és utrakeltek, hogy megismerjék azt az országot, amelyről mindig csak rosszat hallottak szomszédaitól, akkor a határokra állitott strázsák ugy megrémitették a szegény utast, hogy az életét is féltette és inkább visszafordult dolgavégezetlen a saját hazájába és ő is csak sietett erősiteni a rágalmakat a »villogó gatyáról,« amivel ott az idegeneket lemészárolják. Nem mondhatom, hogy ne lett volna néhány bölcs embere annak az országnak, akik azt mondták a fóminiszternek, hogy igy nem jó vége lesz a dolognak, mert ha egyszer bajban lesz az ország, hová forduljon majd szövetséges segitségért, ha az egész világ olyan gonosznak, olyan legutolsónak gondolja ezt a jó népet, amilyennek az irigy szomszédok leföstötték a gyülöletbe mártott pennáikkal. És ezt dalolta a világ csodájára született nagy költő is a hazájáról aggódásában:

»Veled szégyenlem, hogy a nagy világ
Téged, szegény hazám te, meg se lát,
Hogy aki rajta egykor ur valál,
És reszketett parancsod hanginál.
Most rája nézve nem is létezel...«

Nem volt okosabb ember a főminiszter sem és azt mondotta, hogy: »Bizony van igazság abban, amit mondotok, ti bölcs emberek és te, jövőbe látó költő. De hát mivel csalogassam én ide a messze országok népét, ha magától nem jön? Hát talán jó lesz, ha ugy csináljuk ezt is, mint másfajta dolgot is csinálni szoktunk, amit t. i. nem akarunk megcsinálni: Kiküldünk egy bizottságot. Az majd megmondja — ha ugyan valaha végére ér a sok bölcs tanács meghallgatásának — hogy miképen kell megcsinálni az idegenforgalmat?« És azután ugy is történt. Még javában tanácskozott a tudós szakértők bizottsága, amikorra már az irigy szomszédok megkezdték a nagy háborut, mert az egész világ minden népével szövetséget kötöttek ellene, ugy, hogy huszonhét ország üzente meg a hadat és jött sok sok millió katonával, ágyuval a magára maradt ország ellen. Nem szaporitom a szót, magatok is elgondolhatjátok, hogy milyen szomoru vége lett ennek. A tetvek is elpusztitják az oroszlánt, ha nagyon sokan vannak. Legyőzték a vitéz népet. Földarabolták, maguk között megosztották az országát. Elvették a legbujább buzatermő földjeit, minden erdejét, minden bányáját, vasát, sóját, aranyát. Elszakitották tőle millió meg millió alattvalóját, akiket most kegyetlenül sanyargatnak. Ez azután mégis meghagytak belőle világ csufjára egy kopáros parlagot, meg a szép fővárosát és azt elnevezték »Csonka ország«-nak.

Mikor ez a szerencsétlenség már tökéletes volt, akkor a király magához hivatta a főminisztert, meg a tudós bölcseket és azt kérdezte tőlük, hogy mondják meg neki, mi okozta ezt a szörnyü veszedelmet? Meghányták vetették maguk közt a bölcsek a kérdést és a főminiszter ekképen referált a királynak: »Uram, királyom! Enmagunk hibája, hogy ránk szakadt ez a nagy szerencsétlenség. A tulságos nagy jóságunk és a tulságos nagy hiuságunk hozta reánk az Isten csapását. Azt hittük, hogy más nép fiai is olyan hüségesek és hálásak, mint a mienk és tulontul sok földet és tulontul sok jogot juttattunk a vendégszeretettel befogadott idegeneknek. Ezek azután, mikor bajban voltunk, sem hálásak, sem hüségesek nek nem mutatkoztak, sőt inkább az ellenségeinkkel cimboráltak. Azt hittük, hogy akkor fog dicsérni minket a nagy világ minden népe, ha mi is olyan törvényeket hozunk mi nálunk idehaza, amilyeneket ők hoztak maguknak odahaza,

a saját használatukra. Veregették is néha a vállunkat, hogy ilyen meg olyan tanulékonyak vagyunk, mert tudtuk őket utánozni. Pedig eszünkbe juthatott volna, amit minden parasztgazdánk jól tud, hogy a legjobb mag is rosszul csirázik, ha nem neki való földbe ültetik. Ugyis mondja ezt a népünknek értelmes közmondása, hogy »a töltött káposzta magyarnak orvosság, németnek betegség!« Igy jött azután, hogy bármennyire imádja is a népünknek a lelke a »szabadságot«, elhitették Veled, oh, uram, királyom, hogy első dolog a »*rend*«, — mert ez igy van a »müvelt nyugaton« is. És azután, amint szaporitották a rendet, azonképen persze fogyasztották a szabadságot a törvényeid. De még ez sem lett volna akkora baj, ha ugyan a müvelt nyugaton megtudták volna azt, hogy az országod immár épen ugy be van rendezkedve a *rendre*, mintahogy az nekik kellemes, ahogy azt ők maguk odahaza megszokták. Épen az ellenkezőt hitték el az irigy szomszédok hazug rágalmai révén, mert *nem ismertek* bennünket! Ma sem ismernek, mert mindenki beszéli, aki ott volt, mikor a békét tárgyalták, hogy a leghatalmasabb ellenségünk legokosabb főminisztere sem találta meg a térképeken a mi szép országunk határait! Megmondjuk, uram, királyom, hogy mimódon válhatik ismertté az országod és néped a nagy világ előtt. Tágits egy kicsikét a szabadságon a *rend* rovására és add hirül a világon, hogy: »*Ebben* az országban *mindenki azt teheti a pénzével, amit akar!*«

És a király mély gondolatokba merült, de hogy mit határozott, azt én már nem tudom tovább mesélni, mert... fölébredtem!

Ugyebár, nyájas olvasó, jobb is, hogy csak álom volt, — valóságnak tulságosan szomoru volna ez a mese!

Budapest, 1922. december havában.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

ELSŐ RÉSZ.

Montecarlo.

A montecarloi játékbank alapitása.

Montecarlo nevét az 50 év előtti térképeken, vagy lexikonokban sikertelenül keresnénk. A mult század 50-es éveiben még az a Téte de chien alján a tengerbe nyuló szikla, a melyen ma a Casino fényes palotája pompázik, jóformán egészen kopáron állott. A büszke Grimaldiak utódja, III. Károly fejedelem a monacoi sziklavár ormáról alátekintve nem látta még a Condaminet, mely Monaco és a mai Montecarlo között épült, nem látta azt a száznál több, fényesnél fényesebb villát és több, mint ötven pazar szállót, mely ma a bájos monacoi öblöt környékezi.

A 2160 hektár terjedelmü hercegség lakósainak száma akkor még 6000 lélek volt, amihez Mentone és Roque-Brunne is hozzá számitandó. Maga Monaco 1200 lakost számolt. A herceg évi jövedelme arányban állott birodalma nagyságával és népe számával, mert ez nem haladta meg a 80.000 frankot, melyet Párisban iparkodott minél kellemesebben elkölteni.

A mai Montecarlo, melyet méltán mondanak a Riviera gyöngyének, Blanc apónak — »père Blanc« volt a neve általában Francois Blancnak — köszönheti alapittatását és fényes virágzását.

Francois Blanc volt alapitója öccsével, Louis Joseph Blanckal együtt 1841-ben a homburgi játékbanknak, mely az ad-

dig jelentéktelen kis fürdőt és környékét alig tiz év alatt világhirüvé tette.

A hessen-homburgi kis őrgrófság székhelye lett találkozója Európa összes játékosainak, mert Blanc apó értette a módját, hogy mikép csináljon versenyt Badennek és Wiesbadennek. A reklám értékét és a külsőségek hasznosságát ez a nagyszabásu vállalkozó idejében fölismerni és értékesiteni tudta. A homburgi »Kursaal« pazar fényüzéssel volt épitve és minden kényelemmel ellátva. A fürdő szinházában dráma, opera és ballet volt müsoron és az akkori müvészvilág előkelőségeinek szerződtetése biztositva volt. A társalgó és olvasótermekben nem furakodtak a márvánnyal és gazdag aranyozással, — az éttermek fénye utólérte a párisi Louvre müvészies pompáját. Óriási parkja, remekül gondozott sétányaival, téli kertje és fürdői s főkép maga a válogatott társaság, az akkori világ haute crèmeje, méltán szerezték meg Homburgnak a világfürdő hirnevét.

Nincs abban semmi kétség, hogy ennek a sikernek s a Blanc testvérek zsebeibe ömlő millióknak alapja a Kursaal három játéktermében felállitott négy zöld asztal volt, melyek közül kettőn-kettőn rulettet és trente-et-quarante-ot játszottak. Ezeken az asztalokon naponkint 720,000 forint (1.400,000 korona) volt a bank betétje. A rulett asztalokon 60—60,000 forint, a trente-et-quarante asztalokon pedig 300—300,000 forint.

Mikor a mult század 50-es éveinek közepe felé a német egységre törekvő mozgalmak, amelyek parallel haladtak Poroszország izmosodásával, nagyon előtérbe kezdtek nyomulni, a finom szimatu Blanc apó megsejtette, hogy a hessen-homburgi és vele egyivásu apró őrgrófságok és kis hercegségek önállóságának napjai meg vannak számlálva. Hogy a nagy-németség várható kialakulása után a puritán gondolkozásu porosz király (I. Vilmos) beszünteti a homburgi mulatságokat és Blanc koncesszióját meg nem ujitják, azt meglehetősen bizonyosra vehette.

A körültekintő vállalkozónak geniális éleslátásával tudta föltalálni Blanc apó azt a pontját Európának, ahol valószinüleg a leghosszabb időre megvetheti lábát bankjával.

Öccse, aki megelégedett Homburgban gyüjtött millióival, nem ment bele az uj vállalkozásba és később a homburgi

zöld asztalokkal együtt 1871-ben ő is elköltözött nyugalmas magánéletébe. Az öreg Blanc azonban, aki hizelgő, sőt kedves modoru, eleven temperamentumu ember volt, — rosszakarói telhetetlen pénzvággyal és kapzsisággal vádolják — nem pihent meg aranyain, hanem egy szép napon, 1856-ban megjelent Monaco várában és III. Károly hercegnél audenciára jelentkezett.

Azt meg kell adni Blanc apónak, hogy meg tudta becsülni annak a koncessziónak értékét, mely neki 30 évre megadta a jogot, hogy *Etablissement des Bains de Mer et Cercle des Etrangers* cim alatt fürdővállalatot alapitson játékbank fölállitásával kapcsolatosan, mert nyomban lefizetett érte Károly herceg kezeibe 1.700,000 frankot s a mellett busás évi járadékot biztositott a hercegnek.

Már két évvel ezután, 1858 május 13-án megtörtént a mai Casino pompás épületének alapkőletétele nagy ünnepségek kiséretében. Ekkor nyerte nevét Blanc apó inditványára Károly herceg megtiszteltetése végett az a hegyoldal, melyen ma Montecarlo villa- és szálló-telepe áll.

A rohamosan fejlődő Montecarlo neve ma már lassan-lassan kiszoritja a forgalomból Monaco nevét s fogalomjelző szálló-ige értékü a »Montecarlo« szó, mert mindenki a legklasszikusabb és legtökéletesebb hazárdjáték fogalmával kapcsolja egybe.

A monacoi hercegség, mely 1793 óta francia fönhatóság alatt volt, 1815-ben a szardiniai király védnöksége alá került, de a savoyai ház uralomra jutásával olasz védnökség alá jutott. Midőn 1861-ben Nizzát visszacsatolták Franciaországhoz, a monacoi hercegség fölött való védnökség is Franciaországé lett. Az addig Monacohoz tartozott Mentone és Roque-Brunne-t ekkor kebelezték be Franciaországba az Alpes Maritimes megyébe.

A monacoi herceg uralmának ezen megröviditéséhez minden ellenszegülés nélkül hozzájárult. Igaz, hogy az a négy millió frank is, melyet kárpótlásul a franciák fizettek neki, vigasztalásául szolgált, de amellett ekkor már tisztán belátta azt is, hogy a két kis község elvesztéséért bőven kárpótolni fogja őt Blanc apó bankja és az addig annyira sulyos anyagi gondokat leveszi a herceg vállairól.

És valóban már 1869 február 8-án abban a kellemes meg-

lepetésben részesitette III. Károly herceg monacoi alattvalóit, hogy az összes egyenes és közvetett adókat eltörölte. Az a boldog 15,180 halandó, aki magát ma a monacoi fejedelem alattvalójának vallja, az adózásnak semmiféle fajtáját nem ismeri s a katonáskodás terheit sem viseli, mert ezt is az az önkéntesen és fölös számban jelentkező 96 külföldi zsoldos látja el, akik három ezredes, négy alezredes, hat százados, hét fő- és hét alhadnagy parancsnoksága alatt alkotják a kis hatalmasság fegyveres véderejét. Betüszerinti értelemben mondhatjuk tehát, hogy a bank az állam összes szükségleteit fedezi, kezdve a herceg civillistáján, a rendőrség, bíróság, püspökség, iskolák és mindennemü hivatalokon végig.

Megvan ott en miniature minden intézmény, mely más állam berendezéséhez tartozik; csak kétféle hiányzik: börtön nincs Monacoban, mert a nagyritkán elmarasztalt büntetteseket a legközelebbi francia börtönökbe zárják, — és közjótékonysági intézmények (szegényház, népkonyha, hajléktalanok menhelye) nincsenek, azon egyszerü oknál fogva, mert koldus nem lakik Monaco területén, hol a szegénység ismeretlen. A rossz nyelvek azt hiresztelik, hogy a különben bőkezü részvénytársaság a rabtartási költségek dolgában egy kissé szükmarku, mert állitólag mindig alkalmat ad az elitélt büntetteseknek, hogy szökésük utján a bankra hárulandott bünügyi költségek megtéritésétől szabaduljon. Hogy mi igaz ebből a pletykából, azt nem sikerült földeritenem, mert az ilyen eseteknek hiteles leirását a monacoi hivatalos közlönyben, az *Annuaire de Monaco*-ban hiába kutattam. A szegénygy azonban mégis csak foglalkoztatja a társaságot, mert, ha nem is a szerencsés benszülöttekkel, de az idegenek egyikmásikával megesik az az emberi dolog, hogy elfogy az apró pénze s a közjótékonyságra szorulna: a bank ellátja utiköltséggel, hogy hazájába visszatérhessen. Ami a toloncolásnak legudvariasabb formájában történik.

A szegénységet, ezt az anaesthetikus dolgot messze számüzte az öreg Blanc apó az ő vállalkozásainak környékétől. Semmit sem utált annyira, mint a szükös viszonyokat. Annyi bizonyos, hogy nem közönséges méretü pénzember volt ez a különben szerény és egyszerü életmódot folytató öreg ur, akiről tömérdek adoma kering. A Casinonak dusgazdag pompája, a hirneves *Garnier*, a párisi Opera épitőjének tervei

nyomán épült és *Doré* Gusztáv festményeivel diszitett szinház mesés fényüzése tanuskodnak arról, hogy Blanc apó nem szeretett garasoskodni. Megmutatta ezt akkor is, midőn hire terjedt, hogy a párisi nagy operaház épitésének rengeteg — 50 millió franknyi — költségei elfogytak. Nem tudták a befejezéshez még szükséges öt millió frankot előteremteni. Blanc apó ekkor elővette cheque könyvecskéjét és az egész öt millió frankot kiutalványozta az épitési költségekre. Ennek az anekdotának az a csattanója, hogy az elkészült nagy opera megnyitó ünnepélyes előadására a rendezőség »elfeledett« Blanc apónak meghivót küldeni. Sokféleképen magyarázgatták, mentegették utóbb ezt a tévedést, de sohasem derült ki, hogy az a feledékenység a véletlennek vagy a szándékosságnak volt-e a müve? Igaz, hogy később megvolt az az elégtétele, hogy a világ leghirnevesebb müvészei szerepeltek montecarloi gyönyörü szinháza deszkáin, az arany pedig szakadatlanul ömlött pénztáraiba a Cercle des Etrangérs évről-évre növekedő forgalma révén.

Az öreg Blanc nem játszott soha, de bizott saját jelmondatában: »*Rouge* perd et *Noir* perd, mais c'est toujours *Blanc* qui gagne!« (Vörös veszt, Fekete veszt, de Fehér mindig nyer.)

Egyszer azonban mégis játszott. De az még homburgi anekdota. Egy párisi divatárusnő a német fürdőket szokta fölkeresni, hogy az akkori »legujabb párisi divat« termékeit bemutassa. Blanc anyónak nagyon megtetszett az egyik kalap, de Blanc apó sokallotta érte a kivánt 250 frankot. Kómikusan drága árnak tartotta egy női kalapért és nem akarta, hogy megvegyék. De a kalapról Blanc anyó nem akart lemondani s mert a házi béke 250 frankkal még sincs drágán megfizetve, végre is megvették a kalapot. Csakhogy a dolog bosszantotta az öreget és elhatározta, hogy az öccsének (a homburgi vállalatban volt társa) kell azt megfizetnie, az az majd kinyeri a bankból. Egyszóval 500 frankot akart nyerni. Általános bámulatot keltve hivatalnokai előtt, elkezdett játszani az egyik asztalnál. De a dolog nem ment s az öreg ur csakhamar elvesztette a zsebében hordott összeget, haza ment friss pénzért, de a szerencse csak nem akart feléje fordulni. Mindinkább tüzbe jött erre, ugy hogy a dolog vége az volt, hogy kerek 80,000 frankot vesztett. Ennek a fele az

ő javára esett ugyan, de azért a Blanc anyó uj párisi kalapja 40,250 frankjába került. Minden takarékos családapa elképzelheti, hogy milyen pokoli öröme telt benne Blanc apónak, valahányszor a felesége előtte az uj kalapjában megjelent.

Nem szabad említés néldül hagyni, hogy Monacoban már jóval Blanc odaérkezése előtt, amikor még nyoma sem volt az olasz és francia Rivierán végig vonuló vasutnak, működött egy kisebbszerü játékbank, melynek 1853-ban adott III. Károly fejedelem 30 éves koncessziót. Ez a kis társaság 2.500,000 frank alaptőkével működött, de nem csinált nagyon fényes üzleteket. A forgalom nagyon minimális volt, az egész telep a ma is álló Hôtel de Parisból és a mostaninak helyén álló egyszerü kaszino épületből állott. Ennek a kis banknak jogait engedte át 1883-ig a herceg Blancnak, aki értett ahhoz, hogy a nagyszabásu és fényes beruházásokkal hihetetlen virágzásra és világhirre emelje a vállalatot.

A bank azonban tulajdonképpeni fénykorának kezdetéhez akkor jutott, amikor 1870-ben az összes német játékbankokat betiltották és Montecarlo elkezdte élvezni monopoliumát. Európa játékosai a belga fürdőkön kivül tisztességes rulettet csak itt találtak és évről évre számosabban rajzották körül Blanc apó asztalait. A homburgi bank egész kipróbált személyzetét 1870-ben átköltöztették ekkor Montecarloba. Ekkor már régen állott az inkább gazdagon, mint izlésesen diszitett mórstylü játékterem. 1871-ben fejezték be a már emlitett szinház épitését, és később, az 1890-es évek végén, már Blanc apó halála után, még két tündöklő játékteremmel bővitették az épületet.

Blanc apó 1877 julius 27-én halt meg 71 éves korában és 175 millió franknyi vagyonát négy gyermekének hagyta. Csupán a párisi Szent Rókus-templomnak hagyományozott lelke üdvösségéért elmondandó szent misékre 500,000 frankot.

Ilyen óriási vagyon birtokában nem volt nagy mesterség a család részére poziciót biztositani még a legmagasabb társaságban is. Annyi bizonyos, hogy a legirigyebb ellensége foghatta csak reá Blanc anyóra, hogy apró hirdetések utján szerezte leánya részére a hercegi férjeket. Az a 35—40 millió frank, amennyit mindegyik hozományul kapott, a leghatásosabb házasságközvetitő volt. *Lujza*, az idősebb, egy

lengyel herceget, Radziwill Constantint boldogitotta kezével és bizonyára pénzével is, mig *Mária*, az ifjabbik, Bonaparte Rolandnak, Bonaparte Péter herceg fiának, III. Napoleon unokaöccsének lett felesége.

Fiai közül *Edmond* St. Cloud városának polgármestere volt, majd utóbb körülbelül tiz éven át képviselő. Nagy versenyistállót tart és a sport minden ága iránt érdeklődik. *Camille* szintén hires istállók tulajdonosa és szép sikerekkel üzi a sportot, lovai vagy hatszor győztek a Grand Prixben.

Az öreg Blanc halála után Bertora gróf vezette tovább az üzletet a Blanc-család nevében egész 1883-ig, amikor a régi engedélyokmány határideje lejárt. A Blanc-család hercegi rokonsága részéről indulhatott ki az a terv, hogy a monacoi »Etablissement«-t részvénytársasággá alakitsák. A magasabb rokonság előtt valószinüleg kettős cél lebeghetett. Egyrészről bizonyos delicatesse-t kereshettek abban, hogy a »zéró« és »refait«-ből folyó jövedelmek ne legyenek kizárólag a Blanc-család neveivel kapcsolatosak. A francia bourgeois typusának, az öreg Blancnak ez a gondolat még nem okozhatott skrupulusokat. Az ő elvei között okvetlenül szerepelt az a tétel, hogy a pénznek nincs illata. És bizonyára látott ő elég vagyont fölhalmozódni a III. Napoleon idejében, amelynek származása tisztesség dolgában nem mérkőzhetett az övével. Mert tagadhatatlan, hogy aki Blanc ur bankjában akarta szaporitani a pénzét, kisebb költséggel és a nyerésre nagyobb eséllyel kockáztatta azt, mintha tőzsdei bizományos ellenőrizhetetlen körmeire bizta volna. Blancék csak 1.28 (ruletten 1.35) százalékot számitottak bankjutalék révén, de soha nem csaltak és minden megnyert tétet kifizettek; amit azonban számos más bankról nem lehetett elmondani. De lehetett valami politikai kombináció is ennek a részvénytársaságnak alakitásának hátterében. A nyilvánvalóan royalista érzelmü bank-érdekeltség jónak látta a köztársaságiak körében bizonyos konnekszikat, mondhatjuk bátran érdekcsoportokat szerezni, amelyek a Montecarlo ellen szünet nélkül megujuló támadásokkal szemben némi födözetet nyujtsanak.

Ezt a föltevésemet legalább nagyon támogatja az a tény, hogy az uj társaság részvényeit a párisi sajtó és politikai világ legbefolyásosabb tagjai között osztották ki. Mellesleg

legyen mondva, hogy azért a sok támadás a bank ellen nem szünetel. Utóvégre is, mindenkit nem lehet kielégiteni. Minden évben kikerül a nyomda alól néhány könyv, amely a legvehemesebb támadást foglalja magában a »montecarloi tripot« (játékbarlang) ellen. Ezek közül pl. Leo Taxil »Monaco« cimü könyvének minden oldalán sürün megismétlődnek a »tolvajok, rablók, kalózok bandája« és hasonló ékes kifejezések s a tendenciája az, hogy »meg kell szüntetni a bonapartista bandának csaló üzelmeit, s Európa gyalázatát, Franciaország szégyenét be kell kebelezni az őt körülvevő Alpes Maritimes departementba«.

Az uj részvénytársaság 1883 április hó 1-én alakult meg 30 millió frank alaptőkével, 60,000 darab 500 frank névértékü részvény kibocsátásával.

Hogy azért az egész vállalat kezelése és vezetése tekintetében az irányitó befolyás a Blanc-család kezeiben maradt, azt világosan mutatják a következő adatok:

A 60,000 darab részvény közül kiosztottak: a monacoi hercegnek 5000, Radziwill hercegnek 4800, Blanc Edmondnak 4,200, Bonaparte Roland hercegnek 4000, Blanc Camillnak 4000, Bertora grófnak 2000, a Blancékkal rokon Wagatha családnak 2000, a nizzai banknak, mely a finanszirozást végezte 2000, s nagyobb számmal párisi előkelő hirlapirók és politikusoknak, kik a Blanc-család baráti körébe tartoznak. Összesen tehát a részvények fele a Blanc-család kezeiben maradt.

A többi 30,000 darab részvényt bocsátották ki nyilvános aláirásra, amelyeken nagyon hamar tuladtak. Körülbelül 5000 darab angolok birtokába is jutott.

Az alapszabályok egyik pontja meghatározza, hogy a közgyülésen szavazati joggal csak azon részvényesek birnak, akik legalább 200 darab, — 100,000 frank névértékü — részvény birtokában vannak. Miután pedig a részvények jelenlegi árfolyama 4800—4850 frank között váltakozik: könnyü belátni, hogy Blancéknak nem kell nagyon tartaniok a leszavaztatástól.

A részvénytőkét az a 15.000,000 frank alkotja, amely befizettetett és ez maradt a mai napig a bank forgalmi tőkéje is. Az 500 frank névértékü részvények után 5%-os fix kamatot fizetnek minden félévben, — ezen felül pedig

az osztalékot, amelynek nagyságát az igazgatóság a részvénytársaság áprilisi évi közgyülésén hozza javaslatba.

Az uj részvénytársaság alapszabályait Károly fejedelem 1883 március 15-én hagyta jóvá és irta alá, s azokban csekély módositással mindazon rendelkezések szerepelnek, amelyek a régi engedélyokmányban foglaltattak.

A társaság szabadalma ujabb 30 évre, tehát 1913-ig lett engedélyezve. A fejedelem részére az évi szabadalmi dij 1,250,000 frankban lett fixirozva és ezenkivül — mint fönnebb jeleztem — 5000 darab részvényt kapott, amelyek szintén körülbelül ugyanannyi kamatot és osztalékot jövedelmeznek.

Az uj társaság cimét az alapszabályok 1-sö §-a határozza meg: »*Société des Bains de Mer et Cercle des Étrangers de Monaco*« most a hivatalos cim.

A 2-ik § a részvénytársaság célját határozza meg: »A részvénytársaság célja azon jogoknak és szabadalmaknak értékesitése, amelyeket ő fensége, Károly fejedelem az 1863 április 2-iki engedélyokmányában megadott, azon föltételek és kötelezettségek mellett, amelyek az 1882 október 19-én kelt szerződésben foglaltatnak«.

A 3-ik § kimondja, hogy »az 1883 április 1-én alakult részvénytársaság 1913 április 1-éig áll fönn, — tehát 30 évre terjed engedélye.

Azóta pedig a »Société« a fejedelemmel máris egy ujabb szerződést kötött — gondos előrelátásra mutat ez az igazgatóság részéről — a fejedelemre még előnyösebb föltételek mellett ujabb 30 évre, tehát 1943. évi április hó 1-éig.

Az alapszabályok egyik szakaszában kötelezve van az igazgatóság évi 1.000,000 frankkal szaporitani a tartalékalapot egész 1913-ig. Igy tehát a legrosszabb eshetőséggel szemben is biztositva lettek a részvényesek érdekei, mert az engedély lejártával nemcsak a lefizetett 15 millió frankot, hanem az egész 30 millió frank alaptőkét, illetve ennél jóval nagyobb összeget (mert a kamatok kamatjával és az összes épületek, beruházások és egyéb ingatlanok értékével együtt csaknam még egyszer akkorára fog a tartalékalap növekedni) lesz képes a netalán felszámoló-társaság a részvényeseknek visszafizetni.

Ez az eshetőség egyelőre bizonyára még nagyon távoli, mert mint már jeleztük, még 1943-ig érvényben marad a *Société des Bains* üzleti szabadalma.

A részvénytársaság ügyvezetése.

Amig az »Etablissement des Bains de Mer et Cercle des Étrangers« a Blanc-család kizárólagos vállalata volt, addig a nagy nyilvánosság előtt annak egész belső szervezete rejtélyes homályba volt burkolva. Sem azt, hogy mekkora volt a vállalat évi bevétele, sem azt, hogy mire költötték el, nem igen lehetett tudni. Legföljebb hozzávetőleg számitgatták a milliós jövedelmeket.

Ma már, amióta részvénytársaság számol nyilvánosan a bank vagyona és jövedelmeiről, pontos kimutatások tüntetik föl évről-évre, hogy azt a 20—25 millió frank közötti átlagos jövedelmet miből veszik be és mikép osztják föl.

A tárca- és regényirót, akik a montecarloi zöld asztalok mellett lejátszódó érdekes jelenetek leirását várják ebben a fejezetben, — valamint a borzalmakban kéjjel tobzódó olvasót, aki azt várja, hogy kimutatást talál annak a naponkénti két tucat öngyilkosnak temetési költségeiről, akiknek hulláit a bank szolgái reggelenként a tengerből kihalásszák, vagy a park sudár pálmáiról leszedegetik: nagy csalódás várja, mert ilyenről nem referálok.

Az a nézetem ezekről a témákról, hogy egyenértékűek a tengeri kigyó föl-fölbukkanásának hireivel. Mert körülbelül bizonyos ugyan, hogy él egy-két igazi óriási tengeri kigyó valahol az Óceán mélységeiben, és látják is egyiket vagy másikat nagy ritkán: de ha annyi volna a tengeri kigyó, ahányszor a nyári ujságok irnak róla, már régen elvesztette volna minden értékességét. Igy vagyunk a montecarloi ugynevezett szenzációkkal is. Történik ilyen valóban, — öngyilkosság sem példa nélkül való, — de sem egyik, sem a másik *nem mindennapi*, mert ha az volna: ma már senki sem tartaná érdemesnek fölemlegetni.

Mindamellett azt hiszem, hogy azokban a számokban, melyeket alább bemutatok, minden reálitásuk mellett is rejlik annyi érdekes adat, mint a legjobb tárcában, melynek szinhelye a »hirhedt kártyabarlang, a montecarloi büntanya«.

Általánosságban annyit el kell ismerni, hogy a Casino ügykezelése a Blanc-család idejében nagyon méltányos és mondhatni minden tekintetben gavalléros volt. A szükmarku takarékoskodásnak nyoma sem volt a Blancék háztartása kö-

rül. Blanc apó és utódai pazar bőkezüséggel gondoskodtak arról, hogy senki »smucigsággal« — amint nálunk, Budapesten mondják — ne vádolhassa őket. Hogy példát nyujtsak erről, megemlithetem, hogy az ő igazgatásuk alatt nem csupán az összes hivatalnokok és croupier-knek, hanem az egész hadseregnek, rend- és csendőrségnek fehérneműjét a társaság mosatta. Nem kevesebb, mint 110 asszonynak, leánynak adott ez mindennapi munkát. Az uj igazgatás, melyről azonnal szólok, ezt a tételt törölte a költségvetésből, — és számos más tételt erősen redukált.

Abban a bőkezü, kedélyes és atyai üzletvitelben, amelyet Blanc apó és halála után gróf Bertora folytattak, 1895-ben nagy változás következett be.

Már 1892/93 táján kezdett a Blanc-család tuladni részvényein. Blanc Edmond részvényei nagy részét eladta és pedig sikerült tőzsdei manöverek segélyével 3—3500 frankra fölhajszolt árfolyamokon. Csakhamar tuladott részvényei legnagyobb részén Bonaparte Roland és Radziwill herceg is. Egy párisi bankárokból alakult syndikátus vásárolta össze legnagyobb részét ezen piacra juttatott papiroknak, ugy, hogy a Sociétében a szavazatok többségét biztositotta magának. A syndikátusnak célja az volt, hogy a Blanc-család érdekkörét kiszoritsa poziciójából és a takarékosság alapjára fektetett uj gazdálkodást honositson be.

Az uj többség, melyet az 1895 április 30-iki közgyülésen két párisi bankár, Custot és I. B. Grebert-Borgnis kellő meghatalmazásokkal képviseltek, tervét keresztül vitte és a Blanc-Bertora-féle igazgatóságot kibuktatta. Gróf Bertora, ki több, mint 25 éven át mindenható igazgatója volt a vállalatnak, előre informálva volt a történendőkről és a közgyülésen meg sem jelent. A fejedelmet ellenőrzési jogainak gyakorlása végett képviselő pénztárnokának pedig ajtót mutattak, ugy, hogy a közgyülésen meg sem jelenhetett. Az igazgatóságot és felügyelő bizottságot egyszerüen beszüntették és egy »*Conseil-Unique*« (egyedüli tanács) cimü igazgatósággal pótolják, melynek a módositott alapszabályok szerint nem kevesebb, mint négy és nem több, mint hat tagja van, olyan részvényesek sorából választható, akik legkevesebb 300—300 darab, tehát 150,000 frank névértékü (azaz körülbelül 600,000 frank árfolyamértékü) részvény tulajdonosai voltak.

Ez a hat évre választott tanács (három-három tag minden harmadik évben kilép, de ujra választható) felelős jelenleg az igazgatásért. A Conseil-Unique saját kebeléből egy vezérigazgatót nevez ki, aki a folyó ügyeket állandóan vezeti, — de jogositva van egy körén kivül álló egyént is fölruházni ezzel a jogkörrel, akinek nem kell részvényesnek lennie.

Az első Conseil-Unique tagjává lettek: *Piedallu, Custot, Grebert-Borgnis, Baltagi, Senechal, de la Grange* és *De Jugne.* A tanácstagok jutalékául az évi tiszta nyereség 2%-a van megállapitva, ami a napidijak és egyéb pótlékokkal együtt fejenkint átlag közel 50,000 frankra rug. Custot ur jutalékai azonban, ki vezérigazgatóvá lett, 125,000 frankra emelkednek.

Bertora grófot, aki a régi igazgatóság elnöke volt, végleg kinullázták. *Bornier* részére azonban, aki addig a felügyelő bizottság elnöke s a Blanc-család képviselője volt, 75,000 frank évi fizetéssel szerveztek egy »Chef de service intérieur« (a belső szolgálat főnöke) cimü hivatalt és 25,000 frankra redukált fizetést hagytak meg részére. A régi hivatalnokok és igazgatók fizetéseit hasonló arányokban csökkentették. Hogy ezt a takarékossági politikát még sem egészen következetesen valósitotta meg az uj Conseil-Unique, azt saját járulékaik megszabása körül láthatjuk, mert azon nemcsak hogy nem maradnak a Blanc-féle igazgatók dijai mögött, de azokat jelentékenyen meghaladják.

Vizsgáljunk meg most részletesen egy évi közgyülés elé terjesztett mérleget, amely körülbelül képét adja egy átlagos forgalmu esztendő bevételei és kiadásainak.

Bevételek. A december 1-étől május 1-éig terjedő öt téli hónapban naponként átlag nyolc rulett asztalon folyik a játék. (A legutóbbi években ez az átlagos szám még emelkedett.)

Minden asztalnak napi átlagos tiszta bevétele 10,000 frank, összesen . . .	80,000	
Két trente-et-quarante asztal, mindegyik átlagos napi 7500 frank bevétellel, összesen	15,000	
150 napra számitva összesen		14.250,000
A május 1-étől november 30-áig tartó nyári hónapokban három rulett asztalon napi átlagos bevétel 8750 frank, azaz napi	26,250	

Egy trente-et-quarante asztal napi átlagos 6250 frank bevétellel	6,250	
215 napra számítva		6.987,500
Az ingatlanok, ugymint a Hôtel de Paris, Hôtel Montecarlo, Café de Paris stb. jövedelmei, melyek a társaság tulajdonát képezik .		762,500
Összes bevétel .		22.000,000

Azok a számok, amelyek egy-egy asztal napi nyereségét tüntetik föl, a gyakorlatban természetesen egymástól nagyon eltérő számok átlaga gyanánt jelentkeznek. Egy-egy nagy játékos müködése okozza azokat a különbségeket, amelyek a bank javára vagy hátrányára egy-egy napon előállhatnak. Nem éppen ritka dolog, hogy egy asztal pénzkészletét, amely a rulett asztalokon 60,000, a trente-et-quarante-on pedig 100,000 frankot tesz, kimeriti valamely szerencsés játékos. A téli évadban ez elég sürün megtörténik és ezért nem érdemli meg azt a szenzációt, amely rendszerint nyomában járni szokott. »Kifosztotta a bankot« hirdetnék nálunk, ha ugyan akadna szittya, aki nem ugy fejezné ki magát, hogy »sprengolta a bankot«, mikor kifogy a pénzkészlet valamely asztalnál. Régebben ilyen alkalom ünnepélyes, hogy ne mondjam müvészi pauzát idézett elő. A játék szünetelt egy fél óráig ennél az asztalnál. Azt is beszélték, hogy olyankor Homburgban a gyász jeléül fekete posztóval födték be az asztalt, de erről hiteles adatot nem találtam sehol. Mostanában a bank principiuma: »az idő pénz« és ezért akkép van az egész üzem, a játék folytatása berendezve, hogy az megszakitást ne szenvedjen. Ha a »*chef de partie*«; a játékfelügyelő azt látja, hogy ürülni kezd az asztal készlete, egy intésével ad csak jelt és két perc mulva egy hivatalnok kiséretében két szolga hozza a 60,000 vagy 100,000 frankot tartalmazó ládácskát. Az utóbbi években megtörtént, hogy egy *Wells* nevü szerencsés játékos egy trente-et-quarante asztalnál egy délután négy izben kiüritette az asztal készletét. Wels egy alkalommal kétszer tiz-tiz napi játék után 1.250,000 frankot nyert és ráadásul megkapta a »szerencsefia« praedicatumot is a közönség részéről, amely mindig őszinte rokonszenvvel és örömmel szokta kisérni a sikeres játékosokat és részvéttel környezi a vesztőket. A banknak mindenki el-

lensége. Csakhogy Welset is, mint annyi sok mást, utólérte a játékosok közös végzete, mert ő sem elégedett meg sikereivel s tovább akarta folytatni az egyenetlen harcot. Nemhogy egész nyereségét visszaadta, de ráadásul még 250,000 frankot vesztett. Több magyar uriember nyert az utóbbi években jelentékeny összegeket. Az időközben elhunyt Gályi Lajos, egyike volt legismertebb nevü nagy játékosainknak, kinek sikereiről számos — részben nagyon téves, részben tulzott — mende-monda van forgalomban. A sajtóban is nagy hire járt annak idejében, hogy egy napon 200,000 frankot nyert Montecarloban a ruletten. Ennek az epizódnak történetét elmondom annak az elhalt öreg barátomnak szavaival, aki szemtanuja volt a történetnek. »Egy délután a rulett mellett ültem öt frankos tétekkel szórakozva, amidőn éppen a hátam mögött megjelent régi ismerősöm, Gályi Lajos és mellényzsebébe nyulva, 2 Louis-t tett en plein a 17-es számra. Én fölajánltam neki ülőhelyemet, de nem fogadta el, mert rendszerint csak állva szokott játszani. A golyó perdült, a croupier jelenti: Dix sept noir, impair et manque, és Gályinak két aranyához 70-et fizettek hozzá. Ebből ő 9-et tett ismét en plein a 17-esre, 16-16 darabot à cheval a 16-17-re, 17-20-ra és 15-öt a 17-18-ra. A 17-est másodszor is hozta a véletlen és Gályinak ekkor saját tétjével együtt 29,150 frankja volt. Ekkor harmadszor is a 17-est rakta meg a megengedett maximális tétekkel a többszörös esélyeken, a maradékot pedig noir és impair egyszerü esélyeken helyezte el. A chef de jeux tulságos nagynak látva a kockázatot, nem akarta akceptálni a tételeket, de minthogy Gályi nem tágitott, azt állitva, hogy joga van a megengedett maximumokat akármilyen összeállitásban megtenni, a chef de jeux egy arra haladó inspecteurtől kérdezte meg, hogy elfogadhatja-e a halmozott tételeket? Az inspecteur reátekintve a tableauxra, fölényes nyugalommal válaszolta: c'est acceptable! Ekkor a golyót eddig perditő croupier-t fölváltották és harmadszorra egy »uj kéz« perditett.

A golyó harmadszor is, az asztal ekkor már sürün környező nézők bravozása mellett ismét a 17-es szám rekeszében állapodott meg. Mire ezt a nyereséget is leszámlálták a croupier-k, Gályinak két aranyából 130,940 frankra szaporodott a pénze, melyet a nézők gratulációitól kisérve, gyürt különféle zse-

beibe. E napon többé nem játszott. A következő két napon néha találkoztam vele a kaszinóban. Ekkor 1000 frankos tétekkel játszott. Egy-egy asztalnál csak egy-két tétet kockáztatott, ha vesztett, azonnal másik asztalhoz ment. A negyedik napon délután a Café de Parisban ültem, ujságot olvasva, amikor a velem szomszédos asztalkánál helyet foglalt Gályi, két szép hölgy kiséretében. Kölcsönös üdvözlésünk után kis vártatva, félhangon, magyarul szólitott meg: »Szíveskedjék diskrét módon két Louist kölcsönözni, mert még ezeknek az uzsonáját is ki kell fizetnem.« A teljesen letört barátom ekkor 10,000 frank viatique-ot kért, de hosszu tárgyalás után csak 1000-et kapott (ami szintén kitüntető megkülönböztetésül szolgált a »nagy játékosnak, aki minden saisonban megjelenik«), amellyel azután Nizza kis rulett-barlangjaiban próbálta meg szerencséjét. Amint azonban később hallottam, kevés eredménnyel, mert végre is hazulról kellett pénzt szereznie, hogy visszautazhassék.« Ez volt igazi története annak a kétségtelenül példátlanul álló coup-nak, melyről utóbb azt hiresztelték, hogy »G. L. kifosztotta a montecarloi bankot!« J. B. állitólag 1904-ben 1.400,000 frankot vitt ki a trente-et-querante asztaloktól. Mindegyik visszaadta az egész összeget és sajátjából is ráfizetett rövid hónapok mulva.

Amint majd alább számokkal is kimutatom, a rulett a bankra nézve előnyösebb, mint a trente-et-quarante, mert dacára annak, hogy az utóbbinál a maximális tét mégegyszer akkora (12,000 frc) mint a rulettnél, a minimum pedig éppen négyszerese amannak (20 frc), mégis, minthogy a refait sokkal kisebb és az aránylagos forgalom is csekélyebb, kisebb a hozadék is, amit egy-egy trente-et-quarante asztal jövedelmez. A Société ezt régóta tudja és ezért iparkodik is, lehetőleg szaporitani a rulett asztalok számát. Homburgban még két rulett és két trente-et-quarante asztal volt. Montecarloban ma már a téli hónapokban tizenkét rulett és négy trente-et-quarante asztalt állitanak föl. Ezeken kivül a Cercle privében is három rulett és egy trente-et-quarante asztalon dolgoznak. A »Société« könyvvitelében minden egyes asztal jövedelmeit, vagy — ritka esetben — veszteségét pontosan elkönyvelik. Minden este a játék végével, 11 óra után, egy ellenőrző bizottság jár asztalról-asztalra és lepecsételi a ládácskákat, melyek tartalmát ezután a pénztárnokok s ellenőrök veszik számadásba.

A részvénytársaság üzleti éve április hó 1-én kezdődik és tekintettel a mindig április hónapban tartandó évi közgyülésre a következő év március 31-én végződik.

Tekintsünk most végig a mérleg *kiadások* cimü rovatán. Itt is az 1894-iki átlagos évet veszem mintául.

1. A monacoi fejedelem részére fizetendő évi dij a privilégium fejében 1.250,000 frank.

A most uralkodó, de egyáltalában nem egyszersmind kormányzó, Albert fejedelemnek nem ez a kizárólagos jövedelme. Ugyanis 100 frc értékü arany lázsiásokat hoz forgalomba, melyek a francia állami pénzverdéből kerülnek ki, hol a fejedelem darabját 92 frankjával fizeti. Darabonként 8 frankot huz tehát ő fensége minden forgalomba hozott arcképe után. Azt meg kell engedni, hogy ezeknek az arany plaque-oknak nagyon tetszetős formájuk és müvészi veretük van. Szinte kár, hogy a monacoi hercegség határain tul olyan ritkán találkozunk velük!

Albert hercegnek tehát a játékbank nyomán legalább $3^1/_2$ millió frankot tevő jövedelme van, amiből semmi egyebet nem fizet, mint azt a néhány udvari embert, akik az ő legszemélyesebb környezetében vannak alkalmazva, palotája föntartását és a lőpor árát, melyet a monacoi vár régi ágyuiban ünnepélyes alkalmak esetén elfogyasztanak.

Midőn Albert herceg 1889-ben atyja halála után trónját elfoglalta, sokat beszéltek arról, hogy ő a játékbankot be fogja szüntetni, hogy ekkép azt a »szenyfoltot«, mely hősi elődeinek cimerét elhomályositja, letisztogassa. Az igaz, hogy kevés európai uralkodó-család viheti fel családfáját — habár csak a leányágon is — mint Albert herceg, a VIII-ik századig, amikor a Grimaldi-család, egyike Genua leghatalmasabb urainak, I. Ottó császártól a hercegi rangot nyerte. Lehet, hogy a tudós hercegnek (aki oceanografiával foglalkozik és a párisi akadémiában ismételten nagy figyelemben részesülő felolvasásokat tartott) sok töprengésébe került az a dilemma, hogy mi értékesebb ebben a modern világban: a tiszta fényü, ősi fejedelmi cimer és rang megőrzése minden jövedelem nélkül, vagy fejedelmi jövedelem a fejedelemnek tekintélye, uralkodói hatalma nélkül? Tudjuk, hogy a döntés az ősi Grimaldiak cimerének hátrányára szolgált, — a játékbank áll és virágzik, sőt privilegiuma ujabb 30 évvel meghosszabbodott 1943-ig.

Ki kutathatja Albert fejedelem gondolatmenetének láncolatát, amig ezen elhatározásához jutott?

Azt gondolta-e, hogy a Grimaldi-család ősi hatalmának és fényének megszerzése körül is előfordulhatott néhány olyan coup, melyet mai napság a legtoleránsabb körökben sem tartanának fair dolognak. Hisz a középkori história sok pletykát emleget a genuai lovagok kalózhajóiról. És talán ugy vélte, hogy nem disqualifikálhat senkit, ha oly vállalat hasznában részesül, amely egy káros emberi szenvedély kizsákmányolása körül müködik, amidőn bizonyos, hogy a modern világ gazdasági életében még igen sok más vállalkozás is van, amely a nagy közönség moráltól távol álló hajlamaira van alapitva, de igazgatói, részvényesei azért köztiszteletben részesülnek. Vagy meglehet, hogy csak visszagondolt azokra az időkre, amelyekről hercegi atyja, III. Károly bizonyára mesélt neki, amikor még Blanc apó nem tette meg (1.700,000 franktól) duzzadó tárcájával első látogatását a monacoi várban (1856-ban), amikor még a hercegi testőrség egy káplár vezérlete alatt három közlegényből állott, akiknek diszuniformisát Károly herceg még az udvartartási budget egyensulyának fölbillenése árán sem tudta gyakran kiteremteni, mert azok a Blanc apó előtti időkben bizony — mi türéstagadás — még rongyosak is voltak: és azt mondta magában, hogy ha áll az, hogy a *rang nem jár mindig a móddal, akkor az is áll, hogy a mód mindig megszerzi a rangot, legalább a »gazdag ember« kényelmes rangját,* és meg sem kisérelte, hogy a szerződést megtörje..

Egy inkább pikáns, mint kétségtelen anekdota is kering arról, hogy a hercegné, — azelőtt Richelieu hercegné, született Heine leány — minden befolyását fölhasználta arra, hogy férjét a bank beszüntetésére reábirja. A hercegnőt irtózattal töltötték el a montecarloi öngyilkosságok s főkép ezek miatt lépett föl. Mondják, hogy akkor a herceg megigérte, hogy ha még egy öngyilkosságról olvas hiteles hirt, ugy nyomban megvonja a társaságtól a koncessziót. És valóban, az »Annuaire de Monaco«-ban, a fejedelemség hivatalos lapjában, azóta egyetlen egy öngyilkossági hirről sem olvasott a hercegné.

Albert fejedelem azonban kiváló egyéniség volt, akinek neve akkor is ismertté vált volna a tudomány világában,

ha Blanc apó sohasem telepitette volna homburgi játékbankját a monacoi cap de chienre. Az oceanografiával foglalkozott tudományos alapossággal és több nevezetes expediciót szervezett az Atlanti-óceán mélységeinek mérése és áramlatainak vizsgálatára. A saját költségén szervezett expediciói eredményeit már 1889-ben francia nyelven irt könyvében ismertette meg a tudományos világgal. Később 1907-ben, a Spitzbergák átkutatására küldött ujabb expediciót. Az Oceánban gyüjtött természetrajzi leletek számára gyönyörü muzeumot épittetett, amelynek souterrainjében a monacoi vár sziklájába valósággal bevésett tengeri aquariumot is szerelt föl. Mindakettő igazi látványossága Monaconak. A muzeumot nagy ünnepélyességgel, 1910 március 29-én nyitották meg számos tudós társaság képviselőinek, fejedelmeknek és a francia köztársasági elnöknek és külügyminiszternek jelenlétében. Ezen alkalommal választotta meg — számos más földrajzi társasággal együtt — a Magyar Földrajzi Társaság is tiszteletbeli tagjául.

Ismeretes, hogy Albert fejedelem 1880-ban elvált első nejétől, Douglas-Hamilton Mary hercegnőtől, akit ezután gr. Festetich Taszilo vett feleségül. A fejedelemnek második neje Richelieu Alice hercegnő lett.

A világháboru a kis monacoi fejedelemséget sem hagyta teljesen érintetlenül, mert alattvalói a »kor szellemére« hivatkozva, mozgalmat inditottak meg, hogy az addigi fejedelmi egyeduralom helyett, alkotmányos kormányt kaphassanak. Albert fejedelem készséggel eleget tett népe kivánságának és egy kormányzó-tanácsot alakitott, amelynek 21 tanácsosa élén egy miniszter áll, amely tanács látja el a fejedelemség összes bel- és — ha ilyenek is akadnak — külügyeit.

Albert fejedelem, aki mindvégig tisztelt és szeretett uralkodója volt népének, általános részvéttől kisérve, 1922-ben hunyt el.

2. *Kormányzati és községi kiadások 750,000 frank.*

Az államnak és községnek kiadásai tulnyomó részét a bank fizeti a fenti összegben. A még szükséges pénzt a borokra és egyéb fogyasztási cikkekre kirótt vámok és fogyasztási adókból és a postabélyegek jövedelméből szerzik meg. Ezeket a közvetett adókat is nagyobb részükben az idegenektől szedik be a vendéglői számlák rovataiban. A mostani igaz-

gatóság érti is a módját annak, hogy a tőle bevett nagy adónak ellenértékét megszerezze abban a befolyásban, melyet az egész kormányzat összes ágaiban kierőszakolt magának. Elkezdve a monacoi polgármestertől, az utolsó hivatalszolgáig egyetlen állást sem tölthetnek be a Conseil-Unique döntő hozzászólása nélkül.

Igaz, hogy Albert fejedelem a papiron és valóságos joga szerint éppen olyan abszolut uralkodó, akár a kinai császár, vagy a minden oroszok cárja, de a valóságban hatalma egyenlő a teljes, a tökéletes nullával. Egyszer, 1895-ben megkisérlette fejedelmi abszolut hatalmának gyakorlását és kibocsátott egy rendeletet az »Annuaire de Monaco«-ban a következő cím alatt: »A Monaco területén létező részvénytársaságok ügyrendtartása«. A 33 §-ból állott rendelet a többek között meghagyta, hogy részvénytársaságok a fejedelem engedélye nélkül nem alakulhatnak és állhatnak fönn; — hogy azok a kormány felügyelete és ellenőrzése alatt állanak; — hogy kötelesek rendes számlát vezetni bevételeik és kiadásaikról; — hogy közgyüléseiken a határozatképesség jogához a részvények negyed részének képviselve kell lennie, stb. Az uj igazgatóság azonban, mely éppen akkor a Blanc-Bertora társaságot kibuktatta, nem is hederitett erre a rendeletre, hanem a fejedelem küldöttének kizárásával megtartotta közgyülését, megszavazták az alapszabályok módositását — amint arról fönnebb már szólottam — és nyomban leendő jóváhagyás és aláirás végett a herceghez küldötték. A herceg aláirta és a közgyülés egy fél óra alatt véget ért.

Az uj igazgatóság abból indul ki, hogy aki fizet, az parancsol is, — Albert herceg pedig bölcs ember és belenyugszik abba, amin ugy sem változtathat. Igy azóta már ha nem is az ő *akarata* szerint, de legalább az *ő nevében* kormányozzák liliputi birodalmát a Casino urai.

3. *Hadsereg és diszőrség, rendőrség és csendőrség járulékai 350,000 frank.*

Már fönnebb érintettem, hogy az egész hadsereg 96 közlegény és 27 főtisztből áll. Pompás, világos kék uniformisuk van szép vörös gallérokkal és gazdag aranyos zsinórzattal. Alsó lábszárukat hófehér kamásni védi.

Az uj igazgatás 1885-től kezdve a hadseregben is a ta-

karékosság szellemét honositotta meg. Boldog ország, ahol a hadügyi budget nem emelkedik évről-évre, mint nálunk, hanem inkább csökken, — ahol nem a létszám fölemelés miatt folyik nagy politikai háboruság, hanem a létszám redukciót nézi rossz szemmel a monacoi benszülött. 12 emberrel redukálták a hadsereg létszámát és azóta 300,000 frankra szállott le az évi hadi budget is.

4. *Püspökség fenntartása, vallási és iskolai célokra 300,000 frank.*

Az uj igazgatás 1895 óta ezt a tételt is 275,000 frankra redukálta. De azt meg kell vallani, hogy még igy is nagy önzetlenségről tanuskodik, mert az bizonyos, hogyha a montecarloi hitszónokok hiven teljesiteni akarják lelkiismeretbeli hivatásukkal járó kötelességüket: ugy kénytelenek a fizetésüket adó játékbank ellen prédikálni és óvni hiveiket a »romboló játékszenvedély« ellen. Hogy ezt megteszik, abban nem kételkedem, — de bizonyos, hogy nem nagy sikerrel, mert Montecarlo fejlődése évről-évre halad és a bank forgalma hasonló arányban növekszik.

A néhai III. Károly fejedelem idejéből emlegetik még azt a pletykát, hogy Blancékat kényszeritette a 300,000 frank fizetésére, monsignore Fluginak, az akkori püspöknek pedig consilium abeundit adott és lemondása után a püspöki fizetéseket saját céljaira forditotta. Mondják, hogy a gyönyörü székesegyház épitésére is évenkénti dotációt szedett Blanc-éktól, de az épitésszel olyan lassu tempóban dolgoztatott, hogy ezen a cimen is szép kis összeg maradt a zsebében évenkint.

5. *Az igazságszolgáltatási budget tétele 75,000 frank.*

A törvényszék költségei, a birák és hivatalnokok fizetései ebből nyernek födözetet. Az igaz, hogy valami sok peres ügy nem kerül a monacoi birák elé. A fontosabb polgári ügyeket és felebbezéseket egy szerződés alapján Párisban intézik el.

Mindazon ügyeket és panaszokat, amelyekben külföldiek vannak érdekelve, vagy amelyek a játék közben merülnek fel, kizárólag »*biróságon kivül*« intézik el a rendőrbiztosok egészen önkényesen. Mondani sem kell, hogy a bank érdekei *ellen* szóló ilyen elintézés körülbelül kizárva van s a kellemetlenkedő és felebbezést emlegető idegent tiz perc alatt

tulkisérik a határon. Az igazság tehát magánegyének részére egy kissé gyönge lábon áll; de az olyan esetekben, ahol a bank érdekeit sértették meg, pld. csaló croupier-k, zsebtolvajok, vagy olyanok ellen, akik másnak a tétjét szokták bekaparni, nagyon erélyes és sürgős az eljárás.

6. *Az igazgatóság és magasabb rangu hivatalnokok és ügynökök fizetése 875,000 frank.*

Ezt is 750,000 frankra csökkentette a mai igazgatóság. Ha számba vesszük, hogy a mai vezérigazgatónak 125,000 frankig emelkednek évi jövedelmei a fizetése és dijaival együtt s az aránylag csekély számu (6 tagu) igazgatóság a nyeremény 2%-át kapja: el kell ismernünk, hogy irigylendő sorsa van az ilyen *belső embernek.*

A Casino többi alkalmazottai, ugymint a *croupier-k, detektivek, rendőrség és egyéb alsóbb rangu személyzet fizetése 1.250,000 frank.*

Egy croupier fizetése 3200 franknál kezdődik és 6000 frankig emelkedhetik. Az ilyen szegény croupier, aki 3200 frank kezdőfizetés mellett az arany és ezüst özönében vájkál egész nap, keservesen panaszkodott előttem egyszer, hogy milyen silány a fizetése az aránylag terhes szolgálat mellett. »Valóban, uram, feleltem neki, önök méltán követelhetnének külön remunerációt *»Tantalusi járulék«* cime alatt.«

A croupier-knek Condamine-ben (Monaco külvárosa Montecarlo és Monaco között) külön iskolájuk van, ahol egészen szabályos játékban, igazi pénzzel gyakorolják be magukat a *»rateaux«* kezelésébe, a tétek gyors kiszámitása és kifizetésébe. A trente-et-quarante asztaloknál már idősebb croupier-ket alkalmaznak, az már előléptetéssel jár. Minden játékasztalnál egy felügyelő ül a müködő croupier-k háta mögött magasabb széken. Ez a *»chef de partie«*, valamint a *»Chef-inspecteur-ök«*, akik egy-egy teremben gyakorolják a főfelügyeletet, 6—10,000 frank fizetést huznak.

7. *A titkos szolgálat költségei 125,000* frankkal terhelik meg a költségvetést. Ez nagyon érdekes tétel. A részvénytársaság előtti időkben is létezett titkos kémszolgálat, mely megfigyelte a játékosokat, de annyiszor cáfolgatták ezt, hogy az idegenek és a nagy közönség előtt ez a kérdés a rejtélyek közé tartozott. Ma már bizonyosan tudjuk, hogy egész sereg kémnek szemei kisérik a játékosok müveleteit. Igaz,

hogy nagyon diskrét s a be nem avatott látogató előtt fölismerhetetlen módon járnak el. Ezek a kémek különösen a nagy tétekben játszó urakat és a *szisztémás* játékosokat szokták megfigyelni. Az illető játékosok állása és vagyoni helyzete felől információkat szereznek be. Ha ez kedvezőleg hangzik, ugy az illető játékos a libériás szolgák és croupier-k részéről udvarias figyelemben részesül.

8. *A szinház, zenekar és egyéb mulatságok rendezésére 825,000* frankot költöttek el Blancék. Custot ur regimeje óta ez az összeg 625,000 frankra van redukálva.

A szinházban csak operákat játszanak, vagy concerteket adnak elő. Az tagadhatatlan, hogy az állandó zenekart olyan kiváló, képzett zenészekből szervezték, hogy alig van párja Európában és valóságos müvészi élvezetet nyujt. Az operában a legelsőrangu — legtöbbnyire a párisi nagy operától szerződtetett müvészeket szerepeltetik. Eddig a hangversenyek egészen belépti dij nélkül álltak nyitva a közönség részére, most már belépti dijakat szednek. Sőt azt mondják, hogy a Casinoba is belépti dijakat fognak követelni.

9. *A galamblövő és lawn-tennis versenyek dijai, a nizzai lóversenyekre* adott dijak és *jótékony célokra 375,000 frank.* Az utóbbi években nemzetközi *sakkversenyeket* is rendezett a Casino, azonban a szellemi tornajáték dijazása nagyon silánynak mondható a többi sportok dijaival szemben. A sakkmesterek biztositanak róla, hogy ugy a dijak, mint a mesterek utiköltségeinek megszabása körül valóságos fukarságot tapasztalnak.

A galamblövő versenyek I. dija 20,000 frankon és egy pompás mütárgyon kivül a nagyon tekintélyes tétek 35 százaléka. Ezek a dijak valóban a világ legjobb lövészeit gyüjtik össze Nizzában és Monacoban, hogy a világbajnokságért versenyezzenek.

Ezek a versenyek már 1872 óta folynak évenkint és már decemberben kezdődnek Nizzában és felváltva folytatódnak Montecarloban egész márciusig. Amely napokon Nizzában van verseny, ugyanakkor emitt szünetelnek. Ismeretes, hogy magyar lövészeink többször arattak diadalokat. Gróf Eszterházi Mihály, gr. Eszterházi Ferenc, szarvaskendi Sibrik Kálmán, gróf Erdődy Károly és gróf Zichy Kázmér neveit tiszteli az elsőrangu lövők sorában az a nemzetközi, de

válogatott társaság, mely ezeken a meetingeken résztvenni szokott.

Monaco területén, mely csupa, nagy részben meredek, sziklás tengerpartból áll, akkora sik térséget, amelyen lóversenyt rendezni lehessen, nem találunk, azért a lóversenyeket, amelyekre a bank igen jelentékeny dijakat tüz ki, Nizzában tartják. Nagyon helyén való a bank bőkezüsége ezen a téren, mert azok a dijak ugyis legnagyobb részben visszafolynak a meeting végén a bank pénztáraiba — a rulett és trente-et-quarante csatornáin keresztül.

10. *Utiköltségekre* 200,000 frank volt régebben szánva, ma már csak 150,000 frankot szentelnek erre a célra.

A »viatique« nagyon humánus intézmény, amellyel Blancék igen gavallérosan bántak. Most ebben is takarékoskodnak. A minden pénzét elvesztett játékosnak *kölcsön ad* a Casino annyit, hogy haza utazhassék. A különböző országok szerint, azaz a távolságuk arányában megállapitott tarifa nyomán kiszabott összegeket kap a letört játékos. A mi honfitársaink 250—300 frankra birnak igénnyel. Ez az összeg olyan esetben, ha az illető uri ember ismert habitué, vagy tekintélyesebb rangu, esetről-esetre magasabb is lehet. Az oroszok minimálisan 400 frankban részesülnek.

»Prendre le viatique« a montecarloi humor nyelvén ismert szálló ige, amely azt jelenti, hogy »fölvenni az utolsó kenetet«. Az utiköltséget kérő egyénnek azonban be kell bizonyitani, hogy veszitett. Egy hivatalnok végigsétál a jobb — bár nem szebb — hazába költözni készülő letört urral a termekben, s a »chef de partie«-k egyszerü diskrét fejbólintással tanuskodnak arról, hogy asztaluknál az illető játszott és veszitett. Erre azután kiállit egy »bont«, melyben csak azt ismeri el, hogy 200—400 frankot a »Société des Bains de Mer et C. des Etrangéres« pénztárából *kölcsön* fölvett és azt ezen bon bemutatásakor visszafizeti. A bemutatás azonban sohasem történik meg a bank részéről máshol, mint Montecarloban.

Az ilyen kölcsönöket azonban rendszerint visszafizetik a legközelebbi alkalommal, mert anélkül nincs belépés a Casinoba. Ez a kiadás tehát igen nagy részében visszatérül. Ha valaki megkisérelné, hogy megfeledkezzék a legközelebbi alkalommal a »viatique« visszafizetéséről, az bizonyos lehet

abban, hogy kitiltják a Casinoból. Rendkivül jó memóriájuk van e tekintetben a bank hivatalnokai- és detektivjeinek és csalódik az, aki arra támaszkodik, hogy nem fogják felismerni. Tudok esetet rá, hogy valaki hat év után abban bizva, hogy már rég elfeledkeztek az ő bonjáról, megjelent a Casinoban. Csakhogy 24 órán belül fölismerték és bár ekkor vissza is fizette tartozását, hiábavaló volt a »saját feledékenységével« való mentegetődzése, visszavették tőle belépti jegyét és egy évre kizárták a Casinoból.

11. *Nyugdijakra* 125,000 frank volt előirányozva 1894-ig, — azóta már ez is csak 75,000 frankkal van fölvéve.

Ez az érdekes tétel nem a bank elleni harcban letört játékosok kegydija, amelyet a jószivü Blanc apó atyai gondoskodásának köszönhetnek az olyanok, akik egész vagyonukat elveszitve, a megélhetés minden segélyforrása nélkül maradtak. Ezek a nyugdijak *napi 5* és *40 frank* között váltakoznak ahhoz képest, hogy mennyit veszitett az illető és milyen rangu ur *volt* valamikor. Sok regénynek a témáját megtalálnák az irók azoknak az élettörténetében, akiknek nevei a Casino nyugdijasainak lajstromán szerepelnek. Ezt a lajstromot azonban nagyon diskréten kezelik és nem igen látja meg a kiváncsi idegen. Néhányat azonban ismernek. Egy öreg ősrégi családból származó skót nemest gyakran láthatnánk a nizzai Promenade des Anglais-n, aki 40 frank napi kegydijat kap a banktól. Valamikor öt millió frankból álló vagyonát veszitette el a ruletten.

Körülbelül kiszámithatjuk, hogy elég tekintélyes számmal vannak azok a szegények, akik — nagyobbrészt Nizzában — a bank kegyelemkenyerén tengődnek.

12. *Nyilvánosság. Hirlapok szubvenciójára két millió frank.* A bank kiadásai rovatának e legtekintélyesebb tételét az uj igazgatás ugyancsak redukálta és pedig már az 1895 évre 1.550,000 frankra. Sőt ujabban még ezt az összeget is jelentékenyen apasztani akarják. Aligha csalódom, ha azt hiszem, hogy azoknak a legujabban nagyon sürün ismétlődő támadásoknak, amelyek a francia lapokban és röpiratokban napvilágot látnak, az a célja, hogy a szubvenciók csökkentését meggátolják és ujabb és ujabb szubvenciókat erőszakoljanak ki. Nem kell ugyanis azt hinni, hogy az a két millió frank, mely a »*nyilvánosság*« cime alatt kerül szétosztásra, csak-

ugyan a bank reklámja céljára szolgál? Éppen ellenkezőleg! Ezeket a rengeteg pénzeket a francia sajtó részére éppen azért fizetik, hogy a nyilvánosságot *ne* szolgálják. *Hallgatási* dijak ezek s igy a hirlapok keselyüinek legkedveltebb zsákmányai. Még irni sem kell érte. Mondhatnám, hogy kivételt képez az a nagyon tekintélyes párisi ujság, amely a francia lapok élén áll 75,000 franknyi szubvencióval, aminek fejében naponként *egy sort* tartozik közölni arról, hogy Monacoban milyen az időjárás. »Monacoban a tenger sima, az égboltozat derült, a hőmérséklet 18 fok.« Hirdetésnek elég drága, éppen 200 frank petit soronként számitva. Ha jól sejtem, annyiért a mi lapjaink is elvállalnák. Az igaz, hogy nem igen törődik a Casino más, mint a francia lapokkal. Néhány angol lap tudósitója részére szerepel körülbelül 50,000 frank abban a fenti összegben. Ezek sporttudósitásokat közölnek és néha a Casino igazgatóságát megvádoló közleményeket kell »helyreigazitaniok«. Német, vagy más nyelvü sajtótermék azonban nem feszélyezi a bankot. Eddig még másféle nyelven, mint franciául, nem pumpolták meg őket.

Tudtommal nincs a föld kerekségén olyan vállalat, amely a sajtó részéről való következetes zsaroltatásnak olyan exponált médiuma volna, mint a Casino játéküzlete. Az igaz, hogy olyan sincs, amely ezt olyan könnyen elviselné, mint a montecarloi üzlet. A Riviera mentén, de Franciaország egyéb részeiben is számos lap huzza 1000—12,000 frank évi szájkosár-diját. A zsaroló zuglapoknak legimponzánsabb száma Nizzában székel. A 100,000 lakossal biró Nizzában ma nem kevesebb, mint *hatvan* hirlap jelenik meg, amelyek 1000-től 12,000 frankig terjedő szubvenciót huznak. Ezen lapoknak legalább *háromnegyed* része kizárólag arra a kizsarolt szubvencióra alapitotta existenciáját. Megjelennek 50—100 példányban — néha még kevesebben — nyomtatási költségeiket födözik a hirdetések, a tiszta jövedelmet pedig a Casino szolgáltatja. A legtöbb ilyen hirlap havonként csak egyszer, vagy még ritkábban jelenik meg, amint éppen szerkesztője akarja. Rendszerint költött borzalmasságok leirásával kezdik és hallatlan gyalázkodásokat folytatnak a Casino ellen.

Néhány héten át szakadatlanul folytatják a harcot a »mon-

tecarloi bünbarlang«, a »zsebmetszők«, a »tolvajok tanyája« ellen. Európa összes hatalmasságaihoz fölhivást intéznek, hogy vessenek véget a bünbarlang üzelmeinek s mikor végre azt hiszik, hogy már megpuhultak Montecarloban, akkor szépen megegyeznek az évi járulék összegében és besoroztatják lapjukat a boldog szubvenciósok lajstromába. Erre aztán csönd lesz és az addigi naponkénti két-három öngyilkosság, tervezett bombamerényletek, croupier-k szemtelenkedése, kokottok tolakodása, stb. egyszerre véget ér s »a monacoi öbölben a tenger ismét sima, az égboltozat ragyogó, a hőmérséklet 18 fok«.

A legcsodálatosabb furfangokkal kieszelt módokon kisérlik meg, legtöbbször sikerrel, a bank megzsarolását. A legdurvább és legotrombább trükkök váltakoznak ezekben a müveletekben. Néhány év előtt bombamerényletek hireitől hemzsegtek a kis sajtó-hyénák nyomtatványai és habár tisztában volt is azzal mindenki, hogy azok a hirek nem egyebek »minden alapot nélkülöző koholmánynál«, mégis féltek az ilyen merénylet lehetőségétől. Ezt a szituációt használta ki öt párisi hirlapiró, akik a galamblövő versenyek sporttudósitásait látták el lapjaik részére és megvesztegettek néhány szolgát, akiknek segélyével, teljesen ártatlan, papir-machéből készült, üres játékbombákat, amelyekből megfelelő gyujtózsinórok lógtak, helyeztek el kivül, a Casino előtt és a játékteremben az asztalok alatt. Ezeket a tréfás bombákat reggel a takaritó szolgák találták meg és nyomban elterjedt a szörnyü hir, hogy a Casinot föl akarták robbantani.

Az esemény hirét nem tudták eltussolni és az a legrémesebb részletekkel kiszinezve már a reggeli órákban elterjedt egész Monacoban. Alig nyitották meg a Casino ajtajait, a párisi hirlapiró urak testületileg jelentek meg a vezérigazgató előtt és megmondták neki, hogy tudomásuk van a merényletről és ha délután 4 óráig nem kapnak 25,000 frankot, hasábos tudósitásokat küldenek lapjaiknak. És megkapták a pénzüket, de abból nem részesithették a beavatott szövetségeseket, akik akkor már lakat alatt voltak és később két évi börtönt szabott reájuk a monacoi törvényszék.

Kevésbbé komplikált módon szegezte a revolvert egy nagyon előkelő párisi lapnak képviselője a bank ellen. Egy alkalommal lerándult egy szabad vasárnapján Montecarloba és

délután megjelent a vezérigazgató előtt azzal, hogy szeretne egy kissé szórakozásból játszani, de nincs pénze és azért kér 10,000 frankot erre a célra. »De az nem lehetséges, uram. Hisz az ön lapja szubvenciót kap, és ugyebár, azt rendesen folyósitják?« »Minden bizonnyal«, felelte a kiváló hirlapiró, »de én mégis ragaszkodom kívánságomhoz, és ha meg nem kapom ezt az összeget, a sürgönyhivatalhoz megyek és meginditok egy támadó akciót a bank ellen«. Az igazgató erre egy órai gondolkozási időt kért, és mert a lap is, meg az illető urnak a tolla is nagyon, de nagyon befolyásos volt, — egy óra mulva megkapta a 10,000 frankot. Néhány perccel később a játékteremben volt a hirlapiró, megállt egy rulett asztalnál és öt frankot tett a feketére. »Vingt-trois, rouge, impair et passe« jelezte a croupier az eredményt. Az öt frank elveszett, a hirlapiró nyugodtan kisétált a teremből és a 9995 frank tiszta nyereséggel diadalmasan robogott Páris felé a legközelebbi vonattal.

Nagyobb méretü volt az a kisérlet, amellyel egy nizzai ember próbált eret vágni a bankon. A nizzai vasuti állomás közelében egy óriási keritésre négy képet festetett. Az első a Casino ismert palotáját ábrázolta. A második a Casino kertje, amelyben a földön hever egy hulla, mellette a pisztoly, egy lámpán pedig egy másik öngyilkos függ. A harmadik képen egy anya és apró gyermekei átkozódva fenyegetik ökleikkel a kaszinot. A negyediken pedig Albert herceg és a felesége trónjukon ülnek, koronájuk egy-egy rulettgép, előttük pedig a bank igazgatója pénzes zsákokat és bankjegy csomagokat nyujt át nekik. Az arcképek a torzitás ellenére is félreismerhetetlenek voltak. Az illető kerek 1 millió frankot kért a hirdető kerités eltávolitásáért. Az igazgató azt válaszolta, hogy tekintettel a gyönge üzleti forgalomra, annak még a felét sem ajánlhatja föl.

Végre is a bank bőjtölte ki a zsarolót, mert a keritést, melyért a bérleti dijat nem fizette meg, eltávolitották.

Nem sikerült a hitelességét a következő anekdotának ellenőriznem, de többször megirták és általában beszélik. Egy amerikai korvett kapitánya elvesztette a bankban nemcsak a saját, de a matrózai fizetését is. Visszament hajójára, fölszedette a horgonyt, két ágyut a Casino fényes tornyaira irányoztatott és egy matróza által olyanforma ultimátumot

küldött a banknak levélben, hogy ha az elvesztett 40,000 frankját 1 óra mulva meg nem hozza a levél átadó matróza, azon esetre ő ugyan okvetlenül főbelövi magát, de mielőtt azt tenné, egy féltucat bombát belelövet a Casinoba. A 40,000 frankot a kitüzött időn belül megkapta az erélyes yankee, de belépőjegyet többször nem adtak neki.

13. *A tartalékalapra* 1 millió frank, — hivatalnokok *nyugdijalapja* növelésére 125,000 frank van előirányozva, — végül *javitások és érték-leirásokra 250,000 frankot vesznek számitásba.*

Mindezen tételek összesen *10.000,000* frankot tesznek ki, tehát, amint látjuk az üzleti forgalmi kiadások és terhek a bank jövedelmének közel 50%-át fölemésztik. A fennmaradó részből először is a 60,000 drb részvény után 5% állandó kamatot fizetnek, ami 1.500,000 frankot tesz, — a fennmaradó összeg pedig az osztalékra jut.

A játékosok.

Azok a hölgyek és urak, akik naponkint már reggel $^1/_2$10 óra óta libasorban állanak a Casino ajtaja előtt (azelőtt csak déli 12 órakor nyitották meg a Casinot), hogy elsők gyanánt juthassanak a játéktermekbe, kivétel nélkül mind megrögzött játékosok, vagy olyan üzletemberek, akik »korán kelnek, hogy esetleg *egy* aranyat leljenek.« Mihelyt az ajtót kinyitják, ami pontban a Casino toronyórájának ütésekor megtörténik, a bebocsátott tömeg *futva* oszlik szét a termekben, hogy az asztalok körül ülőhelyet foglaljon. Az asztalok mellett ekkor már a croupier-k s magasabb széken a »chef de partie« elhelyezkedve várják a játékosokat. Azok, akik ebben a versenyfutásban részt vesznek, rendszerint szisztéma-játékosok, akik bizonyos aparátussal dolgoznak, a tétjük kiszámitásához jegyzeteket, számolgatásokat csinálnak. De van olyan üzlet is, hogy a jó versenyfutó, különösen a téli évadban, csaknem bizonyosra veheti, hogy akadni fog olyan szisztémás ember, vagy gazdag játékos, aki egy fél perccel később a szék átengedéséért nem sajnál 10—20 frankot fizetni, mielőtt ő még egyetlen tétet kockáztatott

volna. Ezek az urak nyernek. *Ez a szisztéma* tehát egészen biztos.

Alig telik el fél perc, már az üres asztaloknál minden hely el van foglalva és elhangzik mindenütt a játék megkezdésére fölhivó szózat, melyet nem kell leforditanom: »Messieurs, faites votre jeu!«

A croupier-k külön ajtón át jutnak a játékterembe még jóval 10 óra előtt. A többnyire a Condaminen levő lakásaikból a Casino külön omnibusain jönnek és szolgálatuk tart egész este 11 óráig. Ugy a Chef de partie-t, aki minden asztalnál a felügyeletet gyakorolja és felebbezés kizárásával dönt a játékosok között fölmerült vitákban, valamint a croupier-ket, akik jobban szeretik, ha »*Monsieur l'employer*«-nek szólitják őket, mert emez határozottan jobb hangzásu, minden két órában fölváltják.

Régebben ugyanazon asztalokat hosszabb időközökön át ugyanazok a croupier-k látták el. Ez ma nem ugy történik. A croupier-k sohasem tudják előre, hogy a következő félórában melyik asztalnál fognak dolgozni. Igen elmés módszer szerint váltják föl egymást a különböző asztaloknál, amely módszernek, illetve beosztásnak kulcsa folyton változik és azt előre senki nem ismeri. Ez az intézkedés a bank elleni csalások megelőzésére szolgál. Egyes játékosok most már nem szövetkezhetnek bizonyos croupier-kkel, amire régebben sok példa volt. Lehet, hogy csak legenda, amit erre vonatkozólag egy nagyon szavahihető egyéntől hallottam. E szerint egy croupier évtizedes gyakorlat segélyével képes volt olyan büvészi ügyességgel pörditeni a golyót, hogy elég biztonsággal, tiz eset közül 7—8-szor a henger egyik vagy másik oldalába tudta kormányozni golyóját. Ez annyit jelent, hogy tiz tét közül 7-et bizonyosan nyerhetett, akivel ez a croupier szövetkezett. Az első nap végeztével 68,000 frank nyereséget osztott meg társával a szövetkezett játékos. A második napon azonban sikertelenül jelent meg a légyotton, mert a második osztozásban nem volt részese a croupier, akinek manipulációját fölfedezték az élesszemü detektivek és rövid uton expediálták Monaco határain át. A rulett szerkezetének ismerete mellett — amint az alábbi leirásból kitünik — erős kétely férkőzik ugyan ennek az elbeszélésnek valószinüségéhez, de az bizonyos, hogy a büvészek és equili-

bristák kézügyességének olyan csodaszerü mutatványait ismerjük, hogy végleg kizártnak nem tarthatjuk az elbeszélt produkció lehetőségét.

Azok a játékosok, akik már a délelőtti órákban körülveszik az asztalokat, többnyire kis tétekben játszanak, a rulett asztalokon tulnyomó az ezüst pénz, a trente-et-quarante-on pedig bankjegyeket — 500—1000 frankos tétet — alig látni. Ebéd előtt még józanabbak, óvatosabbak az emberek. Esztelen és ügyetlen pénzfecsérlést kevésbbé látunk. Csak a játékdühtől elvakult asszonyok szórják ilyenkor is pénzüket minden rendszer nélkül, sokszor ellentétes esélyü tétjeikkel. A női játékos egyébként is, különösen a vénasszonyok, kellemetlen látvány.

Ideges türelmetlenséggel kapkodnak, fej nélküli rendszertelenséggel*) rakott tétjeiket nem képesek számon tartani és e miatt igen gyakran eldisputálják a szomszédjuk tétjét. Ezekkel van legtöbb dolga az igazságot osztó chef-nek, aki nagyon sokszor kénytelen azt a salamoni itéletet kimondani, hogy a vitatott nyerő tétet *mindkettőnek* kifizesse a bank. Ezt a bőkezüséget bizvást gyakorolhatja, mert ezek ugyis visszaadják a nyereséget és a maguk pénzét is mihamarább a banknak; no meg a *bankraison* azt diktálja, hogy a játék a civakodások miatt megszakitást ne szenvedjen.

A trente-et-quarante asztalok körül az elegánsabb, — hozzáteszem mindjárt azt is, hogy routinosabb — játékosok csoportosulnak, mert mint alább kimutatjuk, a bank előnye csekélyebb, mint a rulettnél. Itt már a nők között is látni nyugodtabb, intelligensebb játékosokat. Nem lehet elvitatni, hogy az angol nők között, akik nagyobb önuralommal őrzik meg a szerencse istennőjének sokszor hallatlan bosszantásai között hidegvérüket, a legtöbb comme-il-faut játszót lehet látni. És ezeket tulnyomó számban a trente-et-quarante mellett* látjuk. Az öreg Blanc apóról kering az a mondása, hogy: »Játékoshoz sohasem adnám a leányomat feleségül, de ha még sem kerülhetném el, akkor mégis csak trente-et-quarante, de sohasem rulettjátékoshoz.«

* Egy Ghyka hercegnő a következőleg játszott: 6000 frank a passe-ra, 3000 frank az I. douzainere és *5 frank* a zérora. Ha véletlenül a zéro jött, ugy nyert 175 frankot, de vesztett 6000 frankot.

Az ebéd előtti közönséget azonban nem akartam kisebbiteni, mert azért sok olyan distingvált egyént is láthatunk, aki azért, hogy ülőhelyhez juthasson és nagyobb nyugalommal játszhassék, mint azt este a szorongó tömeg között tehetné, örömestebb jön délelőtt.

Az elegáns játékosok zöme csak 5 óra tájban kezdi ellepni a termeket, mert délben déjeuner-jét élvezi, a megszokott ünnepélyes formák között szállói table d'hote-jánál. Ekkor 3—4 sorban szorongnak az asztalok körül és azok forgalma ilyenkor éri el tetőpontját. A sürü tétek a zöld posztó számait ellepik és a halvány-kékes 1000 frankosok gyakrabban jelennek meg.

Az a látvány, amelyben ilyenkor részünk van és azok a physiognomiai tanulmányok, amelyekre itt alkalom nyilik, megérdemlik, hogy hosszu utat tegyünk meg értük. A jellemek és vérmérsékletek mindenféle árnyalatai megnyilatkoznak a psychiater előtt azokban az elváltozásokban, melyek a különféle játékosok vonásait eltorzitják. A kezdő játékos leplezetlen izgalma mellett, a megedzett routinier fásult hidegvére, mellyel egyetlen idegránduláss nélkül türi egymásután, hosszu sorozatban tétjei eluszását. Ő bizik benne, hogy majd reá kerül a sor, amikor épp oly nyugodtan fogja elviselni a nyereségét, mint ahogy most elszenvedi a veszteséget.

A nagy játékosok körül legtöbbször nézők sereglenek össze és részt vesznek abban az izgalomban, mely egy-egy maximális tét — 12,000 frank — sorsát kiséri. Ha sikerül a játszónak néhány nagy tétet eltalálni és nyereségével odébb áll, rendesen szimpathia kiséri, hacsak némileg is megtudta őrizni hidegvérét s ha azt mondhatják róla, »szépen játszott«. A nyerő játékos nem ritkaság, mert az arithmetika szabályai szerint is 1000 játékos közül, — föltéve, hogy *egyenlő*, helyesebben *egyszerü esélyek* (simple chance) ellen játszanak — 487-nek nyerni és 513-nak veszitenie kell. A *végén* persze más az eredmény, mert amint majd alább kimutatom, a *tapasztalat megcáfolja a matematikát.*

Bármennyire valószinütlennek látszik első tekintetre, de kétségtelen tény, hogy a »Société des Bains« örömmel látja a nagy nyerőket és különféle előzékenységben részesiti őket. Kitünő reklám a banknak, ha nagy nyereségek hirét kürtöl-

hetik világgá. Jól tudják, mert félszázados tapasztalat bizonyitja, hogy azok mind visszahozzák ismét nyereségüket, még azok is, akik milliókat nyertek, mert még többet akarnak nyerni. A spanyol *Garcia*, akit minden idők legszerencsésebb játékosának tartanak, szintén ugy végezte, mint a többi. Mindent visszaveszitett és 1881-ben nagy nyomorban halt meg.

Valószinüleg megüti fülét a *Garcia* neve annak, aki a játékasztalok körül megfordult, azért elmondok róla egyetmást.

Garcia 1859 telén érkezett először Homburgba, alig néhány ezer franknyi egész vagyonát tevő pénzével. Egyszerü ember volt, olyan, aminő a legtöbb, sem szellemi sem physikai képességei nyomán soha feltünést nem kelthetett volna s a szerencse istennőjének bámulatos szeszélye hiányában egészen bizonyos, hogy neve sohasem vált volna világhirüvé. Az a félmillió frank azonban, amit alig három hét alatt összenyert, egy csapással a nap hősévé avatta.

Eleinte csak kis tétekkel kezdte a játékot. Sikerei azonban merésszé, sőt vakmerővé tették és másodnapon már csak ezresekkel játszott. A szerencse állandóan szolgájává szegődött és három heti játék után félmilliót szedett ki a bankból. Garcia ekkor már csak a maximális tétekkel (12,000 frank) folytatta a játékot és 5—6 hét mulva kerek egy milliót nyert össze. Ezen időtájban történt, hogy egy John Bury nevü angol ember Garciának minden valószinüséget pocsékká verő mesés szerencséje tartósságában kételkedett és erősen állitotta, hogy a spanyolnak szerencséje nem tarthat tovább. Ebből a kombinációjából Bury ur kellő hasznot is akart meriteni és egy napon a játék kezdeténél Garciával szemközt foglalt helyet az asztalnál és feltevése helyességében bizva, mindig ugyanolyan összeget, de ellenkező chancera tett, mint Garcia. A bank ezen a napon csupán közvetitő volt a két küzdő között, akik csak egymás pénzét nyerték. A vége az volt, hogy a különc angol 96,000 frank veszteséggel szüntette be a küzdelmet és elismerte, hogy a spanyol szerencséje ellen nem mérkőzhetik.

Garcia tovább játszott. Nemsokára kedvezőtlen fordulat is következett és rövid idő alatt 300,000 frankot veszitett. A 12,000 frankos tétek mellett, amikkel akkor játszott, ez nem

is került sok időbe. Ekkor a chef de partie-hez fordult és arra kérte, hogy engedje meg, hogy néha a maximumot meghaladó összeget is tehessen. A chef de partie azonban, hivatkozva arra, hogy a szabályok ezt meg nem engedik, nem fogadta el az ajánlatot, de az éppen Homburgban időző Blanc apóhoz kérdést intézett, hogy nagyobb tétet elfogadhat-e? A küldönc rövid idő mulva azzal az üzenettel jött vissza, hogy »további rendelkezésig a bank bármily nagy tétet elfogad.« Zajos tetszéssel üdvözölte a számos néző ezt a hirt, Garcia pedig tárcájából kivett 60 darab 1000 frankos bankjegyet, a noirre tette és — nyert. Erre ő heteken át játszott bámulatos hidegvérrel ilyen egész polgári vagyont képviselő tétekkel. Többet sohasem tett.

Egy napon azonban ellene fordult a kártya. Nem szólhatok kockáról vagy golyóról, mert Garcia mindig trente-et-quarante-on játszott. Alig 2 óra leforgása alatt a 60,000 frankos tétekkel 1 millió 400,000 frankot — tehát eddig való összes nyereségét — fizette be a bankba. Az óriás nézősereg majdnem annyi részvéttel, mint kárörömmel kisérte azt a lesujtó pillanatot, amidőn a néhány óra előtt még irigyelt milliomos, a szerencse kegyelt lovagja, az utolsó 60,000 frankot elveszitve, ismét a közrendü halandók szürke sorába lépett. »Szegény, szegény Garcia!« — sóhajtoztak a lágyabb szivü nők. — »Miért nem ment el az ostoba a milliójával?« — mondták bosszankodva a férfiak. De Garcia megőrizte hidegvérét és egyetlen megjegyzés nélkül, nyugodtan tette utolsó hat darab ezer frankos bankjegyét, egész vagyona végső romjait a vörösre. Vörös nyert. Garcia nem mozdult. Vörös másodszor, harmadszor és negyedszer is nyert és a spanyolnak 96,000 frankja feküdt a vörösön. »Soixante mille Francs à la masse!« — mondta erre, — azaz 36,000 frankot behuzott tétjéből. A vörös 14-szer egymás után jött és Garcia még aznap ismét 400,000 frank birtokában volt. Hat nap alatt egész veszteségét behozta és a saison végével közel 2 millió frankkal tért vissza hazájába.

Ugy mondják, hogy sohasem akart többé visszatérni és nem is akart játszani. De a játék ördöge s tán a hiuság is ösztönözte, hogy ujra visszatérjen diadalai szinhelyére és ő körülbelül másfél év mulva ismét megjelent Baden-Badenben. Csakugyan jóideig egyáltalában nem játszott. Már

jövetelének hire sok idegent vonzott a fürdőkbe, akkora volt hirneve, mely őtet, a trente-et-quarante királyát, babonás tisztelettel kisérte utjában.

Egy napon, a szintén ott időző Morny herceg tüntette ki megszólitásával a szerencse lovagját s fölkérte a pénzét elvesztő szép hölgyközönség nevében, hogy adjon nekik egy kis leckét abból, hogy miként kell nyerni. »Szivesen, hölgyeim«, — szólt az udvarias hidalgó, — »adok egy kis, de csak igen kis leckét önöknek.«

Az oktatás, melyhez nagy közönség gyülekezett másnap, rosszul végződött. Garciát müvészete a közönség nagy csalódására cserben hagyta, ugy, hogy 400,000 frankot veszitett.

Egy héttel később Homburgban, majd utóbb Wiesbadenben kisérelte meg, hogy a győzhetetlensége hirén és a tárcáján esett csorbát kiköszörülje. De siker nélkül. Fortuna istenasszony ő hozzá sem maradt hü és a magával hozott félmilliót gyorsan elvesztette. Pénzzé tett vagyonának jelentékeny része utána uszott a többinek igen rövid idő alatt, ami természetesnek látszik, a 60,000 frankos tétek mellett. Garcia még akkor tisztességes, jó módba vonulhatott volna vissza. Nem veszitette el hidegvérét, — de az volt baja, hogy azt a babonás hitét is megőrizte, hogy a szerencse ismét vissza fog térni hozzá. Folytatta a játékot és az utolsó frankig mindent visszavesztett, hogy mint már érintettem, a legsanyarubb viszonyok között pusztuljon el.

Nem lesz érdektelen, ha az első kiadás megjelenése óta nyert teljesen hiteles közlés nyomán kiegészitem Garcia történetét. Valóban komoly elhatározása volt Garciának, hogy akkor, midőn Homburgban már $2^1/_2$ millió forintot összenyert, többé nem játszik, hanem visszatér hazájába vagy Párisba. Ezt meg is tette. Sőt erre az elhatározásra éppen egy »barátnője« — egy mesés szépségü párisi nő — birta reá, aki félt a szerencse kedvezőtlen fordulatától. Ekkor Blanc apó — aki, mint már tudjuk, nagyon ügyes üzletember volt — egy ügynökét küldötte ehhez a hölgyhöz. Ajánlata az volt, hogy haláláig tartó évi 6000 frank évjáradékot biztosit neki, ha Garciát reábeszéli, hogy Homburgba ismét visszatérjen. Az okos nő belátva, hogy Garcia gyönge akaratelhatározásu ember és játékos hajlamai révén előbb-utóbb eltékozolja majd vagyonát és az ő aranjuezi szép napjai is elmulnak,

belement az alkuba, melyet azután Blanc apó közjegyző előtt okiratban is perfektuált és némi rábeszélés után Garcia ismét megjelent Homburgban. Persze azon komoly föltevése kiséretében — melyben barátnője is szinleg megerősiteni iparkodott — hogy többé nem játszik, hanem csupán a homburgi fürdő egyéb kellemességeit fogják élvezni. A már fönebb elmondottakból tudjuk, hogy Blanc apó kitünő ismerője volt a játékosok pszichologiájának, mert Garcia rövid huzódozás után ismét megjelent a trente-et-quarante asztalok mellett. Amidőn azután mindenét elvesztette, visszatért Madridba rokonaihoz, később Párisban élt azon néhány száz frankból, amellyel bátyja időnként megsegitette és nagy nyomorban tengődött haláláig, mely egy külvárosi bérkaszárnya szerény padlásszobájában érte utól. Szép barátnője pedig, aki érzékeny bucsut vett tőle, valóban megkapta a 6000 frank járadékát. Utóbb állandóan Montecarloban élt és ott költötte el járadékát, de sohasem játszott és a 90-es évek végén halt el..

A nagy játékosok sorában, akik óriási vagyonokat fecsérelnek el a zöld asztalokon, ismert alak volt a párisi divatkirály, Sagan herceg is. Rendesen 100 darab 1000 frankost hozott magával és a ruletten mindig a maximumot játszotta, néha három chanceon is egyidejüleg. Amig jó néhány millionyi saját vagyona engedte, mindig igy maximumokkal játszott. Hat vagy hét év alatt rengeteg vagyona eluszott, ugy, hogy a csőd szélére jutott. Neje, az amerikai milliárdos Jay Gould leánya 60 millió franknyi hozományával helyre állitotta ezután a divatkirály megingott vagyoni tekintélyét, de ő azért nem mondott le végleg szenvedélyéről. Most is játszik, de az erélyes amerikai asszony kellő határok között birta tartani férje megszokott pénzfecsérléseit.

Hasonlóképpen játszott egy gazdag olasz fiatalember, aki szintén minden játékhoz 100,000 frankot hozott magával és a rulett több chance-ára játszott. Egy izben a három legelső téttel 100,000 franknál többet nyert, de egy fél óra mulva már ezt, és a saját 100,000 frankját elveszitette. Alig telt el két hét és az olasz közel egy millió frankját szerte-szórta a különböző rulett asztalokon és szánalmas látványt nyujtott, amint utóbb 3—4 ezüst öt frankossal játszott óraszámra, amig csak ezek is elusztak.

Egyik legérdekesebb typusa a megrögzött játékosoknak az öreg francia Michel báró. Ez a hófehér haju, fonnyadt öreg ur még ma is fiatalos élénkséggel vesz részt a játékban. Széjjel csavarható saját rateaux-ját hordja magával sétapálca helyett, mintha azzal bizonyos önérzettel hivalkodnék, hogy: »Ime az én állásom, foglalkozásom a rulett-játék«. A rendkivül szellemes, kedves öreg ur cinizmusát enyhiti az, hogy 4—5 milliót elveszitett ugyan, de megőrizte hidegvérét, jó humorát, mintha saját példáját ajánlaná a letört játékosoknak, hogy nem kell komolyan venni a bajt, — »csak pénz volt s ha a becsület megmaradt, az élet oly szép, oly élvezetes ezen a paradicsomi Rivierán. Ostoba fiuk, dobjátok félre a sötét gondolatokat«. Igy bölcselkedik ez a kedves öreg roué, aki már 40 év óta siker nélkül keresi a *biztos* szisztemát és akit még az sem keserit el, hogy bizonyosan tudja, hogy olyat nem lehet kifundálni.

Méltó párja neki az őrült pazarlásairól hiressé vált Beauffremont hercegnő. Valamikor 15 milliót költött és játszott el. Jelenleg egy kis villája van még Montecarloban — persze hitelezők részére hozzáférhetetlen módon telekkönyvezve — ahol meghuzta magát hitelezői zaklatása ellen. Még mindig játszik a trente-et-quarante asztaloknál, de százezreket már sem nem nyer, sem nem veszit. Ott ül az asztalnál rikitó sárgára festett hajával, agyonkendőzött arcával, feltünő, mondhatni orditó elegánciával szabott fiatalos toilletjeiben, leányos kis kacér kalapjával és még mindig értékes gyémántékszereivel elboritva és lesi, várja az egymásután folyó coup-k sorozatában, vajjon fölismerheti-e még egyszer valaha azt, amit ő ugynevezett: »*esprit de la taille*«, és amivel egykor egy fél milliót is nyert egy napon. Csakhogy mintha ma már nem volna »esprit« a játék folyásában, vagy az övé csökkent meg vénségére, hogy a »taille esprit«-jét nem tudja fölismerni.

Sok játékost látunk, különösen a téli hónapokban, olyant is, aki nagy pénzzel játszik és sorsa még sem izgatja a nézőt. Olyan vagyonok állanak ezeknek a háta mögött, hogy a bank bármely nagy falánksága sem veszélyezteti tulajdonosukat. Nekem eszembe se jutott, hogy a legcsekélyebb izgalmat is érezzem, mikor James Gordon Bennett, a New-York Herald tulajdonosa, akinek évi 10 millió frank elkölteni való jöve-

delme van, nem több, mint egy félóra alatt 140,000 frankot hagyott a trente-et-quarante asztalon. Mr. Gordonnak ott horgonyzott hihetetlen fényüzéssel berendezett saját yachtja, amelyen lakott is, és amelyen vele utazott szakácsa, akinek csekély évi 40,000 frank fizetést ad. Nem sokat árt neki az ilyen drága szórakozás.

Edvárd angol király is gyakori látogatója volt trónörökös korában a monacoi öbölnek. Igen tekintélyes összegeket hagyott ott igen gyakran, de azért senki sem aggódhatott amiatt, hogy az India császárnéjának fia nem fogja pontosan beváltani a váltóit, ha ugyan kibocsátott valaha olyanokat.

A már elhunyt báró Königswarter érdekes alakja volt Montecarlonak. Naponkint megjelent a rulett asztal mellett, sohasem tett többet egy darab 5 frankosnál s ha 20 frankot összenyert, ami csaknem naponként megtörtént, nyomban biztonságba helyezte zsákmányát és elhagyta a Casinot.

A párisi Rothschild, ki az 1906 évben halt el, magasabb tétekben játszott. Egyetlen személy volt, akinek a bank megengedte, hogy »becsületszóra« játszék. Az első tétjét rendesen a bank pénzével markirozták és csak ha elveszitette, nyult a tárcájába, hogy kifizesse az elvesztett ezreseket.

Vanderbilt is gyakran játszik ott, de sohasem magas tétekkel. Mit törődik ő azzal, vagy kollégája a 100 milliók tekintetében, az a szikár, typikus yankee Mackay, aki maga szerezte egész vagyonát, hogy ha néhány száz halványkék ezres bankójukat besöpri a rateaux? Még csak nem is szórakozás nekik, annál kevésbbé izgalom tárgya, hogy nyernek-e vagy veszitenek.

Meg kell vallanom, hogy ezeknek a játékosoknak pénzfecsérlése engem sohasem érintett kellemetlenül, sőt talán szociális szemmel nézve örvendtem annak, hogy az összehalmozódott tőke ismét megkezdheti körforgását.

Számtalan ember utazik keresztül a Rivierán, akinek eszébe sem jutott, hogy Montecarloban mást tegyen, mint éppen, hogy megtekintse ezt a látványosságot. Szó sincs róla, hogy azok mind játékosok volnának. Tán soha nem kockáztattak 5 koronát, márkát vagy frankot valami kártyajátékra. Itt játszania kell, ha többet nem, 5 frankot kockáztat, nem azért, hogy nyerjen s világért sem azért, mintha a dolog mulat-

tatná, hanem pusztán a hiréért, hogy elmondhassa otthon: »én is játszottam Montecarloban«. Az ilyen jószándéku emberek közül sokan játékosokká válnak, szinte öntudatlanul. A játék varázsa annyira kábit, az arany és ezüst csörgése, a nyerés látszólag könnyü lehetősége ugy csábit, hogy csak az erősebb jellemek állanak ellen a kisértésnek és állanak meg, ha már megindultak is rajta, azon a lejtőn, amely a szenvedély posványába vezet. Akinek önuralma és hidegvére hiányzik, aki idegeinek nem tud parancsolni, az jól teszi, ha közelébe se megy a Casinonak. Kétségtelen, hogy sok nyugodt vérmérsékletü ember kisérli meg szerencséjét és tiszta látással a vesztés lehetőségével is számol, azzal előre tisztában van, hogy a kockázatra szánt összegen, a 60—80 frankon tul nem bocsátkozik a játékba — és elhatározásának ura is marad. Az ilyen játszók nem szaporitják a bank magas osztalékait. És bizonyos, hogy II. József császár az ilyenek számára szánta azt a mondását, hogy — »Aki nagyon sokat játszik: bolond; — aki sohasem játszik: még nagyobb bolond«.

A játékosok bolondságairól és babonáikról is meg kell emlékeznem, mert a babonák tekintetében — minálunk *kabalának* mondják, — Montecarlo olyan centrum, hogy sehol párja. Az is igaz, hogy valóságos termőhelye a babonának a zöld asztal, mert a véletlen szeszélyei igen sokszor a legostobábbnak látszó babonát a megbizhatóság látszatával ruházzák fel. Ugy áll itt is a dolog, mint a babonák keletkezésének egyéb eseteinél. Csak azokat az egyes eseteket lajstromozzák, amelyek egyik-másik alkalommal a tévhit szerint következtek be, de a többi 99 esetről, amelyekben a babonás jelenséget nem követte hasznos vagy káros eredmény, senki sem vesz tudomást. A tévhit, a kabala tehát bőven tenyészik és annak ezerféle formáiban való kultiválását sehol sem üzik olyan sportszerüen, mint itt a rulett asztal körül.

A közönséges életben bizvást rámondhatjuk a babonás emberre, hogy korlátolt, fegyelmezetlen gondolkozásu egyén. De nem vagyunk erre jogositva a játékosokkal szemben. A legokosabb, sőt igazán geniális emberek nyomban bámulatos metamorphosison mennek keresztül, mihelyt a játékasztalhoz ülnek. Az előbb még finom modoru gentleman

— még a legjobb társasköreinkben is — mázsás gorombaságokkal traktálja kibiceit. Eleinte enyhe célzásokat tesz reá, hogy a mult héten ugyanazon a széken, melyen a kibic ül, ütötte meg a guta egy felebarátját kibicelés közben, — majd panaszkodik, hogy nem látja kártyáját, ha »mindenki« éppen az ő »nyakára« ül, — utóbb pedig, ha még ez sem használ, világosan is megmondja neki: »Ugyan pajtás, vigyen el már innét az ördög, mert minden tételemet elveszitem, mióta ide ültél.« És csodálatos dolog, de tény, hogy a megsértett kibic nyugodtan türi elüzetését, mert másnap már — »a szent kabala jogán« — ő cselekszi meg mindezeket azzal, »aki olyan szamár, hogy melléje ül, pedig látja, hogy folyton veszteségben van.«

Nyugodtan merem állitani, hogy minden játékos babonás. Én legalább még nem ismertem egyet sem, aki nem volt az! Lehetetlen azt az ezerféle babonát, amelyek itt forgalomban vannak, mind felsorolni. Az amulettek, elkezdve az asztalra helyezett kés vagy szivartárca és a kis arany-ezüst szerencse-malactól, egész az akasztott öngyilkos kötelének egy foszlányáig, ezerféle változatban szerepelnek. A rulett számaihoz viszonyitott kombinációk a legkülönfélébb módon gyakorlatban vannak. Egy német báró mindig annak a coupénak számaiból alkotta meg szisztémáját, amellyel naponkint Nizzából átjött. A másik azt a számot erőszakolja, amelyet a ruhatárban kapott. A harmadik folyton arra a számra tesz, amely szállójában az ő szobáját jelzi. A negyedik a kifizetett számlája számjegyeiből készit kabalisztikus módszert.

Különösen a nők között nagy népszerüsége van bizonyos számoknak. És elég csodálatos, hogy egészen általános vélemény, hogy a vörös számok többször jönnek ki, mint a feketék. Azok között is különösen kedveltek a 7, 14, 23, 32 és 36. Nagyon népszerü az első három szám és a zéro, amelyekre igen sokan játszanak. A fekete számok közül is van néhány népszerübb, a 13, 17, 20 és 35. Sok vén asszony csalhatatlan biztonsággal és hittel vallja, hogy bizonyos croupier-k csak a fekete számokat vetik, másokról meg azt erősitik, hogy tulságos gyakran hozzák a 25—36-ig terjedő számokat. Vannak croupier-k, akiknél lehetetlen bármely chance-on is szeriest látni. Folyton ide-oda ugrálnak

a számai, hogy mindenki elveszti a pénzét. Ha az ilyen croupier-t a turnus szerint fölváltják, mindenki reméli, hogy egy »jobb-kezü« jön majd utána. Némely játékos megpukkad mérgében, ha a croupier véletlenül jóakaratulag megérinti tétjeit, hogy segitsen azokat elhelyezni; egy másik pedig csakis valamely croupier kezeibe adja, hogy az rakja föl a tétjét. Egy hölgy fölkéri az átellenében ülő urat, hogy cseréljen vele széket, mert »nagyon kitünő helye van, de nincsen chance-a, ha a vörös szin közelében ül.«

Ha a golyó kiugrik, akkor számosan sietnek visszavenni tétjeiket, mert a következő coup el fog veszni, — ép igy biztos veszteség következik, ha a croupier tüsszent.

Van olyan játékos, amelyik mellényzsebébe mélyeszti hüvelykujját mialatt a golyó pörög, — a másik — nem idegességből, hanem babonából — hüvelykujjával malmozik, — a harmadik valamely nagyobb tétnél kalapját fejére teszi. Ez még mindig megmentette a végső tét elvesztésétől. De csak ritkán alkalmazza, ha nagy a tétje, különben hatását elvesztené. Egy ismerősöm mindig félreforditja a fejét, midőn a golyó futása gyengül, hogy ne lássa, amikor beleesik a rekeszébe.

— Még a vadászat mezejéről is kölcsönveszik a babonákat. Ha valaki olyan ügyetlen, hogy »szerencsét kiván« a játékosnak, bizonyos lehet benne, hogy ha nyilt gorombaságban nem részesül is, de titokban leszamarazzák, mert azt csak illik tudni, hogy az ilyen megjegyzés bizonyos veszteséget hoz magával. Igen sok játékos fordul vissza és az nap nem játszik, ha utjában pappal vagy vén asszonnyal találkozott. Ez utóbbiak különben is a népszerütlenség tetőpontján állanak Montecarloban s ha a játékostól függne, az 50 éven felüli hölgyeket rendőri tilalom internálná lakásuk mélyébe reggel 9-től este 9 óráig, hogy se utközben, se a játékasztalnál ne találkozzék velük az ember. Fiatal leány azonban, különösen még ha szép is, szerencsét jelent.

A játékra csábit-e, csal-e a bank?

Az utóbbi években széles rétegekben terjedt el az a fölfogás, hogy a bank ugynevezett »fölhajtókat« alkalmaz, mint a sipisták, vagy kozákok szövetkezetei, hogy az asztalához csalja a kifosztandó áldozatokat. Ezeket a fölhajtókat a kokottok sorában keresték és sejtik még ma is. Nem lehet elvitatni, hogy ezen föltevésnek terjedésére tápot nyujt a bank azzal, hogy tulságos mértékben elnéző az ilyen hölgyekkel szemben a belépti-jegyek osztogatása körül. Az erkölcsi bizonyitványt nem követelik tőlük. Megtürik őket mig külsőleg illedelmesen viselkednek, de valóságos mese az, amit komolynak látszó füzetekben is olvasunk, hogy szubvenciót fizetne a bank ezeknek a nőknek, sőt bizonyos százalékát annak a pénznek, amit az általuk odacsalogatott balekoktól elnyer. Teljességgel ki van zárva — már pusztán észszerüségi szempontból is — a bank igazgatója részéről, hogy ilyen szövetségesekkel társuljon, akik részéről néhány év mulva — szépségük elvirágzása, csábitó varázsuk elillanása után — bizonyára zsaroltatásnak volna kitéve és mulhatatlanul kénytelen volna, leplezéseiktől tartva, hallgatásukat drága nyugdijakkal megfizetni. Soha még ilyen nők részéről nem történtek a bank ellen zsaroló leleplezések, aminek bizonyára nyoma volna annak a többi zsaroló kisérletnek sorozatában, amelyeket szünet nélkül intéznek a bank ellen.

Hogy azonban ezek a nők *közvetve* a bank szolgálatában állanak, azt nem lehet elvitatni. A költekezésre csábitanak és szerelmüknek magas dijait szabják meg, hogy ezután teli marokkal szórják szét ismét keresményüket a játékasztalokon. Ők is csak üzletfelei a banknak, mint a többi halandó, aki ott megfordul, de sohasem üzlettársai. Mert azt is szemügyre kell venni, hogy a banknak *»helyi ágensekre« nincs szüksége.* Aki egyszer Monaco földjére tette a lábát, az játszani fog, »már csak a hiréért is,« és játszania kell, mert semmi egyebet nem tehet. Amint már fönnebb is érintettem, a banknak csalogatókra nincs szüksége, mert megvan a hatalma ahhoz, hogy akkép rendezkedjék be Montecarloban, hogy az idegen a Casinon kivül egyáltalán semmi szórakozást nem találhat. Egy játszma alsóst sem csinálhat senki a Café de Parisban,

vagy bármely helyen nyilvánosan; egy csomag kártyát nem vásárolhat, hacsak magával nem hozta, — egy játszma sakk vagy billiárd tiltott szórakozások. Máshol nem töltheti el idejét, aki Montecarloban megszállott, mint a Casinoban. A legcsekélyebb akadály sem kerül utunkba, minden gondosan el van távolitva. Nem fog beinvitálni senki, de azért odamegyünk, mert máshová egyáltalában nem mehetünk.

Nem hiszek tehát abban sem, hogy a banknak titkos hivatalnokai volnának, akik a bank pénzével »szinleg« játszanak maximális tétekkel csak azért, hogy másokat is a magas játékra csábitsanak. Erre sincs szükség, mert a játékosok óriásilag tulnyomó részét ugyan hiába csábitják a 12,000 frankos tétekre, mikor nincs a zsebükben legtöbbször még 12 száz frankjuk sem. A nagy játékos pedig nem azért játszik nagyban, mert azt látja, hogy más is ugy tesz, hanem mert sok a pénze vagy vakmerő a jelleme.

Azok soraiban, akik még Monacot, vagy általában csak a rulett szerkezetét és a trente-et-quarante játék folyását nem ismerik, elterjedtek olyan nézetek, hogy a bank nem játszik tisztán, reálisan, hanem korrigálja a szerencsét. »Nem nyerhetne különben állandóan, ha nem igy volna a dolog«, vélik ezek az okoskodók.

Ezek a kétségek, amelyek különben is csak olyanok között vannak forgalomban, akik pusztán hallomásból ismerik a játékbankot, egyszerüen nevetségesek.

A banknak előnyei a játékokban olyan nagyok, hogy számtani bizonyossággal *nyernie kell;* — a banknak forgalma oly óriási, hogy ismét számtani bizonyossággal *sokat kell nyernie!*

Nemcsak páratlan ostobaság volna részéről, ha ilyetén kedvező helyzetében, mely részére a nyereséget biztositja, a közönséget még inkorrekt módon is kifosztani törekednék, hanem egyszersmind olyan kisérlet is, amely gyakorlatilag kivihetetlen. Minden olyan kisérlet, amellyel a bank a játékos fölött való saját, amugy is tulnyomó esélyeit még növelni akarná, nyomban visszafelé sülne el, mert nem akadályozhatná meg a bank, hogy az egyenlőtlenné tett esélyt rögtön felismerő routinos játékosok kizsákmányolják saját javukra ezt a helyzetet.

Akik olyan hiresztelésekben (ami pl. most is egy komolynak

látszani akaró francia könyvben történik, mely azt az ostobaságot állitja, hogy a bank a trente-et-quarantenál büvészeket alkalmaz) hitelt adnak, azok nagyon naiv lelkek és fogalmuk sincs a számtalan valószinüségi törvényről, a zéro és a refait óriási jelentőségéről, — és arról, hogy a gép, amely lélek nélkül szolgálja a véletlen esélyeit, fölényben van az egyén fölött, akit idegessége, nyervágya, szenvedélye, vagy sokszor babonája, sőt még szórakozottsága is hátrányba juttatnak. Ne feledjük el a banknak azon előnyét sem, hogy tőkéje, szemben a játékosok legtöbbször csekély játék-alapjával a *nagy halnak* szerepét játsza a *kis halakkal* szemközt, előbb-utóbb — rendszerint *előbb* — elnyeli őket.

Hanem az is ritkaság, hogy a bankot megcsalhassák, — bár volt reá aránylag elég példa. Még az ötvenes években, amidőn a minimális tét — a Blanc előtti időkben — ezüst 2 frankos volt, szokásban volt ezeket a 2 frankosokat 25 darabjával bőrtokokban kezelni. A kis hengerek mindkét oldalán látható volt egy-egy ezüst pénz közé rézpénz tölteléket tettek és igy 4 frankkal 50 frankos tételeket rakhattak.

Mikor aztán az ilyen manipuláció kiderült, akkor beiktatták azt a szabályt, hogy »*csak nyitott tétet fogad el a bank*«. A bankjegyek kiteritendők, nem lehetnek összehajtogatva. Később ezt a régi fogást ügyesebben csinálták. A bank aranyait 50 darabonkint zöld papirba csomagolja, lepecsételi és nagyobb fizetéseket ilyen 1000 frankos csomagokkal végezett. A zöld boritékon apró lyukakon át látható, hogy aranyat tartalmaznak azok a hengerek. Ilyen módon becsomagolt 1000 frankos tétekkel játszottak egy alkalommal, amig ki nem derült, hogy tartalmuk *egy* darabban készült *sárgaréz* rudacska volt, melyre, ha nyertek vele, a bank 1000 frankot fizetett. Azóta az ilyen rudacskákat akár behuzzák, akár kifizetik, kibontják és megszámlálják.

Nagyobb szenzációt keltett körülbelül 30 év előtt egy Gardane nevü croupier csaló müvelete, — természetesen a banknak, nem pedig a játszóknak kárára.

Egész sereg társra volt szüksége Gardane-nak, ki a trente-et-quarante-nál alkalmazott tailleur volt. A játszma folyamatban volt, a kártya egy csomagja Gardane kezeiben, hogy lerakja belőle a következő coup sorait. Ekkor két-három cinkostárs ezer frankos bankjegyeket váltatva aranyra, lefog-

lalja a croupier-k figyelmét s nyomban az egyik hölgy nagy csörrenéssel ejt le a padlóra egy maréknyit a váltott aranyakból, amire pillanatra mindenki önkéntelenül oda fordul. Ezt a pillanatot használta fel a szövetkezők egyik tagja, hogy észrevétlenül maradt, villámgyors mozdulattal Gardane kezeibe juttasson egy csomag elkészitett kártyát.

A játék elkezdődik és a szövetkezett banda sulyos ezeres tétekkel huz ki az előre ismert szeries nyomán több mint 100,000 frankot. A chef de partie-nak föltünik a »taille« (osztás) hosszusága, közbelép és hamar fölfedezi a turpisságot, — a cinkostársaság föltünés nélkül távozik zsebjeiben zsákmányával, Gardane-t fölváltják és a monacoi birósag nyolc évi börtönre itélte. Hogy ezt a büntetését kiállotta-e, arról biztos adatot nem tudtam szerezni. Egy maliciozus verzió szerint nem akartak Blancék még nyolc évi rabtartást is ráfizetni a veszteségeikre és nyitva »felejtették« Gardane fogházának ajtaját, még mielőtt a francia hatóság kezeibe átadták volna.

Mindent összefoglalva, föltétlenül bizonyosnak kell elfogadni, hogy a bank nemcsak tartózkodik attól, hogy a játékosokkal szemben inkorrektségeket engedjen meg magának, hanem azokkal szemben inkább gavallérosan, lovagiasan viselkedik. Sokszor fizeti ki a megnyert tételeket kétszeresen is, ha ketten civakodnak fölötte és igen sokszor olyan türelmet és elnézést tanusitanak némely kellemetlenkedő egyénekkel szemben, amelyre kötelezve nem volnának s teszik ezt csak azért, hogy a közönséget kellemetlen jelenetektől megóvják.

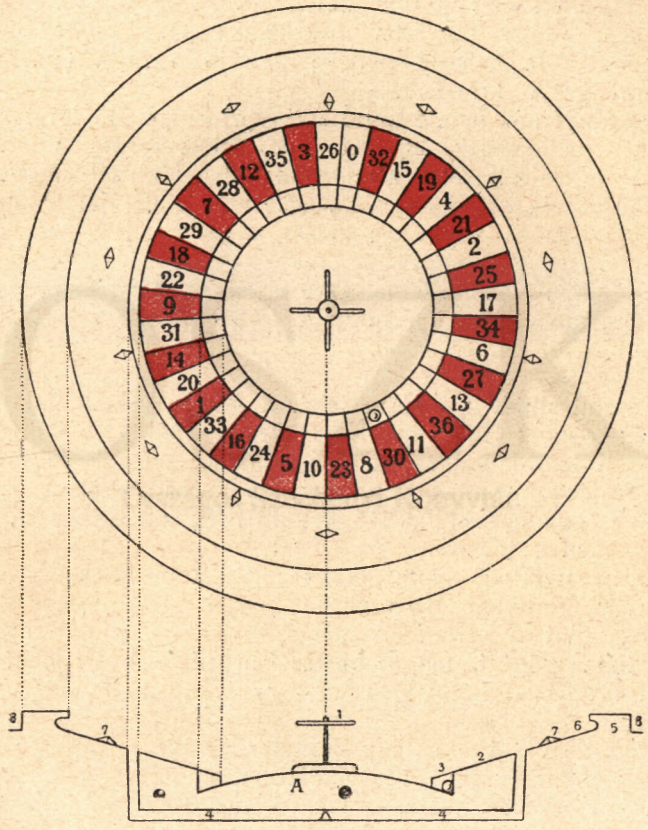
A rulett.

A *rulett* szó megszokott érteménye vonatkozik ugy a szükebb értelembe vett rulett-gépre, amelyet a játék folytatásánál használnak, valamint tágabb értelemben magára az ezen géppel folytatott játékra.

Ugy tapasztaltam, hogy nem fog értelem-zavarra okot adni, ha a rulett szót minden körülirás nélkül használom, midőn az alábbiakban megismertetem első sorban a rulett-gépet és

a hozzátartozó kellékeket, majd pedig az ezzel folytatott játékot.

A rulett-gép hengerét és tányérját az alábbi ábra ugy vizszintes, mint függélyes vetitésben magyarázza.

1. ábra.

Az egy darabban fekete fából készült *A)* henger rendkivül pontosan szerkesztett hegyes acélcövekre támaszkodik, amely körül az (1) fogantyu segélyével körforgást végez.

A henger szélein fekvő s a központ felé enyhén emelkedő korong külső sikján (2) vörös és fekete alapon, mely 37 egyenlő nagyságu részre van osztva a 0-tól 36-ig terjedő számok sorakoznak.

Közvetlenül ezen számok alatt (3) egy-egy rekesz szolgál a megpörditett elefántcsont golyócska befogadására.

A henger egy tányérba illeszkedik (4), melynek kissé a központ felé behajló pereme gátolja a rajta (5) megforgatott golyó kifutását.

Ezen tányérnak befelé hajló sikja (6) emelkedő folytatását alkotja azon lejtőnek, amelyet a (2) jelölt korongon látunk. Ez azon lejtős körszelet, amelyen a golyó körutját megkezdi, hogy kezdősebességének csökkenése után a (2) jelölt korongon folytassa és végül egyikében a (3) jelölt rekeszeknek befejezze.

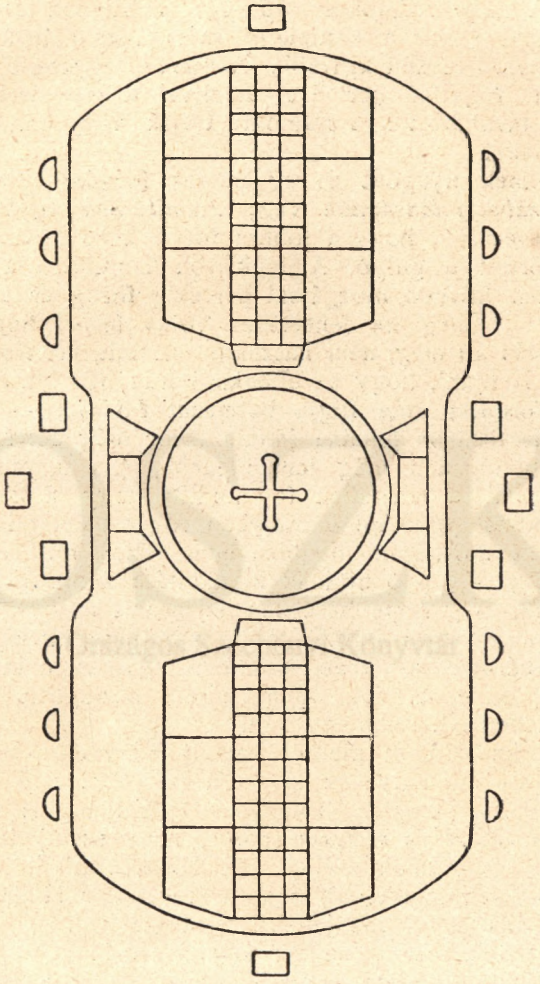
Ezen sikon vannak elhelyezve apró akadályok szerepére szánt érc-kupocskák (7), hogy a forgó golyót a szabályos irányból eltereljék és annak futását föltétlenül kiszámithatatlanná tegyék.

Az asztal sikját a 8 szám jelzi. A hosszu asztalt, melynek közepén a most leirt gép elhelyezkedik, zöld posztó boritja, melyen a tuloldali ábra szerinti vonalak, számok és irások sárga festékkel vannak irva, kivéve a vörös és fekete szinre szolgáló tétek helyén látható két dülényt, amelyek ezen szinekkel vannak jelezve.

Minden asztalnál nyolc alkalmazottja a banknak, — akik, mint már érintettem, szivesebben hallják a »Monsieur l'employer«, mint a »croupier« megszólitást — foglal helyet. Ezek háta mögött, magasabb széken ül egy-egy chef de partie. Az asztal két végén egy-egy croupier ül rateauxval kezében.

A rulett mellett ülő négy croupier egyike felváltva kezeli a kis elefántcsont golyót és miközben a hengert fogantyujánál fogva körforgásba hozta, ennek forgása irányával ellenkező irányban az elefántcsont golyócskát a tányér (6) felső sikján körülpörditi. A golyó megpörditése után, amidőn már a golyó lassudik, ezen kifejezéssel: »Rien ne va plus« beszünteti a croupier a játszmát és a bank nem fogad el több tétet.

Midőn a röperejét vesztett golyócska valamelyik számnak rekeszébe beleesett, megállitja a még mindig forgó hengert

2. ábra.

és jelenti a nyerő számot és az ezzel nyerő chance-okat. »*Douze, rouge, pair et manque*«-kal jelzi, hogy a 12 számra, a vörösre, a párosra és a kis számokra (1—18) tett tétek

nyertek. A nagy számokon (19—36) páratlanon és feketén állott tételeket ekkor a croupier-k rateaux-ikkal behuzzák és azután a nyerő tételeket kifizetik.. A *rateaux* egyszerü pálcákra alkalmazott fogatlan gereblye, amellyel a croupiertől vagy játékostól távolabb fekvő számokra tolják, vagy onnét behuzzák a pénzeket.

A gépeknek nyugodt és egyenletes forgása utját vágja minden *szabálytalanságnak* vagy *számitásnak* egyaránt, ha figyelembevesszük, hogy a jobbra forgó koronggal szemben balfelé pördül a golyó. A legkisebb lenditésre a korong egyenletesen lassudó mozgással percekig forog és annak kiszámitása, — még ha lehetséges volna is — hogy hány fordulat után áll meg, nem használna semmit, mert szükséges volna azt is tudni, hogy az ellenkező irányban guruló golyó is hány fordulat után fogja befejezni futását; — de még ha ezzel is tisztába lehetne jönni, akkor még azt is ki kellene számitani, ami még lehetetlenebb, (ha ugyan szabad volna fokozni a lehetetlen fogalmát?) hogy a kis akadályokba ütköző golyó minő irányban fogja folytatni szabálytalanná lett mozgását. Megbizhatunk teljes bizonyossággal abban, hogy a golyó utjának kiszámitása képtelenség.

Tekintsük meg figyelmesebben az asztalt is.

Az asztal közepén fekszik a 36 számjegy egy-egy négyszögben, hármas sorokban, számtani egymás után rendjében 1, 2, 3, 4, 5, stb. 36-ig, három oszlopban, amelyek mindegyikében 12 számjegy van.

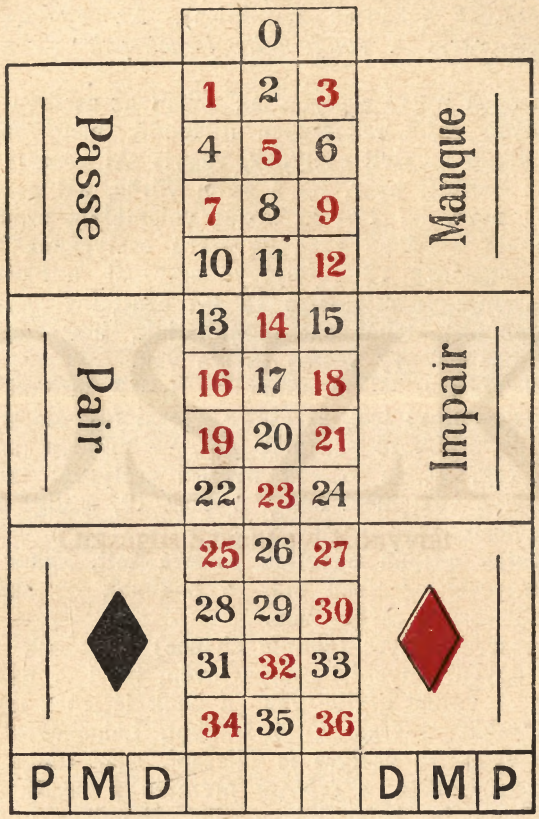
Ezen számoszlopok mellett rajzolt négyszögekben jobbról és balról van helye az egyszerü esélyekre való tételeknek. A jobboldalon »*Impair*« »*Manque*« (páratlan, kis szám) a baloldalon »*Pair*« és »*Passe*« (páros, nagy szám) jelzést látunk. A vörös számok esélyét egy vörös szinü dülény jelzi az »Impair« rovata mellett, mig a »fekete« a »Pair« mellett az ellenkező oldalon van jelezve saját szinével.

Ugyanezen egyszerü esélyek rovatai szélén egy-egy vonás huzódik. Ezen vonásra helyezik azon tételeket a 0-ot hozo coup után, amelyek felerészben elvesztek és igy azoknak sorsa a következő coup-nak eredményétől függ.

A 0 a számoszlopok felső részén külön négyszögletü mezőben uralkodik.

A számoszlopok alján üres négyszögekben van helye azon

téteknek, amelyeket a fölöttük sorakozó számoszlopok számaira tesznek. Ezen üres négyszögletek mellett jobbról és balról rajzolt mezőkben a P, M és D betüket látjuk.

3. ábra.

Jelzik a 12-ős számcsoportokra *(douzaines)* elhelyezett tételeket.

P = Premier douzaine, (1 — 12)
M = Milieu „ (13 24)
D = Dernier „ (25—36)

Az esélyek.

Két fő megkülönböztetése van azon esélyeknek, amelyekre játszhatunk. Az *egyszerü esélyek* (chances simples) és *többszörös esélyek* (chances multiples). Az egyszerü esélyek három csoportja a *rouge-noir*, *impair-pair* és a *manque-passe*.

A játszónak nyerő esélye csak abban az esetben van, ha a golyó olyan szám rekeszében állapodik meg, amely megfelel az általa megtett esélynek, vagyis aki vörösre tett, csak abban az esetben nyer, ha a szám vörös, aki passe-ra tesz, csak ugy nyer, ha 19—36 közül valamelyik szám jött.

Mindegyik esetében ezen egyszerü esélyeknek azt látjuk, hogy a játszónak 18 számjegye szerepel a banknak szintén 18 számjegye ellenében (a 0-t ezuttal figyelmen kivül kell hagynunk), tehát azt mondhatjuk, hogy egy nyerési esélye ellenében egy vesztő esélye van.

Ha 12 számra, — mondjuk az 1—12 terjedő számokra (premier douzaine) tett, az esetre nyerni fog, ha valamelyike az 1—12-ig sorakozó számnak jött, — minden más esetben veszíteni fog. Itt az ő egy nyerési esélyével szemben két vesztő esélye van, mert amig ő csak 12, addig a bank 24 számon játszik.

Ha azután csupán egyetlen számra tett, akkor az ő 1 nyerő esélyével szemben már a banknak 35 száma lévén ellene, 35 vesztő esélye van.

Az egyszerü esélyre (simple chance) játszónak a bankkal szemben egyenlő nyerési esélye lévén, mert 1 nyerő esélye ellenében 1 vesztő esélye van, a bank tétjéhez ugyanannyit fizet, — tehát 5 frankra 5 frankot. Lehetséges egyidejüleg több egyszerü esélyre is játszani, azaz rouge és páratlanra. Ezen esetben a *tableau* mezején a *vörös* és *impairt* elválasztó vonalra helyezzük a tétet. Ilyenkor ugy nyerünk, ha a szám vörös és egyuttal páratlan, pl. 7, 19, 27 stb. Ellenkezőleg, hogyha a szám vörös, de páros, pl. 14, 32, 36, vagy pedig ha páratlan ugyan, de fekete a szám, pl. 11, 17, 35, akkor tétjét visszakapja, mert az egyik esélyen nyert, a másikon pedig veszitett. Az ilyen coup-t semleges coup-nak *(coup neutre)* hivják.

A többszörös esélyeken nagyobb a játszó kockázata, mint

az egyszerü esélyeken, ehhez képest tétjére megfelelő arányban magasabb nyereményt is követelhet.

Ezen nyeremény-kiszámitás alapjául szolgáló elv magyarázatát legkönnyebben megértjük, ha abból indulunk ki, hogy a játszók mindegyike egy-egy tétet tesz a 36 szám mindegyikére. Akinek számjánál a fehér golyó megállapodik, az nyert és minthogy mindazoknak, akik más számokra tettek, veszíteniök kell, a nyerő saját tétjével együtt a többi 35 számra helyezve lévő tételeket behuzza, tehát saját tétjével együtt 36-ot.

Ebben egyuttal a »*numéro en plein*«, az egyes számokra való játék magyarázatát is adtuk.

Az »*à cheval*« *tétet* a két számot elválasztó vonalon helyezzük el. A tét »lovagol« a két számon, innét az elnevezése. Nyerni fognak, ha a két szám valamelyike jön.

Miután ilyen módon az én két számommal szemben 17 számpár áll, amelyek veszitenének, és igy az én egy nyerési esélyemre 17 veszitő esély jut, tétemet 17-szeresen, azaz saját tétemmel együtt 18-at huzok.

A »*transversale*« (azaz átló) azon játékmód, amidőn három egymás *mellett* álló számra játszom, pl. 7, 8, 9-re, 34, 35, 36-ra.

A tétet ezen esetben azon vonalra teszem — mindegy a három szám bármelyik oldalán — amely ezt a számot a mellette látható egyszerü esély — az előbbi esetben a passe és manque, az utóbbiban a vörös és fekete — mezejétől elválasztja. Ilyenkor az én egy számsorommal szemben 11 vesztő számsor állván, a bank kénytelen tétemet 11-szeresen fizetni, sajátommal együtt tehát 12 darabot kapok.

Ez a játék a »*transversale plein*« szemben a »*transversale simple*«-lel, amely *két* ilyen vizszintesen fekvő számsorra való tétet, tehát 6 számra történő játékot jelent. A transversale simple-t egyszerüen »*sixain*«-nek is mondják. »A sixain premier« (1—6), »au sixain dernier« (31—36), »au sixain dixneuf-vingtquatre« (19—24) kifejezéseket is használhatjuk, ha az 1—6, 31—36, vagy valamely közbeeső hat számra akarjuk juttatni tétünket.

A transversale simple-re a fönnebbi elv nyomán ötszörös nyereséget fizetnek, mert az én 6 nyerő számommal öt csoportja a többi 30 számnak a vesztő esélyt jelenti és igy tétemmel együtt hat darabot kell kapnom.

A »*carré*« vagy négyszög minden olyan 4 szám, amely egymással derékszögü négyszöget alkot, pl. 1, 2, 4, 5, vagy 26, 27, 29, 30 stb. A tétet a 4 számot egymástól elválasztó két vonalnak keresztező pontjaira kell helyeznem. Nyerek, ha e négy szám egyike jön, minek nyomán 1 darab tétemhez még 8 darabot fizetnek, mert a megjátszott négyszögön kivül még 8 négyszögben 32 veszitő szám marad.

Az »*aux quatres premiers*« helyezett tét szintén a most elmondott carré szerint való nyereséget juttatja. A tétet azon vonalra kell helyeznem, amely a zérot az 1, 2, 3, számtól elválasztja.

A»*colonne*«-ok az egymás fölött függélyesen álló számoszlopokat jelentik. A tableau rajzán láttuk, hogy mindhárom számoszlop alján egy-egy üres mező van, amelybe a tétet rakják. A három colonne közül nyerési esélyem a megjátszott egyik colonne-ra ugy viszonylik vesztő esélyemhez, mint egy a kettőhöz: tehát tétemre 2 darabot, összesen hármat kell kapnom.

A »*douzain*«-ekre akképp játszom, hogy a tableau-ra P, M, D jelölt mezők egyik vagy másikára teszem tétemet. Ezzel jeleztem, hogy 1—12-, 13—24-, vagy 25—36-ig terjedő számtucatra játszom. Az esély itt is ugyanaz lévén, ami a most megbeszélt oszlopoknál, tétemre a banknak hasonlóképen *dupla pénzt* kell fizetnie.

Ha 0 (zéro) jön, ugy a bank az összes *többszörös esélyekre* (chances multiples) tett tételeket (tehát ami colonne, douzaine, transversale, carré, à cheval vagy en plein numéro áll) behuzza, mig az egyszerü esélyeken, vörös és fekete, passe—manque, pair—impair, álló tételeknek felét nyeri. A játékosnak joga van a megfelezett tétet visszavenni, vagy azzal bármely más chance-ra folytatólag játszani. Ha a megfelezendő tét csak egy piéce, azaz egy darab 5 frankos volt, ugy az *uszik*, aminek jeléül az illető egyszerü chance szélén huzott vonalra (en prison) állitják. De a játszónak joga van ezt a tétet más esélyre is, péld. a vörösről passe-ra, vagy pair-re stb., áthelyezni. Ha a következő coup-ban nyer, ugy egyszerüen *haza viszi*. Ha pedig a zéro ismétlődik, akkor kétszer kell »en prison« állania, mert ilyenkor már csak a tét $^1/_4$ része illeti a játszót.

A zéro.

Külön fejezet élére kellett helyezni a zérot, hogy már ezzel is figyelmeztessek mindenkit, hogy »ő semmisége« éppen nem olyan alárendelt jelentőségü, amint az első tekintetre látszanék. Az eddigiekben szándékosan mellőztem a 0 hatásának emlegetését, hogy a fenti magyarázatokat komplikáltabbá ne tegyem, azok átértését ne nehezitsem. Amint láttuk a fenti fejtegetések nyomán az esélyek a játékos és a bank között egészen egyenlőek volnának, ha a zéro az egyensulyt meg nem bontaná. Az esélyeknek ezen egyensulya, ama változatosságot és érdekességet tekintve, amely a különböző játék-esélyek és számcsoportosulások körül a gyakorlatban előfordul, a *rulettet valóban a legigazságosabb és legszórakoztatóbb szerencsejátékká minősitené.* De a zéro megbontja ezt a kivánatos ideális egyensulyt és a banknak óriási előnyt és túlsulyt biztosit a játszóval szemben.

A banknak ezen előnyét, amelyet azzal indokol, hogy a játéktermek és a játék kezelése körül való költségei megtérittessenek, *refait*-nek hivják.

Ezen előny abból áll, — amint ez már érintve lett, — hogy ha zéro jön, ugy valamennyi tétet, mely a többszörös esélyeken (chances multiples) áll, besöprik a croupier-k gereblyéi, azoknak a tételnek pedig, amelyek az egyszerü esélyeken (chances simple) állottak, felerészét nyeri a bank.

Nagyon egyszerü módon számithatjuk ki, hogy minő százalékos előny az, amelyet a zéro-ban a bank a játszók fölött élvez. Föltéve azt, hogy minden számra, tehát a zéroval együtt 37 számra egy-egy tétet raknak, ugy a bank abban az esetben, ha 0 jön, mind a 36 többi tétet behuzza; — mig ellenben akkor, ha bármely más számot hoz a gép, ugy a bank csak 35 darabot fizet. Minthogy ekkép a bank nyeresége $^1/_{37}$-ed részét teszi ki az összes számokra és a többszörös esélyekre tett tételnek, százalékban kifejezve ezen előny, azaz nyereség 2.70%-ot tesz ki.

Az egyszerü esélyekre való játéknál azonban a bank a tételnek csak felerészét huzza be és igy nyeresége az ezen esélyekre tett tétek $^1/_{74}$-ed részét teszi, azaz százalékosan kiszámitva 1.35%-ot.

Ha kétségtelen is, hogy a zéro biztositja a banknak

túlsulyát a játszóval szemben, és a legtöbb rendszer- (szisztéma) játszónak kombinációit halomra dönti: a valószinüség törvényei nyomán mégis lehetségesnek látszanék, hogy korlátlan tőkével a bank tőkéje ellen a harcot fölvehessük. Alakulhatna olyan társulás, amely százezreket, esetleg milliókat is téve egy-egy tétre, a szerencse némi kedvezése mellett sulyos csapásokat mérhetne a bankra, sőt esetleg azt egészen ki is foszthatná.

Ámde a bank nem teszi ki magát az ilyen eshetőségeknek, mert ő nem a szerencsére alapitja üzletét, mint a bányavállalkozó, aki nem tudja, hogy »van-e folytatása az aranyérnek«, hanem a számok biztos törvényére támaszkodik és a *maximum*-ban olyan bástyafalat épitett a bank részére, amelyen belül bármily nagy tőkének, bármily éleselméjü rendszerre alapitott támadását könnyü szerrel visszaveri és a legyőzött támadótól a hadisarcot besöpri. *Ez a maximum az ő paizsa*, amely, bármily paradox is e hasonlatban, annál biztosabban védi, minél *kisebb*.

Nem igen ment el addig a határig, amelyen belül még mindig nyugodtan szemlélhetné a nagyobb tőkék támadásait. Megállhatná még ugy is, ha a minimumot csökkentené és a maximumot emelné.

A 10-es szeries majdnem *mindennapos*, ezt a valószinüség már 1024 coup-ban megengedi, de a 12-ős szeriessel már csak 4096 coup-ban, tehát *körülbelül hetenként 1-szer* illik csak találkoznunk és igy könnyen el is kerülhetjük, ha tulsokáig nem várakozunk reá.

Ezért kivánatos a bank szempontjából, hogy a szisztemás játékos már 24 órán belül is ki legyen téve annak, hogy pénzét otthagyja, — mert a magasabb maximum mellett ez az eshetőség csak hosszabb időn belül fenyegetné.

A trente-et-quarante.

A trente-et-quarante kártyajáték, melyet hat csomag egyenkint 52 lapot tartalmazó és igy összesen 312 lap kártyával játszanak.

A ternte-et-quarante asztal hasonló a hosszu rulett asztalhoz, melynek középső szélein mindkét oldalon ovális alaku bevágások mellett foglalnak helyet a kártyákat keverő és lerakó »*tailleur*« (osztó) és a croupier-k, akik a tétek behuzását és kifizetését végzik ugy, mint a rulettnél. Az asztal két keskeny végén nem ülnek croupier-k.

A ternete-et-quarante egyszerübb játék, mint a rulett, mert ebben csak egyszerü esélyek szerepelnek (chances simples), u. m.: *rouge—noir, couleur—inverse.* Megmaradok az alábbiakban mindig a francia kifejezés mellett, mert magyar kezelésben trente-et-quarante bankunk nincs és igy nem volna gyakorlati értéke annak, ha a *vörös, fekete, szin* és *ellenkező* kifejezéseket használnám. Ezzel egyszersmind lehetőleg alkalmazkodom a bank azon szabályához, mely a 12. §-ban kimondván, hogy a *játék kezelése körül a francia nyelv szerepel,* egyuttal ezen nemzetközi viszonylatban is érvényesiti a franciának gyakorlat által szentesitett uralmát.

A játék kezdete előtt a mindennap teljesen uj 6 csomag whist-kártya 312 lapját az osztó croupier sorban kirakja, hogy a játszók meggyőződhessenek róla, hogy a csomagok szabályosak és egy lap sem hiányzik a 312-ből. Ezután a croupier valamennyit jól összekeveri és egyike a játszóknak az egész csomagot metszi egy üres kártyalappal, azaz *leemeli* azt. Ekkor a tailleur az eléje fektetett kártyacsomagból annyit vesz balkezébe, amennyit kényelmesen átfoghat és az ismert, monoton, szintelen orrhangon fölszólitja a játszókat a tétek megtételére: »*Messieurs, faites votre jeu!*«

A tétek befejezése után a rulettnél szokásos »Rien ne vas plus« helyett, azon kifejezéssel: »*Le jeu est fait*« beszünteti a további tételeket és a bal kezében lévő kártyacsomagból nagy ügyességgel és gyorsasággal egymás alá két vizszintes sort rak le maga elé.

A kirakott lapok pontjainak összege nem lehet kisebb, mint 31 és nem haladhatja meg a 40-et. Innét az elnevezés. Ha az egyik sorban a pontok összege 30-at tesz ki, ugy

még egy lapot kell oda leütnie, mig ha a 40-et elérte, beszünteti a lapok lerakását.

A trente-et-quarante-ban az *ász* (egyszem) egy pontot, minden figura, t. i. király, dáma, alsó 10 pontot számol.

Az egymás alá rakott kártyasor közül az fog nyerni, amelynek pontszáma *kisebb.*

A felső sor a *noir esélyt,* az alsó a *rouge* esélyét képviseli. Ha már most a felső sor pontszáma 32, az alsóé pedig 35, ugy a *noir*-ra tett tétekre egyenlő összeget fizet a bank.

A »*couleur*« és »*inverse*« esélyeit a felső kártyasor élén álló lap szine dönti el. Ha tehát például a fentebbi esetben a felső sor első lapja »*pique*« vagy »*tréfff*«, azaz fekete szin, ugy a *couleur*-re tett tétek nyernek, mert az első kártya szine egyezik a nyerő sor szinével.

Még világosabb lesz, ha egészen egyszerüen magyarázom a dolgot akkép, hogy »*ha a felső sor nagyobb számot ad ki, ugy rouge nyer, ha az alsó sorban van több pont, ugy a noir nyer.*«

Ha *noir nyer* és a felső sor lapja *fekete* (pique vagy tréff) vagy ha *rouge* nyer és *az* első lap *vörös* (coeur vagy caro) ugy a *couleur* nyer.

Ha már most a *noir* nyer, de a felső sor első lapja *vörös,* vagy ha *rouge* nyer és a felső sor első lapja fekete: ugy a couleur veszit, az *inverse* nyer.

Ha a két kártyasor pontszámának végösszege egyenlő, azaz »*aprés*«, ugy azon osztás megsemmisül és a tétek érintetlenül maradnak. Ha azonban mindkét sor végösszege 31-et tesz ki, *(»un aprés«)* ugy az összes tétek felerészét a bank behuzza. Ez a »*rejait*«, amely mint a rulettnél a zéro, a bank előnye a játszókkal szemben. A megfelezett tételeket a játszó vissza is vonhatja, vagy más esélyen játszhatik azzal a következő osztásban. A meg nem felezett tételeket az illető esélyek mezőjét befoglaló vonalra *(»en prison«)* helyezik, hogy sorsukat a következő coup döntse el.

A hazárdjátékok műszaki elemei.

Ha bármely rulett-, vagy bakk-asztalnál helyet foglalunk és az egymásután következő coup-kat figyelemmel kisérjük, azt fogjuk észlelni, hogy a számok törvénye szerinti szabályosságok keretén belül ezen szabályosságoktól való állandó eltérések és ingadozások váltják föl egymást.

Majd azt látjuk, hogy egyes esélyek (noir-rouge, pair-impair, passe-manque) fölváltják egymást, egy feketére vörös következik, a páros számra páratlan, a nagy számra kicsiny, — majd pedig, hogy egymásután több vörös, majd ismét több fekete következik. Az egyszerüsités érdekében alább csak a szinek által alkotott esélyekre leszek tekintettel, ami a gyakorlatban különben is egyre megy, mert, ha a pair-impair, a passe-manque, s a bankadó és a pointeur szemben álló két lapját, mint külön esélyt tekintjük, szintén ugyanazon szabályok és eredmények szerepelnek.

Szeriesnek mondjuk az ugyanazon szinből egymás után következő 2, 3, 4 vagy több coup-t.

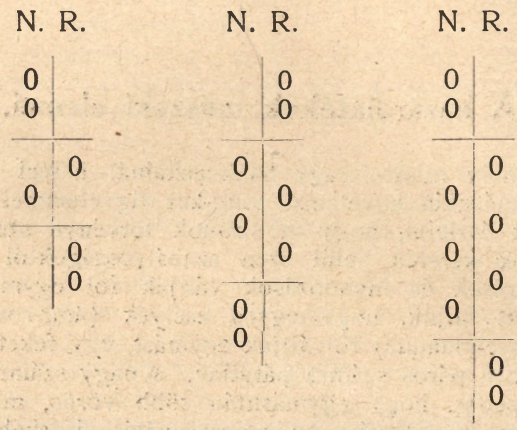
N.	R.
0	
0	
	0
	0

N.	R.
0	
0	
0	
	0
	0
	0

N.	R.
0	
0	
0	
0	
	0
	0
	0
	0

Ezeket egyuttal *coup de deux, coup de trois, coup de quatre* stb. elnevezéssel is szokás megjelölni.

Intermittance a szinek váltakozása, ha t. i. egy vörös szin után a fekete következik, ami ismét, vagy egyszer fordul elő két szeries között, vagy többször ismétlődik, amikor intermittance de deux — trois coup-ról stb. beszélhetünk.

A szinek egymás között való számaránya, valamint azon alakzatok, amelyekben azok jelentkeznek, tehát az intermittance-ok és szeriesek *hosszabb idő* folyamán valamennyien *egyforma számban fordulnak elő.* Ez áll nemcsak a szinekre, pair-impair, passe-manque-ra, hanem a számokra is. Hosszu couplajstromban (mondhatjuk: 50,000 coup-ban) ugyanannyi rouge, mint noir, ugyanannyi colonne, douzain, transversal lesz az egyik chance-on mint a másikon, és minden szám ugyanannyiszor jön, mint a másik, a 0 annyiszor, mint a 18 és 36. De nemcsak egyszerüen a chance-ok, nemcsak a fönnebb ábrázolt szeriesek és intermittance-ok, hanem azon különböző szabálytalan alakzatok, amelyek a szerieseknek az intermittance-okkal való folytonos váltakozása kapcsán lerajzolódnak, *szintén ismétlődnek és ujra- és ujra előfordulva egyenlő mennyiségben jelentkeznek.* Az 50,000 coup között kb. 25,000 rouge, 25,000 noir lesz. Ugyanannyi pair-impair és passe-manque is. Ugyancsak 1330-szor viszontlátjuk a zérot, annyiszor az 1, 2, 27 és 36-ot, egyszóval mind a 37 számot.

A chance-oknak ez az egymással való kiegyenlitődése az *équilibre,* az egyensuly, ami bármily más játéknál is szerepet játszik, ahol két ellentétes esély áll egymással szemben. Külön kiemelem még egyszer, hogy nemcsak ugyannyi 5-ös intermittance és 5-ös szeries, és 10-es és 12-ös intermittance és szeries lesz a például fölvett 50,000 coupban, hanem

ezeknek egymással való viszonylatában elképzelhető formációi is. Nagy tévedés volna tehát arra valamely szisztémát alapitani, hogy egy különösen szabálytalan formáju, éppen most jelentekezett alakzat nem fog ismétlődni! Jöttek pl. ezek:

N.	R.	N.	R.	N.	R.
0			0	0	
0			0	0	
0			0		0
	0		0		0
0			0		0
0			0	0	
	0	0			0
	0		0	0	
	0		0		0
	0		0		0
0			0		0

Biztos vesztébe rohanna, aki duplázott tétekkel támadna a bank ellen, azt remélve, hogy ezek a szabálytalan alakzatok nem fognak ismétlődni.

Az equilibre mindent megismétel, az egész vonalon helyreáll az egyensuly, bár néha csak igen hosszu idő mulva, nagyon sok coup után.

Az egyes esélyek között percenkint előforduló ingadozását a coup-k jelentkezésének *vibrációnak* nevezzük. A hosszabb időszakon át jelentkező kilengéseket, amelyek az egyik vagy másik esély között gyakran igen lényeges eltolódásokat eredményeznek: *oszcillációnak* mondjuk. Ez néha sulyosan megzavarja az *egyensulyt* a két esély között. Ezeknek a kilengéseknek grafikonjai néha megdöbbentő arányokat öltenek és már számos — megdönthetetlennek vélt — szisztéma megdöntésére vezettek.

Az egyensulytól való eltérést écartnak, *hiány* vagy *kitérés*nek nevezzük.

Az écart-t az egymással örökös küzdelemben lévő két chance ingadozása és hullámzása okozza.

Amint a fennebbi ábrákból is látjuk, a véletlen állandó játéka folytán az egyik esélytől a másik felé szünet nélküli szabálytalan mozgás uralkodik. A 3 noir után 1 rouge,

majd 2 noir, megint 4 rouge, 1 noir 6 rouge stb. következik. Ezen ugrálás és hullámzás azután megbontja az egyensulyt. A fenti alakzatokban pl. 11 noir-ral 22 rouge áll szemben, ami 11 noir écart-t idézett elő.

A valószinüség törvényei szerint ugyanis 100 coup közül 50 rouge és 50 noirnak kellene jönnie, mindkét szinnek egymással egyensulyban kellene lennie. Ez azonban nem igy történik, mert a chance-ok folytonos hullámzása időszakonként jelentékeny eltéréseket okoz. Nem jön tehát egyenlő számu szin mindkét esélyen, hanem például 60 rouge és csak 40 noir. Az écart tehát ezen momentumban a noir oldalán 20 pont. Ez az écart néha óriási mérveket ölt. A véletlen szeszélye a legcsodálatosabb écart-okat produkálja. Az écartnak rövid időszakokban (egy-egy játszónak turnusában, amidőn játszik) való föllépése és nagy kiterjedése leküzdhetetlen ellenfele a játszónak. Igaz ugyan, hogy az egyensuly később ismét okvetlenül visszatér, azaz, mint a fenti példában látjuk, a következő 100 coupban viszont 60 noir jöhet 40 rouge ellen, — de rendszerint nagyon későn, csak hosszu idők mulva, amikor már nem használhatja ki, mert pénzét rég elveszitette.

A tétek emelését, fokozását a *massage* vagy *progression* kifejezéssel jelölik meg.

Az a terv, mondhatjuk utiterv, amellyel a játszó egyik chance-ról a másikra viszi tétjeit a *marche* (menet) mükifejezés alatt ismeretes.

Az összes létező és elképzelhető rendszerek ezen két elem egyik vagy másikán vagy egymással való kombinációján alapulnak.

Minthogy pedig bármily kombináció, melyet még bizonytalan események teljesedése vagy elmaradására akarunk alapitani, csak ugy birhat értékkel, ha azt a valószinüség fogja támogatni, nem mellőzhetjük, hogy a valószinüségi számitás szabályaiból annyit megismertessünk, amennyire célunk érdekében szükségünk van.

A valószinüségi számitás.

A matematika azt mondja, hogy valamely esemény teljesedésének valószinüségét (v) ugy találjuk meg, ha a teljesedésre kedvező esetek számát (a) a teljesedésre kedvező és arra kedvezőtlen esetek (b) számának összegével osztjuk.

A képlet tehát: $v = \frac{a+b}{a}$

Hogyha 36 szám közül 18 vörös, 18 pedig fekete, akkor a fenti képlet szerint annak valószinüsége, hogy vörös jön ki:

$$v = \frac{18}{18+18} = \frac{18}{36} = \frac{1}{2}$$

Az egyszerü valószinüség tehát 1 : 1-hez, azaz $^1/_2$.

Hogy ugyanazon esemény többször egymásután ismétlődjék (r), annak valószinüségét kapjuk, ha az egyszerü teljesedés valószinüségét annyiadik hatványra emeljük, a hány ismétlődésnek kell történnie.

A képlet tehát: $v^r = v \times v \times v \ldots . v^r$.

Annak valószinüsége tehát, hogy két vörös jön egymásután, a fenti képlet szerint:

$$v^r = \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$$

Hogy három vörös jőjjön egymásután, azt szintén ezen képlet szerint találjuk:

$$v^r = \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{8}$$

Hogy a rouge-on egyszer nyerjünk, ennek valószinüsége $^1/_2$, hogy kétszer egymásután nyerjünk az $^1/_4$, hogy háromszor az $^1/_8$-ad, 10-szer $\frac{1}{1024}$, hogy huszszor az $\frac{1}{1.048,576}$.

Akkép is mondhatom tehát, hogy egy coup de deux 4, egy coup de trois 8, egy coup de vingt (huszas szeries) 1.048,576 coup között fog egyszer előfordulni.

Ugyanilyen módon találjuk a douzain-ek, sixain-ek, carrék és az egyes számok szerieseinek valószinüségét is.

Három szám ugyanazon douzainból (vagy colonneból) egymásután: $(v^r = \frac{1}{3} \times \frac{1}{3} \times \frac{1}{3} =)$ 27 coup között fog jönni.

Három szám ugyanazon carréból egymásután

$v = \frac{1}{9} \times \frac{1}{9} \times \frac{1}{9} =)$ 739 coup közül és például a 19-es szám háromszor egymásután.

$(v^r = \frac{1}{37} \times \frac{1}{37} \times \frac{1}{37} =)$ 39,553 coup közül fog előfordulni.

Annak a bámulatos véletlennek, amely 1898-ban a *33* számot *hétszer* egymásután produkálta, már ez a csillagászati számsor (37^7) az ismétlődési valószinüsége: 94,931.877,133.

Ha csupán Montecarlo átlagos 6 asztalát vesszük számitásba, ugy alig valószinü, hogy néhány ezredéven belül ez a numéro en plein szeries ismétlődjék.

A fenti kulcs segélyével tehát azt is láthatjuk, hogy az egy fokkal (coup-val) hosszabb szeries éppen félannyiszor fog előfordulni, mint az előtte álló kisebb szeries.

Azt fogjuk tehát észlelni, hogy 1.073,741,824 coup közül intermittance alakjában, azaz ismétlődés nélkül ugy a rouge, mint a noir

		jönni	fog	536 870,912 szer
2	szeries	„	„	268.435,456 „
3	„	„	„	134.217,728 „
4	„	„	„	67.108,864 „
5	„	„	„	33.554,432 „
6	„	„	„	16.777,216 „
7	„	„	„	8.388,608 „
8	„	„	„	4.194,304 „
9	„	„	„	2 097,152 „
10	„	„	„	1.048,576 „
11	„	„	„	524,288 „
12	„	„	„	262,144 „
13	„	„	„	131,072 „
14	„	„	„	65,536 „
15	„	„	„	32,768 „
16	„	„	„	16,384 „
17	„	„	„	8,192 „

18	szeries	jönni	fog	4,096	szer
19	„	„	„	2,048	„
20	„	„	„	1,024	„
21	„	„	„	521	„
22	„	„	„	256	„
23	„	„	„	128	„
24	„	„	„	64	„
25	„	„	„	32	„
26	„	„	„	16	„
27	„	„	„	8	„
28	„	„	„	4	„
29	„	„	„	2	„
30	„	„	„	1	„

Senkisem hagyhatja figyelmen kivül a valószinüségnek törvényeit, ha észszerü rendszert akar követni játékában. Különösen a szeriesek valószinüségének fenti számadatai mutatják azt, hogy a bank mily szük korlátok közé szoritotta azt a játékost, aki valamely szeries ellen akar indulni. Csak 11-szer duplázhatja tétjét s ha még addig el nem fogyott volna is készpénze, egy 12-ős szeriest már ki nem tarthat, mert a maximum utját állja. Az a tény, hogy egy-egy 10-es szeries minden két napban átlag, minden egyes asztalon egyszer előfordul, egész jelentőségében a szeriesek *ellen való* küzdelmeknél érezteti hatását a játszóval. Erre azért akartam külön figyelmeztetni, mert a téteknek az egyszerü számtani haladvány szerint való emelése (1, 2, 4, 8, 16, 32, stb.) a legtöbb tapasztalatlan játszónak kedvelt módszere és veszélyességét — azaz a *szerieseknek viszonylag való nagy gyakoriságát* — rendszerint csak akkor ismerik föl, amidőn pénzük már eluszott.

Nem szabad a valószinüség törvényeinek egy másik rendkivül fontos szabályát sem figyelmen kivül hagyni.

Ez az *écart szabályossága.* A kifejezésben rejlő ellentét dacára is ezt a megjelölést találom legalkalmasabbnak azon törvényszerüség magyarázatánál, amely az eltérések, azaz szabálytalanságok körül tapasztalható. Erről Bertrand nagy müvében »Calcul de la probabilité« (A valószinüségi számitás) kimeritő fejtegetéseket találhat az olvasó. A mi célunk érdekében elégséges lesz, ha az eredményeket lajstromozzuk.

Bertrand ugy találta, hogy az écart (kitérés) százalékos arányszáma a 100 coup mint kiinduló számnak négyzetével forditott arányban áll.

A tapasztalat ugyanis ugy mutatja, hogy 100 coup átlagában a legnagyobb écart 30%-ot tesz ki.

Ez azt jelenti, hogy 100 coup közül jövő 65 rouge-al szemben legalább 35 noir fog jelentkezni, vagy megforditva. 10,000 coup közül 5150 rouge és 4850 noir 3%-ot 1.000,000 „ „ 501500 „ „ 498500 noir 03%-ot tesz ki és hasonló négyzetes arányban csökken.

Világos, hogy a nagy számokban rejlő ezen szabályosság lehetetlenné teszi, hogy az a tapasztalható legnagyobb écart állandósuljon egyik vagy másik szin javára, illetve terhére (amely esetben 650,000 rouge-zsal szemben 350,000 noir is állhatna 1 millió coupban), mert az egyensuly később ismét helyre áll.

A fönti számok tehát különösen azon szempontból nagyon tanulságosak, mert azt mutatják, hogy amig az *écart* az esélyek folytonos hullámzása nyomán több egymásra jövő szeries következtében igen nagy kiterjedést vehet, addig az *équilibre* csak hosszu idők mulva áll be, hogy azután a hullámzás ismét kezdetét vegye.

Az écart-nak 100 coup-n belül előfordulható azon óriási arányszáma (a 30%) szokott a megölője lenni számos szisztémának. Vegyük csak például, hogyha egy éppen lefolyt 50 coup-ban 20 rouge és 30 noir volt s hogy a játszó az équilibre reményében elkezdene a rouge-on játszani. Megérheti ilyenkor, hogy még 35 noir jön a következő 50 coup-ban 15 rouge ellen, ami masse égale (egyforma tétek) esetén is 20 piéce veszteséget idéz elő.

Ezen kiinduló pontok nyomán még több változata is kereshető a marche-terveknek. Ugyanis kiküszöbölhetem folytatólag a coup de deux veszedelmét is, ha azt a marche-ot követem, hogy a *harmadik* nyerő után megyek át a nyerő szeriesre. Ebben az esetben azután nem kell félnem sem a szeriesektől, sem az intermittance-októl, sem a coup de deux-től, mert kizárólagos ellenségem a váltakozó coup-de trois marad. Azaz csakis ugy veszithetek, ha ilyen formáció jön: 000 000 az NNN, RRR, NNN, RRR.

Azok után már most, amit a 70. s köv. lapokon mon-

dottunk, nyilvánvaló lesz, hogy ezen menet-irányokban való válogatás gyakorlatilag sok értékkel nem bir. A gép, bár néha csak nagyon hosszu écart után, *minden formációt reprodukál*. Nem vagyunk képesek kigondolni olyan cifrán váltakozó esélysorozatot, hogy az a gyakorlatban rövidebb-hosszszabb időn belül elő ne forduljon. Kuriozum gyanánt föltételeztem pl., hogy 7 rouge után közvetlenül 7 noir jöhet-e, és átvizsgáltam ezen célból 42 napi jegyzéket (összesen 30,557 számot). Érthető ugyanis, hogy 6000 frankos maximumig fokozhatja valaki a tétjét, hogy ne veszitsen, ha 12-edszer megnyerte azt. A például fölvett 14 coup-val szemben tehát, miután már 2 rouge jött, még ötször noirra és azután 7 rouge-ra téve egy 14 coup-ból alakitott formáció ellen játszhatom. Nos tehát a 7 rouge és 7 noir benn van a 42 napi jegyzékben és igy, aki ezt a különös sorozatot valószinütlennek tartotta volna, az pénzét rajtaveszti.

De képzelhetek bármely formációt — játszhatom állandóan az egyik szinre, vagy váltogathatom azt szünet nélkül: a valószinüség törvénye megdönthetetlen szilárdsággal uralkodik fölöttem és az eredmény — hosszu átlagban — mindig az lesz, hogy

2	coup	közül	1-et		találok		(nyerek)
4	„	„	2	„		„	„
8	„	„	3	as szeriest	„		„
16	„	„	4-es	„	„		„
32	„	„	5-ös	„	„		„
1024	„	„	11-es	„	„		„

de viszont ugyanezen mennyiségü coup-n belül hasonló hosszu szeriest veszitek is *egymásután*. (Magasabb arányszám nem érdekel minket a gyakorlatban, mert a 12-ik fokozásnál már a maximum védgátjába ütközünk.)

Különféle szisztémák.

Nem volna sok gyakorlati értéke annak, hogyha a végnélküli számban létező szisztémákat, vagy csak azoknak kisebb részét is fölsorolnám. Az eddigiekből látható, hogy különböző marche-ok és massage-ok kombinációja utján óriási mennyiségben szerkeszthetők ilyen szisztémák.

Ezuttal még csak néhány játékmódot közlök, persze anélkül, hogy ezzel a gyüjteményt teljessé tenném.

I.

A *Cartons de jeu* segélyével a banknak és a játékosnak részén való véletlent állitjuk egymással szembe. Erre a célra egy vagy több tucat különféle marche-ot állitok össze és ezeket külön-külön cédulákra jegyezve, válogatás nélkül huzok egyet közülök és ekkor az ellenkezőjét játszom annak, mint amit a coup-k hoznak. Ha a bank éppen az én cartonom marche-ának ellenkezőjét hozza, ugy vesztettem.

E kartonok a következő formájuak:

N	R	N	R
0			0
0			0
	0	0	
0			0
	0	0	
0			0

N	R	N	R
	0	0	
	0	0	
	0	0	
0			0
	0	0	
0			0

N	R	N	R
0			0
	0	0	
0			0
0			0
0			0
0			0

II.

Az is rendszer, hogy valaki a jobb zsebébe tesz 100 frankot, azaz 20 piéce-t és ezekkel játszván, a megnyert tétet bal zsebébe sülyeszti. Mindaddig játszik, mig a 100 frank készlete el nem veszett, amire ez megtörténik, néha a nyereségből több gyült össze a bal zsebben.

III.

Sokan figyelik meg azt, hogy melyik játszónak van szerencséje és ugyanazon chance-okra tesznek, mint a nyerő. Mások pedig a vesztő játékost keresik föl, hogy azután az ellenkező chance-ra bizzák tétjüket.

IV.

A játszó bejön a terembe és asztaltól-asztalhoz menve, mindegyiken egy-egy tétet kockáztat arra a chance-ra, amely éppen odaérkezésekor jött. Ha a kör-sétát befejezte és nincs nyeresége, ugy 2—2 piéce-el folytatja körutját ismét elülről.

V.

Rulett-órák vannak forgalomban, amelyek mutatója egy nyomásra körülfut és megáll valamely számnál. Sokan ilyen órákkal állanak a rulett-asztal mellé és az órájuk által jelzett, vagy azzal ellenkező chance-okra vagy számokra tesznek.

*

A fönnebbiekben csak mintákat adunk abból a gazdag gyüjteményből, amelyek a legkülönösebb játékmódok tekintetében állandóan forgalomban vannak. Figyelmesebben vizsgálva azonban mindezeket, meggyőződünk róla, hogy az áru ugyanegy, csak éppen a csomagolása különböző! Az egyik kerek, a másik szögletes dobozban, ládácskában, a harmadik, finom üvegben a negyedik, — nyitva, zárva, lekötve vagy beragasztva, mindegy egészen: tartalmuk csak *marche* és *martingale!* Egyenes, rezgő, vagy hullámzó a menet, amit követnek, rövid vagy hosszu az utjuk; lassu vagy rohamos a halmozás, emelkedő vagy csökkenő, vagy keverve e kétféléből: mindig csak *marche* és mindig *martingale* az!

Az egyetlen „biztos" szisztéma.

Ilyen is létezik!

Ha hozzáteszem, hogy ezt *egészen komolyan* értem és állitom, ugy azok után, amiket fönnebb általában a szisztémákról mondottam, bizonyára különösnek fogják találni olvasóim és alighanem igy kiáltanak fel: Hát miért nem

kezdte ezzel? Micsoda eljárás az, hogy először bebizonyitja, hogy nincs *biztos* szisztéma, lebunkózza az összes reménységeket és végül mégis előáll az üdvözitő fölfedezésével?!

Pedig valóban, ez a szisztéma komoly dolog és már elég régóta ismeretes is, csakhogy alkalmazása annyi fáradsággal, figyelemmel és türelemmel jár, hogy tudtommal még eddig senki sem használta ki. Nem a rulett, hanem a trente-et-quarante teszi lehetővé ennek a biztos szisztémának játszását.

A trente-et-quarante 312 kártyáinak különféle csoportositása nyomán bárki összeállithat magának olyan kombinációkat, amelyekben nemcsak az un aprés (31—31), hanem bizonyos más kombinációja az egyszerü esélyeknek sem jöhet ki.

Vegyük a legegyszerübb példát. Ha a 312 kártyából a tailleur kezében még az utolsó coupban kiosztásra kerülő következő lapok maradtak: 7 fekete tizes, egy vörös ász, — akkor kétségtelen, hogy ebből a nyolc kártyából nem jöhet un aprés, valamint nem jöhet egyidejüleg *rouge* és *couleur* vagy pedig *rouge* és *inverse*.

Ha tehát ebben az esetben *noir* és *inverse*-re teszek, ugy *nem veszthetem el mindkét tétemet*, — hanem vagy egyiket megnyerem, a másikat elvesztem, vagy pedig *mindakettőt* megnyerem.

Ime a lehetséges kombinációk:

I. *Noir*: Fekete 10, 10, 10, 10 = 40
Rouge: Fekete 10, 10, 10, vörös 1 = 31
Eredmény: Rouge nyer, couleur veszt.

II. *Noir*: Fekete 10, 10, 10, vörös 1 = 31
Rouge: Fekete 10, 10, 10, 10 = 40
Eredmény: Noir nyer, couleur nyer.

III. *Noir*: Vörös 1, Fekete 10, 10, 10 = 31
Rouge: Fekete 10, 10, 10, 10 = 40
Eredmény: Noir nyer és inverse nyer.

Ebben az utolsó esetben tehát minkét tétemet megnyertem, azaz minden kockázat nélkül nyerhettem a két maximális téttel 24,000 frankot.

Világitsuk meg több példával is ennek a szisztémának lehetőségét.

a) Maradt a tailleur kezeiben:

1 vörös tizes, 5 vörös kilences, 1 vörös ötös és 1 fekete négyes.

Ekkor noir-ra és couleur-re teszek, mert ezen kártyákból sem un aprés, sem rouge és inverse együtt nem jöhet.

b) Benn maradtak:

1 vörös kettős, 1 vörös ász, 1 fekete tizes, 4 fekete kilences, 1 fekete nyolcas és 1 fekete hatos.

Ekkor a noir és inverse-re teszünk, mert együtt rouge-couleur nem nyerhetnek.

c) Maradt még:

11 fekete kilences, 1 fekete nyolcas, és 1 vörös tizes.

Ekkor teszünk rouge-ra és couleur-re, mert noir és inverse együtt nem nyerhetnek.

Hogy ezt a szisztémát müvelhesse valaki, ahhoz szükséges, hogy minden osztás folyamán az összes 312 kártyából kijött kártyákat, illetve azok színét és pontszámát följegyezze; szükséges, hogy amidőn már csak egy — az utolsó — coup-ra elegendő lap van a tailleur kezeiben, azonnal fölismerhesse, hogy egyike azon eseteknek maradt még benn, amikor alkalom nyilik; és végre szükséges, hogy azonnal kiszámitani tudja, hogy az adott esetben melyik két chance-ra kell tennie.

Csodálatos türelemmel és kitartással vizsgálta meg ezt a szisztémát gróf Forgách Béla ur, aki azt régebben egy tárcában ismertette is és arra az érdekes eredményre jutott, hogy a trente-et-quarante 312 lapja 997,271 kombinációt ad, amelyek közül egy-egy coupnak megfelelő legalább 8 (vagy legfölebb 43 lapból alakuló) *126,236* olyan eset jöhet létre, amidőn az un aprés kizárása mellett, a fönnebb leirt módok szerint kockázat nélküli tételeket rakhatunk. Gróf Forgách ezen 126,236 esetet lajstromozta is, mindegyiknél megjelölvén egyuttal, hogy melyik két chance-ra kell tennie. A tétnek ezt a megjelölését még ellenőrizheti is egy szabállyal, amely mellett ha olyan eset adva van, amely egyike a 126,236 alkalmas kombinációnak, azonnal tudjuk, hogy mire kell tennünk. Ez a szabály igy hangzik:

1. Ha vörös kártya marad kevesebb, mint fekete és az kicsiny, akkor a tét: noir és inverse.
2. Ha vörös kártya marad kevesebb, mint fekete és az nagy, akkor a tét: rouge és couleur.

3. Ha fekete kártya marad kevesebb, mint vörös és az kicsiny, akkor a tét: noir és couleur.
4. Ha fekete kártya marad kevesebb, mint vörös és az nagy, akkor a tét: rouge és inverse.

Ha már most ezek után tekintjük azt, hogy ennek a szisztémának követése mily figyelmes munkát, mily hosszu türelmet igényel, akkor egyáltalán nem csodálkozhatunk azon, hogy még eddig — legalább tudomásom szerint — senki sem jutott vele dülőre.

Ezt a nehézséget matematikailag is szemléltethetjük. A tétre csak átlagban minden 8-ik osztás végén nyilik alkalom, tehát átlagban naponkint háromszor.

Ha már most eljutottunk is egy téthez, akkor még igen sok eshetőség szól majd amellett, hogy ez a coup reánk nézve nyereség nélkül következzék be. Ezt könnyü belátni, ha a fennebb adott legegyszerübb példát vesszük figyelembe, amidőn még a 7 fekete tizes és egy vörös ász vár a kiosztásra. Itt ugyanis csak abban az egy esetben nyerünk, hogyha a vörös ász a *Noir-sor élén* jön ki, mert akkor a *noir* és az *inverse* is nyer, amire tettünk volt. Ez azonban 8 eset közül átlag egyszer fog megtörténni, és igy átlagban 7 tétben nem nyerünk semmit, és csak a 8-ikat van reményünk megnyerni.

Minthogy körülbelül 18—22 osztás (taille) kerül sorra naponként, világos, hogy nyerő tétre átlag minden $3^1/_2$—4 napban van csak esélyünk.

Hogy ezt a munkát (d. e. 10-től este 11-ig) egyfolytában egyes ember ki nem birja, az bizonyos. Egész társaságnak kellene tehát összeállnia, hogy a tétekre alkalmas pillanatot felkutassák, — és az is szükséges volna, hogy a tailleur addig várakozzék, amig megállapitják, hogy az utolsó coup-ra váró kártyák csoportja benne van-e a 126,236 eset valamelyikében?! Azután végül még a fenti szabály alapján meghatározandó volna az, hogy mikép teszünk.

Elméletileg mindez lehetséges, de gyakorlatilag már kevésbé. Ha figyelembe veszem, hogy csak arra, mikép egy trente asztalnál dolgozzanak, nyolc kellő routinnal biró egyén kellene, akik négyes csoportokban fölváltsák egymást, s ha tudjuk, hogy a banknak van egy szabálya, amely szerint a Casinoba való belépést bárkinek *megokolás nélkül*

megtilthatja: ugy előre látom, hogy ennek az egyetlen biztos szisztémának kihasználására nem egykönnyen akad betéti társaság, — s ha igen, ugy az zavartalanul nem fog müködhetni hosszu ideig.

Ezt meg kell gondolnia mindenkinek, aki *biztosan* akar nyerni ezzel a szisztémával.

Tanulságok.

A szisztémák után való hajsza nem szünetel. Század, ezrek, sőt mondhatom százezrek kudarca nem riaszt vissza senkit. A perpetuum mobile és a kör négyszögesitésének problémája, ha jól sejtem, ma már nem kisértenek. A fejlődött mathematika régen kimutatta azok megoldásának lehetetlenségét. De mert az embereknek élvezetet nyujt a problémákkal való foglalkozás, — különösen, ha azoknak megfejtése pénzbeli haszonnal biztat, — nagyon sokan fordultak a montecarloi sphinx felé, hogy azon törjék a fejüket! A százezeregyediket nem csüggeszti el százezer elődjének sikertelensége, sőt épen az sarkalja becsvágyát, hogy ő legyen a rulett Oedipusa, aki a legyőzött bank arányait ragadja el hadisarcul.

Ismerek sok kiváló értelmiségü urat, akik már 8—10, sőt 15 év óta keresik a *biztos* szisztémát! Garmadára rugó számlétráikkal keresik hiában azt a marche-ot, amely még nem volt és nem lesz, — s a számhalmaz, a pontozások még ma is szaporodnak. Valamikor, — némelyik előbb, a konokabb utóbb — reájön, hogy nyerni csak szerencsével lehet, mert *biztos szisztéma nem létezik!*

Ha erről sikerült néhányat ezen modern Sisiphusok közül meggyőznöm és rábirnom arra, hogy kombinációs tabelláit hajitsa a kályhába és foglalkozzék olyan munkával, amelynél a siker már nincsen kezdettől fogva kizárva: akkor e könyvecském elérte egyik célját.

Most még egyszer összegezve azon eredményeket, amik a fönnebbiekben közölt alapokból következnek: ne felejtsük el, hogy a hosszu szeriesek valószinüségi arányszámai egymás mellé helyezkedő csupa egyenlő értékü chance-okból alakulnak.

A *11-es szeries* valószinüségi száma $\frac{1}{1024}$

Mikép keletkezett ez?

$$\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}\times\frac{1}{2}=\frac{1}{1024}$$

Ez helyes! Hanem amig a 11-es szeries keletkezése *előtt* ez az arányszám tényleg fönállott, mint matematikai valószinüség, azalatt a szeries növekedése közben folyton csökkent, 2 rouge után $\frac{1}{512}$, 3 után még csak $\frac{1}{256}$, 4 után $\frac{1}{128}$-ad és igy tovább, ugy hogy a *megelőző 11 rouge* után *annak valószinüsége, hogy a 12-ik rouge legyen, nem* $\frac{1}{2048}$*-ad, hanem csupán 1 : 1* $= \frac{1}{2}$ *azaz 50 : 50!*

Ekkor is csak 18 rouge és 18 noir van a rulett korongján, hogy ezzel minden *következő* coup-ra nézve a valószinüség csak 1 : 1 = 50% legyen.

Az a sok száz és ezer ember, aki évenkint a hosszu szeriesek valószinütlenségében bizva támad halmozott tétekkel a bank ellen és pénzét elveszíti, mindannyi annak a *tévedésnek* áldozata, hogy a 10-ik rouge után a 11-iket olyan valószinütlennek hiszi, mint az 1 : 1024-hez, holott az a 11-ik rouge is már csak 1 : 1 $= \frac{1}{2}$ azaz $\frac{50}{100}$ valószinüségüvé törpült!

A 25-ik rouge után arra, hogy 26-odszor is ez jöjjön, a rouge-nak éppen akkora az esélye, mint a noirnak, azaz 1 : 1-hez, 50 : 50-hez.

Világos ebből, hogy a valószinüségi számitásra alapitott játéknak — szisztémáknak — értéke éppen annyi, mint az egészen terv nélküli játéknak, — azaz, ha valamely komplikált szisztéma segélyével, vagy pedig minden terv nélkül, vaktában folytatott játékkal nyertem: az oka mindegyik esetben az marad, hogy szerencsém volt!

De ha igy áll a dolog, — kérdezi a szives olvasó, — hát mire tanit ez a könyv?

Válaszom:

1. Ne játszunk a tőzsdén!
2. Ne vegyünk osztálysorsjegyet!
3. Ne tegyünk a totalizatőrre!
4. Ne menjünk Montecarloba játszani!

De ha mégis oda mentünk:

5. Csak egyszerü chance-on játszunk!
6. Egyszerre csak egy chance-on játszunk!
7. Inkább a trente-et-quarante-on, mint a ruletten játszunk!
8. Amit ma nyerünk, ne veszitsük el holnap, hanem küldjük haza érinthetetlen letétbe.
9. Sohase vigyük minden pénzünket magunkkal a Casinoba, mert a viatique-ot igénybe venni kellemetlen dolog.
10. Sohase veszitsük el a hidegvérünket, mert minden, amit a zöld asztalon láthatunk, csak valószinü, és igy az sincs kizárva, hogy 15 éven át kipróbált szisztémánkon a legelső félórában elveszitjük minden pénzünket, — mert mindezen bölcs tanácsok ellenére és azok fölött is döntő hatalommal uralkodik a *Véletlen, ő Felsége!*

Rulett-statisztika.

30557 coup között előfordul:

Számok	Hányszor		
0	884	*Transversale-ok*	
1	771		
2	889	2479	
3	819		4934
4	811		
5	827	2455	
6	817		
7	876		
8	809	2556	
9	871		6085
10	863		
11	800	2529	
12	866		
13	827		
14	786	2444	
15	831		4952
16	833		
17	818	2508	
18	857		
19	794		
20	777	2413	
21	842		4947
22	878		
23	846	2534	
24	810		
25	862		
26	802	2467	
27	803		4846
28	788		
29	764	2379	
30	827		
31	846		
32	860	2548	
33	842		4913
34	779		
35	811	2365	
36	775		
Összesen:	30557	29673	29673

Eredmények:

A számok átlaga *828.*

Nyerő szám, vagyis az átlagon fölül előfordult 16 szám: u. m.:

a 0, 2, 7, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 25, 31, 32, 33.

Az átlagot megközelitik:

5 --- --- --- 827-szer
13 --- --- --- 827 „
30 --- --- --- 827 „
3 --- --- --- 816 „
17 --- --- --- 818 „

Az átlagtól való legnagyobb eltérést mutatja a
29, mely 64-el kevesebb és a
2, » 61-el többször jött.

E két szám egymástól eltérése 125-ös écart-ot mutat.

A legjobb 3 szám (7, 8, 9) nyert volna — minden coup-t játszva — *115* piéce-t.

A legrosszabb 3 szám (34, 35, 36) vesztett volna *2117* piéce-t.

A legjobb számot (2) játszva az egész 30557 coup-n végig, *nyert* volna: *1447* piéce-t.

A legrosszabb számot (29) játszva *vesztett* volna: *3053* piéce-t.

Az átlaghoz (828) legközelebb érő számok egyikét (5, 13, 30, à 827-szer) játszva *vesztett* volna *785* piéce-t.

30557 coup közül előfordult:

Noir	14,777	*Pair*	14,814	*Passe*	14,696
Rouge	14,896	*Impair*	14,859	*Manque*	14,977

Zéro 884.

Douzaine-ek		Colonne-ok	
Premier (1—12)	10,019	I. Colonne	9928
Millieu (13—24)	9895	II. „	9885
Dernier (25—36)	9759	III. „	9960

Inter mittance			hány?	Szeries					
N.-R.	P.-I.	P.-M.		Noir.	Rouge	Pair	Impair	Passe	Manq.
1865	1927	1907	1	—	—	—	—	—	—
949	895	964	2	1852	1807	1875	1784	1837	1770
465	438	481	3	918	908	855	851	937	943
239	252	234	4	466	469	449	461	417	483
114	136	121	5	237	240	216	215	220	231
73	57	54	6	94	110	131	119	116	111
31	31	28	7	64	60	58	60	68	54
18	17	16	8	21	35	35	32	28	42
5	8	6	9	8	15	10	16	15	19
2	5	3	10	9	7	4	5	6	6
—	2	1	11	2	3	4	4	3	6
—	1	—	12	2	1	2	1	3	2
1	2	—	13	3	—	1	3	—	2
1	—	—	14	—	—	—	—	—	2
1	—	—	15	—	1	—	—	1	—

MÁSODIK RÉSZ.

Budapesten.

Ez *volt* Montecarlo. Valóban csak volt, de 1914 augusztusa óta *nincs!* Legalább reánk, magyarokra nézve, akik a Rivierának oly szorgalmas és állandó látogatói voltunk, egyelőre nem létezik. Az a turistánk, aki *akkor* 100 darab 20 frankos aranyat magához váltott — még a 2000 koronájából vissza is járt valami — ezzel legalább hat hétig élvezhette a Riviéra minden gyönyörüségeit, ma már egy kerek millió magyar koronát cserélhet föl Louisdorokra, hogy erre az utra reászánhassa magát. Aki pedig még szerény — mondjuk csak 4000 frankos — játék-alappal megtoldva utiköltségét, Montecarloban szórakozni is kiván, az már három millió magyar koronát mozgósitson erre a mulatságára. De még ez sem elég, mert aki erre az utra rászánja magát, az hagyja itthon emberi öntudatát, jogos magyar büszkeségét, minden finom érzést, amelyet lelkébe neveltek, hogy képes legyen elviselni azt a fölényes, azt a lealázó bánásmódot, amelyben a »gloir« fényétől elvakult, az idegen segitséggel nyert győzelemtől ittas franciák a »Balkánról jött idegent«, a legyőzött rabszolgát részesitik.

Hát nem is jár innét már a Riviérára senki. Azt a néhány valutázó spekulánst, vagy megtollasodott sibert, akiknek feleségei a vagyonmentő (talán inkább »vagyonvesztő«) vásáron keresztül a lerongyolódott magyar középosztály utolsó fülönfüggőit viselik, nem számitom a magyarok közül valónak. Ezek számolnak, de nem számitanak!

Hanem azért kártyázunk, magyarom! Ha nem is a Riviérán, de annál inkább Budapesten. Kártyáztunk azelőtt, kártyázunk a háboruban is, még pedig nemcsak itt, a Hinterlandban, hanem a frontokon, a tartalékban, sőt a lövészárok földalatti oduiban is, — és kártyázni fogunk ezentul is!

Kártékony, időt rabló dolog ez, mint szórakozás. Vészes a következményeiben, mint az egyes embert uralmának békóiba ragadó szenvedély. És mégis! Megvolt, megvan, meglesz!

Olyan, mint a járványos betegség. Végképen nem szünik meg soha. Néha enyhébb formában lép föl, csökken a kontagiózitása, máskor ismét erőre kap és féktelenül pusztit. De veszélyes leginkább ott, ahol alkalmas talajra talál, ahol virulenciájának feltételei megszaporodnak. Manapság a hazárdjátékok epidémiája elérte tetőfokát. Napról-napra terjed és hóditva pusztit. Nemcsak nálunk, de egész Európában. Még csak nem is kell hozzá valami mély szociologiai tudomány, hogy ennek a jelenségnek magyarázatát megtalálhassuk az általános európai helyzetben. A háboru, de még inkább a »békék«, megbontották a lelkek egyensulyát. Értéktelenné vált minden, ami azelőtt becses volt. Értékét veszitette a pénz is, mióta zongorám és két szőnyegem révén milliomossá lettem. Minden kockázat elvesztette tehát veszélyességét azáltal, hogy az, amit kockáztatunk: értékét vesztette.

Budapesten ma közel 200 kaszinoban, társaskörben és — a pinkabérletre alapitott számos hasonló formáju csoportosulást nyugodtan igy nevezhetjük — játékbarlangban, no meg a pontosan nem ellenőrizhető számtalan magánlakásban nagy pénzekben folyik a hazárdjáték. Estéről estére milliók cserélnek gazdát a zöld asztalokon, — napról-napra százszámra mennek tönkre erkölcsileg és vagyonilag a társadalmi osztályok összes ranglétráiból rekrutálódó játékos exisztenciák.

Hiba volna, ha bárki letagadni akarná ennek a társadalmi kórságnak tulságos felburjánzását, — de hiba volna az is, ha az illetékesek a »laissez faire, laissez passer« kormányzási elvnek kényelmes pamlagáról nyugodtan szemlélnék a dolgokat. Szembe kell tehát nézni ezzel a kérdéssel. De amikor ezt tesszük, ne a szinmásitó chromatikus lencse szemüvegén keresztül nézzük, hanem vizsgáljuk meg tisztán látó szemmel, minden hypokrizis nélkül való tárgyilagos értelemmel a hazárdjátékok kérdéseit.

Annyival inkább szükség van erre, mert tudtommal sem az irodalomban, sem de lege ferenda a törvényhozás padjain még eddig nem tartották ezt a kérdést méltónak arra, hogy alaposan és behatóan foglalkozzanak vele.

A hazárdjátékok elmélete.

Szerencsejátéknak tekintetik az, melyben a nyereség, vagy veszteség kizárólag a véletlentől függ. Ezt mondja a Kihágásokról szóló Bünt. Törvény 91. §-a. Nem szerencsejáték tehát az a játék, ha a most adott definició alapos, amelyben a nyerés vagy vesztés nem pusztán a véletlentől függ, hanem más oly tényezőtől is, amely a kedvező, vagy kedvezőtlen eredményt egyik vagy másik félre nézve előidézheti. Minden szerencsejáték: *fogadás* valamely bizonytalan esemény bekövetkezése vagy elmaradására, — és minden fogadás: *szerencsejáték*, mert eldöntése valamely bizonytalan esemény bekövetkezése vagy elmaradásától függ.

Bármily világosnak látszik is ez a megállapitás, mint a szürke elmélet igazsága, a gyakorlat mégis elhomályositja, mert valamint olyan szerencsejáték nincs a világon, amelyben a döntő szerepet kizárólag a véletlennek juttatnák a játék szabályai, viszont olyan *nem* hazárdjáték sincs, amelyben a véletlennek befolyását a szabályok végleg kizárni képesek volnának, és az ügyesség, a nagyobb intelligencia mindig érvényesüljön.

Innét van az állandó ingadozás nemcsak a közfelfogásban, hanem a birói gyakorlatban is afölött, hogy melyek a (hazárd) szerencsejátékok, és melyek nem esnek ezen tekintet alá? Az egyik birói tanács a ferblit hazárdjátéknak mondja, mert az nyer, akinek többje van. A másik fölmentő itéletet hoz, mert az is nyerhet, aki ellenfelét, kinek *többje volt*, elijeszti magas tét hivásával. Vagy megforditva: a legtisztább hazárdjátékok egyikében, a baccarat-ban hosszabb turnuson át ugyanazon oldalon játszó két egyén közül az egyik veszithet, mig a másik nyerni fog. (Amaz mindig egyforma nagyságu tétet rakott, — emez emelte vagy csökkentette tétjeit az esélyek kedvező vagy kedvezőtlen alakulását megfigyelve.) Mondhatom tehát, hogy az egyik jól játszott, a másik rosszul.

Mint a bölcselkedés számos mezején, ugy ezuttal sem tisztáztuk teljesen a kérdéseket, ha szoros kategóriák érdekében mesterséges definiciókat keresünk. Mert arra a különös eredményre bukkannánk, hogy pl. a rulett nem is ha-

zárdjáték, mert abban mindig a bank nyer a végén. Mert ugyebár, az csak logikus, hogy ha *mindig* az egyik fél nyer, akkor ott már nem a *véletlen* (a szerencse, a sors) működött, hanem állandóan visszatérő, vagy folyton ható oly tényező, amely a kedvező eredményt állandóan az egyik félnek biztositja.

Hogy tehát lehetőleg szabatosan körülirhassuk a hazárdjáték fogalmát, kénytelenek vagyunk még két kategóriát besorozni, azaz meg kell különböztetnünk az *igazságos* és *igazságtalan* hazárdjátékokat. De ezzel még mindig nem bonyolódtunk ki a circulus vitiosusból, mert most meg már ismét ki kell kapcsolnunk az igazságtalan játékokat a hazárdjátékok sorából, és pedig megint azon cáfolatot nem türő logikai alapon, hogy, ha *mindig* az egyik fél nyer, akkor nem a *véletlen esélye*, hanem az illető félnek *előnye* döntött a nyerés vagy vesztés fölött!

Annyit tehát mégis csak megállapithattunk a fenti okoskodások révén, hogy amig a közfelfogás szerinti hazárdjátékokban (rulett, baccarat, nasivasi, huszonegyes) nem jut minden játszóval szemben döntő befolyáshoz a *véletlen* szereplése, addig viszont a kártya-intelligenciát, routine-t megkövetelő játékokban (az u. n. commerce-játékokban, mint a casino, tartli, kalábriász, tarokk stb.) nagyon gyakran csődöt mond a matadorok müvészete és a balek pocsékká veri őket, ha a véletlen szeszélye az ő oldalára szegődik.

A hazárdjátékok meghatározása körüli ingadozást, mondhatjuk azt is, hogy fogalomzavart, még inkább fokozza a közfelfogásban a Kih. Bünt. Törv. fentidézett VIII. fejezetében foglalt azon rendelkezés, hogy: »az állami lottó és a hatósági engedély mellett rendezett sorsjátékok nem esnek a jelen fejezet tilalma alá«. De ehhez járul az is, hogy a »*fogadásokat*« a pénzügyi biróság »szerencse-kötések« rovata alatt a II. fokozat szerinti illetékkel rótta meg és ezzel megfosztotta azokat a szerencse-kötés jellegétől. (A szerencsekötések után — sorsjegy — t. i. 10%-ot vontak le.) Pedig az a fogadás, amelyben az egyik fél biztosra indul: a gavallér-morál mai állapotában nem *fair* fogadás, hanem csalás. A *tiszta* fogadás *mindig* szerencse-kötés, tehát a 10%-os illetéki kulcs volna reá alkalmazandó, — arra a fogadóra pedig, akinek részén a fogadás *nem* tiszta: illeték-kulcs he-

lyett bilincs volna alkalmazandó a Btk. 379. és köv. paragrafusai szerint kirovandó időtartamokra.

Azt hiszem, hogy az eddigi megállapitások nyomán kimondhatjuk azt a konkluziót, hogy minden játék lehet hazárdjáték, ha abban a nyerés és vesztés esélyei egyensulyban vannak (akár a játék szabályai, akár a játszók között alkalmas módon végzett handicepeléssel való erőkiegyenlités hozták létre az egyensulyt), és viszont minden játék megszünt szerencsejáték lenni, hanem — morális szempontból — csalássá vált abban a pillanatban, mihelyt az esélyek az egyik fél javára a másiknak kifosztására alkalmas előnyt biztositanak.

*

A hazárdjátékokkal szemben az államvezető kormányzatok és a törvényhozások két fő principium nyomán szoktak igazodni. Az egyik a *szabadság* elvén épül fel és a »laissez faire« álláspontjára helyezkedik. Azt mondja: Az egyéni tulajdon szabad. Az állam vagyonának szabad használatában, kezelésében senkit nem korlátozhat addig, amig vagyonával a közre nézve nem hátrányos módon rendelkezik. Kockáztathatja pénzét üzletben, vállalkozásban, játékban. A tulajdonjog szentsége érinthetetlen, mert azon épül fel a mai társadalom gazdasági berendezkedése. De különben is az államra nézve közönyös, hogy X nyeri el a pénzét Y-nak vagy megforditva. A hazárdjáték magánügy. Az államnak beleszólása nem volna jogos.

A másik irányzat a *rend* elvén nyugszik. A hazárdjáték káros az egyénre és igy közvetve a társadalomra is. A pénzét elvesztő játékos megszünhetik adó-alany lenni, ami káros a kincstárra. De immoralitásra is vezet a játékszenvedély, mert az általa uralt egyént sokszor büntetendő cselekmények elkövetésére csábitja. Elvonja a játék a hasznos munkától a polgárt, amidőn lehetőséget nyujt arra, hogy bárki produktiv munka nélkül szerezzen jövedelmet. Alkalmat ád a csalóknak, a »kozák«oknak, hogy társaikat fortélyos módon megfosszák pénzüktől. A nőkre nézve még veszélyesebb, mert a szenvedélyes játékos nő gyakran feláldozza tisztességét és ezzel sokszor a maga és családja boldogságát is, hogy a szenvedélye kielégitéséhez szükséges

pénzt megszerezze. Az államhatalomnak nemcsak joga, de kötelessége is, hogy nemcsak kiskoru, de nagykoru polgárait is megvédje e veszélyek ellen. Tilalmazó rendszabályokra van tehát szükség!

Meg lehet állapitani, hogy Európa és Észak-Amerika legtöbb államaiban ez az utóbbi felfogás dominál a hazárdjáték körüli törvényes intézkedésekben. A déli államokban és általában a keleten a be nem avatkozás elve van gyakorlatban.

De amikor elfogadom én is helyesekül ezeket az utóbbi axiómákat, egyuttal azt kérdezem, hogy *miért nem vonja le az államhatalom ezen axiómák logikus következményeit?* Miért nem irtja ki a hazárdjátékot gyökeresen, — miért nem teszi lehetetlenné, hogy hazárdjátékot egyáltalában bárcsak egyetlen ember is játszhassék? Azért, mert *nincs elég hatalma hozzá!* És mert tudja azt, hogy erre nincs hatalma, megelégszik némi palliativ, korlátozó rendelkezésekkel. Ilyen a kihágásokról szóló Btk. VIII. fejezete a »Szerencsejátékokról«. Enyhe, a köztudatban nem is dehonesztáló büntetéseket ró a »nyilvános helyeken« folytatott játék rendezőire és az abban résztvevőkre. De — — egyuttal kiemeli, hogy »az állami lottó és a hatósági engedély mellett rendezett sorsjátékok nem esnek a jelen fejezet tilalma alá.« Az állam financiális érdekből enged az axiómából és szerényen félre tolva a »morális szempontokat« megalkuszik 50%-ban a társadalommal is, amikor elismeri, hogy a »Kaszinók *nem* nyilvános helyek« és félszemét behunyva, megtüri a *minden* kaszinóban folyó hazárdjátékokat.

De igy jár el más téren is mindenkor, hogyha az államraison szembekerül a társadalmak közfelfogásaival. Kénytelen megalkudni!

A morálnak korok és társadalmak szerint időszakonkint változó szabályai még akkor is rést törnek az állam törvényein és az ideális axiómákon, amelyeket ezek respektálni kénytelenek, hogyha az a társadalmi közfelfogás, vagy morál, vagy szokás egyenesen káros és kiirtandó is!

Igy áll szemben az állam tehetetlenül a párbajjal, amely teljesen észellenes korrekciója a becsületnek, és kénytelen megalkudni a társadalommal a Btk. illető enyhe paragrafusaiban, midőn börtön és fegyház helyett az enyhe,

a nem dehonesztáló államfogházzal fenyegeti a párbajjal okozott testi sértéseket vagy az ölést.

Hát a prostitució?! Talán az állam nem tudja, hogy menynyire káros, nemzedékek létét, egészségét veszélyezteti ez. És mégsem küszöbölheti ki, mert végső alapja az emberi természetben, az ember fiziológiai szükségleteiben rejik.

És a *játék?!* Ez is épen ilyen mélyen gyökerezik az ember ősi természetében! *A játék-ösztön ki nem irtható, mert az emberrel veleszületik! A gyermeket* a veleszületett ösztön sarkalja állandó játékos tevékenységre. A testi ügyessége fejlesztésének, a felfogása, okoskodása, képzelete gyakorlásának az ösztön által lelkébe sugallt hajtó ereje nyilatkozik meg a szünet nélküli játszásban. Az *ifjunál* sporttá nemesül a játék, amely minden formájában versengéssé válik, az edzés, az erőgyüjtés fontos segédeszközévé. A *férfi* játéka szintén sport, de már inkább csak a szórakozás, az üdülés óráiban, a munka utáni pihenés, a felfrissülés, vagy az élvezetes izgalom céljára. Ebbe a kategóriába esnek a hazárdjátékok is.

És az államraison szempontjából mit tesz a törvényhozás az ehhez hasonló, károsnak elismert, de *kiirthatatlan* ösztönök, szokások, vagy egyéb szociális felfogásokkal szemben? Feladata, melyen tul jóakaratu gyámsága hiába törekszik eredményekre a társadalmak fölött, abban merül ki, hogy a ki *nem* irtható *rossznak* veszélyességét csökkentő institucziókra fanyalodik.

Igy tesz, mikor a párbajt csak a segédek által ellenőrzött formájában ismeri el »társadalmi becsület-korrekciónak«, — különben testi sértés, vagy gyilkosság lesz belőle.

Igy tesz, mikor a prostitucziót nyilvános házakra korlátozza és rendőr-orvosi felügyelet alá helyezi.

Igy tesz, mikor az alkoholizmust a nyilvános helyen botrányt okozó részegeskedők büntetésével üldözi. (Pedig ebben az esetben nagy igazságtalanságot foglal magában az az anomália, hogy más oldalról az államkincstár érdekében a pálinka- és bormérő üzleteket még a közszükségletet is jelentékenyen meghaladó számmal engedélyezi és igy maga segiti elő az alkohol minél könnyebb fogyasztását.)

És végül igy tesz, *mikor a játékot a nyilvánosság elől elzárja!*

Hát épen a játék tekintetében *legelhibázottabb* az állam eljárása! Hiszen annak veszélyessége csak növekedett azzal, hogy a nyilvánosság elől elzárjuk!

Mert legyünk először tisztában azzal, hogy miben rejlik a játék veszélyessége?

A jelenleg hihetetlenül elterjedt és példátlanul ostoba közfelfogás abban találja a hazárdjátékok veszélyességét, hogy az egyik játékos elnyeri a másiknak a pénzét!

Ez az éppen, ami *nem igaz!* Ha ma X nyert, holnap Y fog nyerni. A pénz forog. A ma elvesztettet holnap vissza lehet szerezni.

A játék csak arra az egyénre nézve veszélyes, akinél szenvedéllyé fajul. Aki mást sem tesz, csak folyton játszik. És ez áll a szórakozások és élvezetek *minden* fajtájára nézve *kivétel* nélkül. A szenvedély, amely mérsékletet nem ismer, mindig káros és romlásra vezet.

De még a szenvedélyes játékosnál is csak az teszi veszélyessé a játékot, hogy *nincsen módjában »veszélytelen hazárdjátékot«* játszania, azaz olyant, amelyben *egyenlő chance-ai* legyenek a nyerésre vagy veszteségre. Olyan játékot nem játszhatik, amelyben bizonyos lehessen afelől, hogy meg *nem csalják!* Ezt némileg sejti az állam is. Védeni iparkodik a játszókat a sipisták, a hamis játékosok ellen. De ezt a célját meg sem közeliti. A rendőrségek statisztikái, de bármely jártasabb játékos is jól tudja, hogy százszor, ezerszer sikerült csalnia a hamis kártyásnak, mielőtt tetten érve lefülelik, vagy kigolyózzák. És hány van, akit hihetetlen, a művészetig érő ügyessége mindvégig megmenti a lelepleztetéstől.

Azzal, hogy az állam a hazárdjátékok üzését a zárt kaszinók ellenőrizetlen asztalai köré korlátozva megtüri, egyenesen elősegiti a csalások lehetőségét, a játékok irrealitását. Igaz ugyan, hogy ebben az a gondolat vezérli, hogy a kaszinók csak ismert tagokat vesznek föl soraikba és igy bizonyos erkölcsi garanciát nyujtanak tagjaik részére aziránt, hogy köztük hamis, inkorrekt játékosok nem fognak müködhetni. Hogy azonban ez mennyire labilis óvószer, azt eléggé bizonyitják a legjobb nevü kaszinókban is előfordult esetek, amelyekből láttuk, hogy éppen a legkifogástalanabb szmokingok mögött szoktak rejtőzködni a legveszélyesebb hamis játékosok.

Egyenlővé tenni az esélyeket a játszók között!

Ez nyomban megszüntetné minden hazárdjáték veszélyességét! Minden sportüzés — pedig a játék szintén csak a sportnak egyik fajtája — csak akkor érheti el igazi célját, a test vagy lélek edzését vagy üditő szórakoztatását, ha *egyenlő esélyek* mellett folytatják. A testi erőre, vagy ügyességre alapitott sportok nem érhetnék el céljukat, ha az erők kiegyensulyozására nem törekednének gondos handicapeléssel, sulytöbblettel a lóversenyen, — térelőny adásával a futásban, — a pion, vagy figura előnyül adásával a sakkban, vagy ehhez hasonlóképpen bármely más sportnemben.

De ez az *erőkiegyenlités* sehol oly matematikai tökéletességgel meg nem valósitható, mint a hazárdjátékoknál. A valószinüségi számitás matematikai törvényei bizonyossá teszik, hogy egyenlő esély mellett folytatott játéknál az év végén nincsenek lényeges differenciák. Magánlakásban bármily magas tétekben folytatott játék — a játszók vagyoni erejét egyenlőnek feltételezve — nem vezethet tönkrejutásra senkit. De a kisebb jövedelmü társaságot ugyanaz a játék okvetlenül tönkre teszi, ha kávéházakban vagy pinkapénzekre alapitott kaszinókban (nálunk alig van egyetlenegy is olyan, mely existenciáját csupán a tagdijakból fentartani tudná) folytatják, mert a mindennapi pinka *feneketlen torka* azt eredményezi, hogy az év végén minden játszó veszteséget fog kimutatni.

A hazárdjátékot veszélyessé *a pinkapénz* teszi. Ez az, aminek megfelel Montecarloban a rulett zérója és a trente-et-quarante refait-je.

A játékosoknak az a törekvése, hogy az esélyeket egyenlővé tegyék, legfőképpen a hamis játékosok elleni védekezésben áll. Ebből magyarázható az egy tablós baccarat és a chemin de fer nevü játékok nagy elterjedése európaszerte. Erre a célra organizálódott a játék fix szabályokkal (csak az *ötre* be- vagy be nem vágás örök vita-problémája enged csekély, éppen csak ezen egy eshetőségnél érvényesülhető szabad mozgást a pointeurnek, de egyetlenegyet sem a kártyát osztó bankárnak) akképpen, hogy a kártyacsomag zárt szekrénykében fekszik, egyszerre csak egy kártya és csakis a sorban legfelül fekvő kártya huzható le. Itt tehát nincs paklizás. De a paklizást pótolja és egyenlőtlenné teszi a játékot a szabályok olyan megállapitása, hogy azok segélyével

a bankár lényeges előnybe jut a játékos fölött, — és még inkább a pinkapénz. Egy nyers példával illusztrálom ezt az állitásomat. A bankár elnyert a társaságtól, mondjuk: 20,000 koronát. Másnap visszahozza azt és beteszi a bankba. Tehát revánsot ád. De csak akar revánsot adni, mert ezt a gavalléros szándékát meghiusitja a pinka, amely nyomban elnyel abból a 20,000-ből 1000 koronát. (Megjegyzem, hogy nálunk — a játszók által ostoba módon megtürt — *öt* %-os pinkapénz a világon egyedül áll! Sehol a külföldön nem magasabb a klubok pinkajutaléka, mint *két* %. Ez az öt % valósággal *szemérmetlen josztogatássá* minősiti a játékot, melynek révén az asztalon forgó összes pénz, rövid időn belül a klubok pénztáraiba vándorol.) Eszerint pedig már a tegnap elvesztett 20,000 koronából csak 19-et nyerhetnek vissza a játékosok. A *kiegyenlitődés* lehetősége elől el vannak zárva.

De ez még nem az egész. Van egy másik pinka is, állitólagos *jótékony* célokra. Klubtagok segélyezésére. És van azután még harmadik pinka is, melybe a »személyzet részére« adózik a társaság a retiráló bankár adakozó kezein keresztül. És még ezeken kivül is hátra van a »croupier ur«! Ezt szintén a nyereséggel visszavonuló bankár honorálja egy este néha 5-6-szor is. Hacsak 300—500 koronát ad neki a bankár, akkor »smucig« volt. Ismerek croupiert, akinek évi jövedelme jóval felül van a millió koronán.

A játékoknak ez az organizációja *nálunk*, még képtelenebbnek tünik fel, ha szembeállitjuk a montecarloi bank mintaszerünek mondható adminisztrációjával. Ott az alkalmazott croupierk fizetése — háboru *előtti* adatokra hivatkozom — 3000 franktól kezdődve 6000 frankig emelkedhetett, — de azért nem volt joguk bármit is a játszóktól »pour boir« cimén elfogadni. (Titokban azért megtették.) Amint tudjuk, a montecarloi rulette és trente-et-quarante révén a bank ott is tekintélyes refaitben részesül a játszók rovására. Ez a refait a zéro utján 1.35 %-ot tesz ki a simple chance-okon és 2.70 %-ot az egyes számokra való játéknál. A trente-et-quaranteban a 31-es aprés esetében veszi ki vámját a bank 1.28 %-al. És bár ezek az előnyök a nagy forgalom révén a bank javára óriási nyereséget biztositanak, relative nem mondhatók tulzottaknak a mi kaszinóinkban folyó fosztogatással

szemben. *Ezekhez képest Montecarlo* valóságos *jótékony nőegylet!*

Hát még, ha szembeállitjuk vele az állam által megtürt, sőt propagált egyéb játékoknál szereplő refait-ket. A megszüntetett kis lottónál 47 %-os előnye volt az államkincstárnak. Ezt az osztálysorsjáték révén sikerült (csekély!) 32 %-ra redukálni. Az államkincstár különben maga valósággal csak Ezsau lencséjét kapja kárpótlásul a koncesszió fejében a részvénytársaságtól. És a lóverseny!? A totalizatőr 12 %-ot ragad el és a törtelékekkel is megcsonkitja az osztalékot, ugy, hogy ennek folytán közel 16 %-os refait ellen küzdenek a fogadók. Pedig még mindig nincsenek biztositva a napirenden lévő piszkos turfcsalások és jockey-machinációk miatt őket érhető károsodás ellen. Az állami és az állam által engedélyezett magán sors-játékok sorolási terve — nem számitva a 20 %-os sorsjegynyeremény-illetéket — a most jelzetteknél nem csekélyebb hátrányba juttatja a sorsjegyek vásárlóit és alig mondható egyébnek, mint a magas összegü főnyeremény kecsegtetésével elbóditott hiszékeny közönség kizsákmányolásának.

De mindezekkel nem azt akartam mondani, hogy a montecarloi bank aránylag szerényre szabott jutaléka (1.35 % és 1.28) méltányos és jogos volna. A *játékbank*, amely tulajdonképen maga nem játszik, csak *közvetiti* a játékosok egymás elleni chance-okon elhelyezett tétjeit, ezt a *refait-t* olyan *bank-jutaléknak* tekinti, aminőt bármely más bank is ügyfelei üzleteinek lebonyolitásánál magának számitani szokott. Néha még — azaz, hogy *mindig* — többet számit fel a pénzintézet, ha általa adok vagy veszek valamit, mint a játékbank. A dolga a lebonyolitott üzlet körül alig több, mint a játékbanké, — legföljebb néhány csepp tinta és egy fél iv papirból áll a kész költsége. Amivel szemben azonban nem ad ingyen narancsos limonádét az ügyfeleinek, mint a monacoi bank. A monacoi bank emellett abszolute korrekt és sohasem számit magának többet (1.35, 1.28 %) mint a refaitben járó jutalékot. Pedig ezt *más* bank nem teszi, mert a bankjutalékon, a courtage-on kivül egy elleplezett nyereségtöbbletet vág zsebre, amit banknyelven *margé*nak neveznek és amely voltaképen jogosulatlan és lényegében nem egyéb, mint fraus civilis!

Ezeknek az analógiáknak egymás mellé állitásával csak azt akartam kimutatni, hogy a *becsületesen* adminisztrált *játékbank nem immorális intézmény* és — a monacoi mintát tartva szem előtt — logikátlannak tünteti föl azt a köztudatba belészuggerált *tévhitet*, hogy a »játékbank nem más, mint fosztogató rablóbarlang!«

Ami Budapest számos kaszinójában a pinkapénzek kezelése körül folyik, az azonban még csak nem is fosztogatás, hanem már valóságos rablás. Az utóbbi években, mióta a »bakk« elérte népszerüségének mai zenithjét, seregestől alakitottak kaszinókat, amelyeknek egyetlen célja csak a hazárd kártyázás volt. Szó sincs róla, hogy ezeknél valamely társadalmi vagy kulturális cél füzte volna össze a tagokat. Ezeknek a kluboknak alapitása néhány ügyes embernek müve volt rendszerint, akik a kaszinó regie-jét a pinkajövedelem kibérlése ellenében fedezték és ezen a réven milliós jövedelmeket préseltek ki az összetoborzott játékos tagjaiktól. Ha nagyon mérsékelten akarok számitani, akkor ezeknek a kluboknak évi pinkajövedelmeit 3—400 millió koronára kell tennem.

Itt volna az ideje annak, hogy ezeket az üzelmeket megszüntessük és a *ki nem irtható* játékszenvedély adóztatását a *közre* nézve hasznos mederbe tereljük! Félre kell tennünk a hypokrita *álmoralizálást* és meg *kell szervezni* a *nyilvános* játék-kaszinót! Hány jótékony célnak támogatására szolgálhatna ez az adózás, melyet az agitációnak semmi másnemü formájával nem lehet a játékos társadalomtól behajtani! Nincs benne semmi kétségem, hogy a székesfőváros, melynek saját számlájára kellene a Margitszigeten létesitendő nyilvános játékház monopóliumát biztositania, ennek ségélyével sok financiális gondjától menekülne az idetóduló idegen valuták révén. Hát még az idegen forgalom révén befolyó közvetett haszna a fővárosnak!

Ez az idegenforgalom egyuttal eminens *országos* érdekünk is. A trianoni átkos békét annak tulajdonithatjuk, hogy a külföld előtt ismeretlen voltunkat felhasználó ellenségek rágalmai meghallgató fülekre találtak a béketárgyalásokon. Egy intenziv idegenforgalom ismertté tenné a magyarságot, s az itt megfordult idegen barátunkká és védőnkké válnék hazájában!

De ennek, *a közgondolkozásban már régóta népszerü gon-*

dolatnak olyatén megvalósitása, hogy Montecarlot kopirozzuk az ő *zérojával* és refait-jével egyetemben, még csak félsikert jelentene. A Riviérán lenne a téli, a Margitszigeten a nyári saison. Nekünk *novumot* kell produkálnunk, ha teljes, ha szenzációs sikert akarunk elérni. Olyan novumot, amely lázba ejtse a világot! Megvan ennek kétségtelen sikerü módja és lehetősége!

Egyenlővé kell tenni az esélyeket a játszók között!

Meg kell szüntetni a zérót a rulettben és a refait-t a trente-et-quarante-ban és el kell törölni a banknak tulzott előnyöket nyujtó egy tablós bakk-ot, a Marquet-féle »faucheuse-t«.

Amely napon az ekképen rekonstruált nyilvános játékbank asztalai megnyilnának a Margitszigetnek e célra minden fénynyel, kényelemmel és müvészettel berendezkedő termeiben és ezt a külföld lapjaiban csak e három szó hirdetné: »*Margitsziget zéro nélkül!*« Azon a napon Magyarország válik a világ legismertebb országává! Ez a három szó azt jelentené, hogy itt megvalósitottuk a teljesen *egyenlő esélyüvé* tett, az igazságos, a becsületes, a csalás minden lehetőségét teljesen kizáró hazárdjátékot, melyben a bankár nem fosztogatja a játszókat a zéro és refait segitségével, hanem csupán közvetit és pedig dijmentesen közvetit a játszók között.

Készen állok arra az ellenvetésre, hogy zéro nélkül a bank nem állhatna fenn, nem tudná fedezni tetemes kiadásait. Ez a legnagyobb tévedés! *A teljesen előny* nélkül való *bankadás is kifizeti magát!*

Ezzel az állitásommal szembe lehet szögezni az equilibre matematikai törvényét. Ez pedig ugy hangzik, hogy a bank annyiszor nyerne, ahányszor veszitene, haszna tehát nem maradna. Ez *igy, a teóriában,* tökéletesen igaz! De nincsen kivétel Mefiszto azon szabálya alól, hogy: »szürke minden elmélet, zöld csak az élet arany fája!« Archimedes is csak a papiron tudta volna sarkaiból kiforgatni a világot, mert ugyancsak zavarba jött volna, ha a kivánt *fix* pontot csakugyan rendelkezésére bocsátották volna a világürben. *A gyakorlat* igen gyakran rácáfol a teóriára. A játékbank zéro nélkül is nyerne, még pedig az előrelátható igen nagy forgalom révén, nagyon *sokat nyerne!*

A bank nyeresége abból az előnyből ömlenék, hogy a bankár játékát a *gép* kormányozza, a pointeurét azonban a

játékosnak *idegei*, türelmetlensége, kapzsisága vagy fösvénysége és leginkább tőkéjének viszonylag való csekélysége a bank korlátlan összegünek tekinthető tőkéjével szemben. Nyerni fog a bank, mert ő kénytelen a 10-ik noir után is tartani a rouge-on elhelyezett tételeket a 11-ik és esetleg a 29-ik (már előfordult) noir-ig is, holott a pointeurnek a legtöbb esetben — mondhatjuk bátran — *sohasem* lesz szive ahhoz, hogy mindvégig kitartson a nyerő chance-on, hogy igy a játéknak reá nézve szerencsés fordulatait teljes értékükben kizsákmányolja. De leginkább nyerni fog a bank azon az alapon, hogy igen sok játszó korábban elveszíti a játékra szánt tőkéjét, mintsem az equilibre, a valószinüség törvénye nyomán a reá nézve kedvező esélyek, az ő játékában az egyensulyi helyzet bekövetkezése jelentkeznék. Montecarloban régóta tisztában vannak azzal, hogy a bank jövedelmei *nagyobb* hányadát azoktól az átfutó turistáktól szerzi, akik egy-két napra betekintenek a kaszinóba, ott hagynak néhány száz vagy ezer frankot és tovább utaznak. De még bizonyosabban nyerni fog — amint ezt Montecarloban állandóan észlelik — azoktól a kapzsi játékosoktól, akik kezdetben szerencsével játszva nyereségre tesznek szert, de ezzel meg nem elégedve, tovább játszanak és rendszerint visszaadják nyereségüket, megtoldva azt saját pénzükkel is.

Ezen állitásaimban lehet talán kételkedni, lehet róluk vitatkozni, de megcáfolni ezeket a *tényeket* nem lehet. Ezeket az állitásaimat csalhatatlan számok, a »Société des Bains de mer et Cercle des Étrangers« részv. társ. évi nyilvános zárszámadásai igazolják. Montecarlot tanulmányozva nagyon érdekelt az a kérdés: vajjon teljesen megfelel-e a bank nyeresége annak a matematikai előnynek, amely a már fönnebb ismertetett refait révén a bankot jutalékban részesiti? Alapos megfigyelések után hozzávetőleges számitást tettem (azért mondom »hozzávetőlegeset«, mert a bank maga sem készittet statisztikát *minden* asztalon lejátszott coup-król és igy a számitások alapjául bizonyos normális átlagokat kellett beállitanom) és arra az engem *nem* meglepő eredményre jutottam, hogy a részvénytársaságnak az évi tiszta jövedelme, illetőleg a játékasztalok hozadéka kb. 50 százalékkal nagyobb, mint amennyi volna, ha a játékasztalokon megforgalmazott tőkék után csupán 1.28, 1.35 % maradna nyereségül a bank pénz-

tárában. Bár azt már rég tudtam, hogy mindennemü kártyajátékban a bankadás előnnyel jár, de azt inkább annak tulajdonitottam, hogy a bankárnak minden közismert hazárdjátékban (makao, baccarat, huszonegyes) előnye, matematikailag kimutatható mértékü előnye van a játékossal szemben, — és tudom, hogy a »nagy hal elnyeli a kis halat« elve nyomán a nagyobb tőke rendszerint elnyeli, fölszivja a kisebbeket: de mihelyt ugy láttam, hogy a banknak nyeresége *nagyobb,* mint őt a játék szabályai révén megillető előny megengedi, akkor meg kellett győződnöm arról, hogy itt oly tényezők is müködnek, amelyek ugyan matematikai egyenletek formájában nem mérhetők le ezrelék-pontosságig, de azért nem kisebb mértékben, sőt gyakran még nagyobb hatással érvényesülnek, mint az előnyt nyujtó, matematikailag kiszámitható játékszabályok.

Egy *nagyszabásu,* nagy forgalmu játékbank tehát kétségtelenül oly vállalkozás, mely kockázattal nem jár, amely a legfényüzőbb adminisztrációt megengedi és amely minden beruházás amortizációja mellett a normális kamatlábot jóval meghaladó jövedelmet fog osztani a részvényeseknek. (Montecarlo az 500 frankos részvényekre az 1920 évi osztalék cimén 350 frankot fizetett.) Bármely konzorcium részvényeit a koncesszió elnyerése után 8 napon belül magas felárak mellett elhelyezhetné! Aki ebben az állitásomban kételkednék, annak a pénzvilág psychologiájáról fogalma sem lehet.

Az a magyar kormány és törvényhozás, amely az ország régi határainak visszaszerzésére törekszik — pedig másfajta kormány és országgyülés nehezen képzelhető el, hacsak Kun Béláékat nem akarjuk visszahivni — és amely az erre a célra egyedül alkalmas eszközül az ország *megismertetését* a külfölddel, kell, hogy elfogadja: az nem cselekednék bölcsen, ha megtagadná ilyen monopolium engedélyezését!

És most ideteszek három gondolatjelet. Egyet azoknak, akik *nem* szoktak gondolkozni, — egyet azoknak, akik *szoktak* gondolkozni, — és egy harmadikat azoknak, akik bizonyára tudnának gondolkozni, akiknek hatalmában volna cselekedni is, — de még eddig nem tudták, hogy ez a tárgy is azok közé tartozik, amely megérdemli azt, hogy *komolyan* is gondolkozzanak róla!

* *
*

A budapesti hazárdjátékok.

Járványos betegségek föllépésekor előirják az orvosok a helyes életmód szabályait, profilaktikus óvószereket ajánlanak, hogy a fertőzést elkerülhessük, és kijelölik a gyógyszereket és a betegség kezelésének módjait arra az esetre, ha valakit a ragályos kór meglepett. Ha a társadalmak lelkét hatalmába keriti valamiféle ragályos pszichikai nyavalya, akkor viszont a szociológusok kötelessége, hogy reá mutassanak a bajra, kutassák annak forrásait — mint a doktor a bacillust — megjelöljék a védekezés módjait és orvoslást ajánljanak.

Azzal, hogy a hazárdjátékok járványának megelőzésére profilaktikus módszereket ajánljunk, ma már elkéstünk. Erre csak 1914. junius 28-án lett volna még meg az utolsó lehetőség, amikor Szerajevoban az a bizonyos két revolver-lövés eldördült. Most már csak a baj enyhitésére vagy gyógyitására törekedhetünk.

A hazárdjátékkal is ugy van a legtöbb ember, mint az a beteg, akinek szervezetébe a romboló kórság már befészkelte magát, de még nem érezteti fájdalmas hatását és igy arról sem vesz tudomást, hogy már gyógykezeltetésre szorult, mert nem ismeri föl baját és lebecsüli annak veszedelmességét. Ez az elgondolás adja meg aktuálitását ezeknek a most következő soroknak.

Meg kell ismertetnünk a most Budapesten divó hazárdjátékokat, hogy azok *igazi lényegének* ismerete segélyével mindenkinek meg legyen adva a lehetősége arra, hogy *észszerü módokon* áldozzon szenvedélyének, vagy a divat kapcsán felvett szokásának és elkerüljön olyan károkat és veszteségeket, amelyektől helyes tárgyismeret mellett óvakodhatnék.

A sport egyetlen ágazatában sem találkozhatunk a *kontárságnak* akkora mértékével, a kontároknak egész ármádiájával, mint épen a hazárdjátékok körül. Ha valaki lovagolni akar, szükségesnek és hasznosnak *itéli*, hogy a lónak általában és a saját lovának különösen a természetét, a főtulajdonságait megismerje, — hogy tudja azt, mi a nyereg, mikép csatolják azt a lóra, hogyan lógjon a kengyel, mikép szoritsa meg a zablát és melyik kezébe fogja a gyeplőt? A biciklis szükségesnek véli tudni, hogy mikép fujtatják föl

a pneumatikot, milyen az a golyós csapágy, hogyan igazitsa meg csavarjával a küllőket, ha nyolcast kapott a kereke, miképen kezelje a kormányrudat, hogyan öltözködjék, miképen trainirozzon, hogy meg ne rontsa szivét, tüdejét? — A sakkozó nem elégszik meg azzal, hogy a figurák mozgásának szabályait ismerje csupán, hanem érdeklődik a leghelyesebb huzások, a célszerü megnyitások, a teóriában már kidolgozott kombinációk iránt, mielőtt nyilvános helyen megkezdi a harcot a 64 kocka mezején. Csak épen a hazárdjátékos nem szokott érdeklődni saját sportja helyes müvelésének módjai iránt. A legtöbb azt hiszi, hogy ha megtudja különböztetni a kis slágert a nagytól és a baccarattól, akkor ő már tud bakkozni. Az ilyen kontárok nem tartják *valószinünek,* hogy a bankár még hetedszer is üssön, ha már hatszor nyert egymásután és — »bedülnek«, hogy azután igen hamar végleg »kidőljenek.«

Ismerkedjünk meg tehát a budapesti hazárdjátékokkal és a reájuk vonatkozó ugynevezett »hasznos tudnivalókkal«.

A baccarat.

a) *A két tablós baccarat.*

A baccarat-asztal rendesen 16 ülésre van berendezve, ugy, hogy a bankot adó játékos és a croupier mellett jobbról 7 és balról 7 játszó ülhet. A helyek számozva vannak és az 1—7 számok a bankár jobb oldalán, a 8—14 számok pedig balján helyezkednek. A bankárral szemben ül a croupier, ugy, hogy e kettő az asztalt két részre osztja.

A bankár a játszók sorából kerül ki, akik árverezn̈ek egymás közt. Aki a legnagyobb összeggel hajlandó adni a bankot, az foglalja el a bankár helyét.

A bankár rendesen 4 csomag whist-kártyát (de használható egy keveréshez több csomag is) összekever és azután azt egyik játszó vagy croupier leemeli, azaz egy üres lappal metszi. Joga van ugyan bármelyik játszónak a bankár után is keverni, — de ebben bizalmatlanság rejlik, ami megfosztja a játékot tisztességes szinezetétől, mert azon föltevésen alapul, hogy a bankár hamisan kevert. Az utánkeve-

résnek ez az illetlen szokása azonban — különösen a mi budapesti klubjainkban — nem mindig a bizalmatlanságnak hátsó gondolatából, hanem a keverőnek babonájából ered. »Kabalája« neki, hogy utána keverjen, — azért a bankadók nem is szokták rossz néven venni. A Riviera kisebb francia és olasz cercle-jeiben azonban olyan *óvatosság* ez a játszó részéről, amelyet nagyon sokszor tapasztalt csalások tesznek megokolttá.

A betett bankból először biztonságba helyezik a cercle-t illető kártyapénzt, amely rendszerint 2% pro cent, — azaz 1000 frankig 20 frank, azonfelül minden 1000 frank többletért ugyanannyi. Gazdag cercle-ben, ahol gyakran 50—100,000 frankra rug a bank betétje, 1000—2000 frankot vonnak le kártyapénz cimén. Igy van ez Montecarloban és általában Európa más országaiban. Budapesten a pinkabérlők mértéktelen kapzsisága 5 %-ot harácsol a betett bankból. Ez az öt százalék akkor, amidőn — mintegy 10—12 év előtt meghonosodni kezdett a baccarat, nem tünt fel nagyon és pedig azért, mert akkor még — a régi, jó valutánk mellett — az 1000 koronás bank is a ritkábbak közé tartozott. Ma már 50—100,000 koronájával adják a kezdő bankot és igy horribilis összegekre rug az az adózás, mellyel a mi játékosaink a pinkát gazdagitják.

Nyilt bank *(»banque ouvert«)* azt jelenti, hogy a bankár az összes tételeket elfogadja, amelyeket bármily összegben tesznek a játszók. A banque ouvert után rendesen 100 frank jut a pinkába, mely »cagnotte« néven szerepel és az asztalon nyilással biró ládácskából áll és a croupier kezelése alatt van. A cagnotte, a telhetetlen pinka, minden uj bankból megköveteli részét, azért a cercle vagy casino érdeke, hogy minél több kézen forduljon meg a bank egy-egy este. Ha egyszerre ketten jelentkeznek arra, hogy nyilt bankot adjanak, ugy az elsőbbség fölött sorshuzással döntenek.

A megemelt kártyacsomagot a bankár egy előtte rézsutosan fekvő márványlaphoz támasztja. Keverés után senki sem nyulhat a kártyacsomaghoz, melyből a bankár nem vesz kezeibe egy-egy csomót, mint a trente-et-quarante-nál, hanem a kiosztandó lapokat egyenkint szedi le a csomagról. A francia kifejezés erre: »tailler au marbre«. Ezen a márványlapon rendesen rövid figyelmeztetés van, hogy hány pontnál cél-

szerü a bankárnak uj lapot venni (»bevágni«) vagy pedig megállani (»resztálni«), — de ez a szabály nem kötelező reá nézve.

Itt is elhangzik az ismert »Messieurs, faites votre jeu!« mondás, amire a tételeket a játszók az asztalra maguk elé teszik. A »rien ne va plus« után a bankár egy lapot lecsusztat a kártyacsomagból és a jobb oldalán levő tableaunak adja födve, a másodikat a bal tableaunak osztja ugyanugy és a harmadikat a maga részére huzza le, — a 4., 5. és 6-ik lapot ugyanily sorrendben osztja le. A leadott két kártya a jobboldali játszók mindegyikének tétjére vonatkozván, azok jogositva vannak az egyik játékosnak kezeiben lévő lapokat megtekinteni, anélkül, hogy azok pontszámát a bankárral közölnék. Hasonlóképen a baloldaliak is a baloldalra leadott kártyákra nézve együttes társaságot alkotnak. Röviden tehát a jobb- és baloldali játszók csoportját *jobb-*, illetve *bal-tableau* gyüjtőnév különböztetik meg.

Ha a lapok megtekintése után a bankárnak nincs 8 vagy 9 pontja, azaz ha lapjait föl nem mutatja, ugy először a jobb tableau-n a kártyát kezeiben tartó játszó vagy azon szóval,: »Non, monsieur«, megállását jelenti, vagy pedig bevág és: »Cartes, s'il vous plait« kifejezéssel még egy lapot kér. Utána hasonlóképen jelentkezik a bal tableau részére leadott lapok kezelője.

A kártyák közül a 10-es és az összes figurák semmit sem számolnak és csak azon pontszám dönt, amely 10-en fölül van. Tehát egy hatos és egy kilences: 5 pont. Két kártya, mely 10-et eredményez, péld. egy hetes és egy hármas, valamint két figura együtt, semmit sem számit, amit »baccarat« névvel jelölnek.

Ha valamelyik játszónak 8 vagy 9 pontja van, azt nyomban fölteriti, midőn a bankár saját lapjai megtekintése után azt nem tette. Ha baccarat, azaz semmi, vagy 1, 2, 3, 4, 5 pont van a játszó kezében, ugy még egy lapot vesz hozzá a fenti módon, amely lapot a bankár jogositva van megtekinteni. Ha 5 pontja van a játszónak, ugy tőle függ, hogy megáll-e vagy harmadik lapot kér.

A bankárnak nagy előnye van abban, hogy akkor, ha 4 vagy 5 pontja van, bizonyos irányitást merithet arra, hogy vegyen-e még harmadik kártyát magának? Ha ugyanis mind-

két tableau 1, 2, 3, 4, vagy 5-öt vett, ugy célszerü lesz rá nézve, ha 4 vagy 5-re bevág; — ellenben ha a játszók 8, 9, vagy 10-est vettek, akkor tanácsosabb lesz megállnia. Amely tableaunak több pontszáma van, mint a bankárnak, az nyert. Ha a játszóknak baccarat-juk van, azaz »semmi«, ugy csak abban az esetben nem veszitenek, hogyha a bankárnak is baccarat-ja van.

Még világosabbá teszem a játék menetét a következő példákkal:

Bankárnak: 4 és 9 = 13, azaz 3 pontja van.
jobb tableaunak 8 és 9 = 17, azaz 7 pontja van.
Bal tableaunak 1 figura és 2 = 12, azaz 2 pontja van.

A jobb tableau megáll, — a bal tableau lapot vesz, amely pl. 3. — A bankár szintén lapot vesz és a vett lapja 7, amivel baccaratja van, és igy mindkét oldalt elvesziti.

Ha fenti példában a bankár egy 6-ost vett volna, ugy 9 ponttal mindkét oldalt megnyeri.

Ha pedig 4-est vett volna, ugy a jobb tableau-val aprés-ja van, azaz a tét eldöntetlen marad, a bal tableaut azonban, amelynek csak 5 pontja van, megnyerte volna.

Ha valamely játszó az egész összeget, mely még a bankban van, megtartani akarja, ugy mindkét tableau-ra eső lapokkal játszik. Ha ezek egyikével nyer, a másikkal veszit, ugy a coup érvénytelen és ujra vesznek lapokat. Ha mindkettőt megnyeri, akkor megszünt a bank és uj bankbetét, vagy uj bankár kerül sorra.

Az egyszer megkevert és leemelt csomagból a bankár addig tartozik osztani, amig legalább 10 kártya van még a csomegban. Annak az eljárásnak, amelyet a nálunk játszott makaoban *brennelés*-nek hivnak és amely valósággal arra vezet, hogy majdnem minden coup után keverik a kártyát, ami nagyon unalmassá teszi a játékot, a baccaratban nincs helye. Ha nem volt már legalább 10 kártya a csomagban, ugy az osztás érvénytelen. Ha csak 9 lap van már az osztás végén a csomagban és a bankár tovább akar játszani, ugy megkérdezi, hogy a játszók részt vesznek-e ebben az osztásban is. Azt mondja ilyenkor: »Le coup est à neuf cartes tapis pour dix, qui ponte, accepte«. (Az utolsó coupban csak 9 kártya van, a tizedik a fedő lap, aki tesz, az hozzájárul a játékhoz.)

Ha a bankár tovább nem akarja adni a bankot, ezen szavakkal: »Il y a une suite«, fölemelkedik helyéről és átadja a következő játszónak. A netalán már megtett tételeket akkor az uj bankár tartja meg; s ha megnyeri, tovább folyik a játék, amint fönnebb leirtuk.

A baccarat-t rendesen nem készpénzzel, hanem játék-jegyekkel (»jeton«) játszák. Ezeket a cercle pénztáránál beváltják a játék végével.

A »játékfelügyelő«, akinek szerepe és hivatása a vitás esetekben szükséges itéletmondás, emeltebb széken foglal helyet az asztal végén, hogy ellenőrizhesse a játék menetét és ügyeljen a szabályok pontos betartására. Itéletmondása minden esetben *pártatlan* és igazságos. Hogy fáradozása teljesen önzetlen-e, vagy némi dijazásban részesül a dus pinkajövedelmekből: azt meghagyom nyilt kérdésnek. Aki a problémákat kedveli, foglalkozzék az igazság földerítésével. Minket nem érdekel. A játékfelügyelő feladata az is, hogy naponkint 120-szor elmondja a következő stereotyp szólamot: »Uraim, tessék tenni! Mindenki tett? Nincs tovább!« Elég sokszor meg kell toldania ezt a figyelmeztetést, ha valamely vércseszemü pointeur a leadott lapot röptében 8-as, vagy 9-esnek ismeri föl és hozzácsusztat még a tétjéhez valamit. Ilyenkor elhangzik a játékfelügyelő tiltakozása: »Nincs tovább után, nincs tét! Vissza azzal az 50 koronával!« A coup eldőltével akkép jelenti be az eredményt, hogy »9 a banknak«, ha az nyert és egyszerüen: »nyert«, ha a pointeur ért el nagyobb pontszámot. A tétek behuzása, vagy kifizetése közben ügyelnie kell arra, hogy a tétekhez a croupier-n kivül senki ne nyuljon. E tekintetben a játékfelügyelő éberségét az a kivétel nélküli — tapasztalat teszi megokolttá, hogy amidőn a pointeur *nyer*, akkor az addig elhelyezett tétek összege sohasem szokott a kifizetés előtt *megkissebbedni*, — amidőn pedig a bank nyert, akkor a tétek összege sohasem szokott *megnagyobbodni!*

b) *Az egy tablós baccarat.*

Az eredetileg két tablós baccaratnak, amely régebben nálunk »*makaó*« néven volt ismeretes, módositott formája a most uralkodó, a divatos, a népszerü *egy tablós* baccarat, melynek befogadott elnevezése a »*bakk*«.

Párisban elnevezték »*La faucheuse*«-nek (kaszáló) mert a bankár az egyenes, lapos, bárdszerü rataux-val mindkét tablóról egyszerre söpri be, kaszálja le a pointeurök tétjeit.

Erre a módositásra kétféle intenció adta meg az impulzust a makaózó játékos társadalom részére. Az egyik oka az volt, hogy a játék lebonyolitása, egy-egy coup eldöntése, az üzlet — a pinka — érdekében gyorsabbá tétessék. A másik oka az, hogy a játék szabályai akkép módositassanak át, hogy a csalások megnehezittessenek. Ezt a célt a faucheuse valóban megközelitette. *Egy* ember, ha a játék fölött értelmes felügyelő őrködik, nem is képes csalni. Hogy többen összemüködve paklizhatnak (ugy a pointeur, mint a bank kárára) az most sincs teljesen kizárva. Volt reá klasszikus példa párisban az egyik Cercle-ben, midőn a teilleur (a bankot adó pinkabérlő alkalmazottja) egy játékossal egyetértve csalta a bankot akképen, hogy emez minden osztásban megjátszott egyetlen, ugynevezett »coup de lion« nagy téttel és azt mindig meg is nyerte, mert a keverésnél a tailleur 6—7 lapot egymásra fektetett ugy, hogy azok az emelés — a coupirozás — után is együtt maradjanak. Mikor azután ezekre került a sor, az illető játékos biztosra tette föl a maga nagy tétjét. Nem is jöttek volna reá erre, ha annak az urnak jó memoriája lett volna és a 6—7 lap egymásutánját észben tartani tudta volna és nem csinál hozzá jegyzeteket, amiket egyszer az asztalon feledett és ezzel alkalmat nyujtott lelepleztetésére. Ezt a trükköt egyik budapesti klubban is megkisérelték néhány év előtt, de a mi éles szemü riporterjeink hamar fölfedezték a turpisságot és a kalandort — mert idegen vendég volt — rövid uton kirugták a körből.

Az egy tablós baccarat tehát ezen utóbbi célból szorossá tette a szabályokat — amiket alább közlök — ugy, hogy azt lehet mondani: a játékossal szemben egy »*gép*« ül, mert a bankár soha, egyetlen szituációban sem határozhatja el

magát önkényt arra, hogy mit tegyen — megálljon, vagy bevágjon? — mert minden eshetőség mellett szigoru szabály irja elő a tennivalóját. Azonban a pointeur helyzete is majdnem teljesen korlátolt. Csak egyetlen esetben, ha első két lapjában öt pointja van, döntheti el a játékját alternativ módon.

Kezdetben, amikor Marquet, a hajdani pincér, most már az ostendei kaszinó pinkabérlője és sok százmillió *jó frank* birtokosa, az egy tablós játékot párisi cercle-jeiben (32 ilyen vállalkozása volt) meghonositani kezdte, ez még nem igy volt szabályozva. Ugyanis a bankárnak, ha 3 vagy 4 pontja volt, 8-as leadásánál nem kellett okvetlenül megállania, hanem tőle függött, hogy bevágjon-e, vagy pedig megálljon. Könnyü belátni, hogy a bankadónak módjában lehetett társai által adott titkos jelekből tudnia, hogy mikor előnyös reá nézve a megállás, ha t. i. a pointeur a 8-assal »elvágta« magát, vagy a bevágás 3—4-re, ha a 8-as jó volt a pointeur kezeiben.

Az egy tableaux-os baccaratban, melyet ezentul annak nálunk behonosodott nevén »bakk«-nak fogok nevezni, a bankár csak *egy* pointeur ellen játszik egyszerre, csak egynek osztja a lapot, fölváltva az utána ülővel akkor, ha a lapot vevő pointeur veszitett. Mindaddig, amig nyert, ugyanaz a pointeur kapja a kártyákat, — föltéve, hogy ezt az összes játszók által hallgatag megegyezéssel reá ruházott föladatot el nem háritja magáról a »passe la main« kifejezéssel. A bakk szabályait a következőkben foglalom össze:

Ha a bankárnak 0, 1, 2, pontja van, ugy minden esetben be kell vágnia, bármilyen lapot adott is le.

Ha a bankárnak 3 pontja van, ugy csak abban az esetben szabad megállania, ha 8-ast adott le.

Ha a bankárnak 4 pontja van, akkor az esetben áll meg, ha a leadott lap 0, 1, 8, 9-es.

Ha a bankárnak 5 pontja van, akkor az esetben áll meg, ha a leadott lap 0, 1, 2, 3, 8, 9-es.

Ha a bankárnak 6 pontja van, csak abban az esetben vághat be, ha a leadott lap 6 vagy 7.

Ha a bankárnak 7 pontja van, minden esetben meg kell állania.

Ha a pointeurnek 0, 1, 2, 3, 4 pontja van, minden esetben be kell vágnia.

Ha a pointeurnek 5 pontja van, ugy szabadon határozhatja el magát, hogy megálljon, vagy bevágjon.

Ha a pointeurnek 6 vagy 7 pontja van, ugy mindig meg kell állania.

A nyilatkozás formája az, hogy először felteriti lapjait a pointeur és ha 5-je van, kijelenti, hogy megáll-e vagy még egy lapot kér. A bankár csak ez után teriti föl lapjait és fog a leadott laphoz és a kezében levő pontszámhoz viszonyitva a fenti szabályok értelmében megállani, vagy pedig bevágni.

Mélyebb vizsgálódás nélkül is könnyü belátni, hogy e szabályok a bankár esélyeinek kedveznek a pointeurrel szemben. A pointeur sohasem állhat meg 3, 4, pontja mellett és sohasem vághat be 6-ra, mig a bankár a 3 vagy 4-re megállással és a 6-ra bevágással esélyeit a valószinüség törvényei révén megjavithatja.

A bankárnak ezen *előnye a fenti szabályok révén* 2.40 %-*ot tesz ki.* Értékben kifejezve ez annyit jelent, hogy mihelyt a pointeur 100 koronás tétjét az asztalra téve kockáztatja, annak értéke 97 korona 60 fillérre csökkent a bankárnak 100 koronája pedig 102.40 korona értéküvé növekedett.

Amint tudjuk már ez a refait a bakkban sokkal nagyobb a bankár javára, mint a trente-et-quarante vagy rulett refait-je az egyszerü esélyeken. De nem csak ezen matematikailag bebizonyitható előnye a banknak teszi ezt az utóbbi években szerfölött elterjedt játékot a pointeurre nézve hátrányossá, sőt végzetessé. A pointeur küzdelme teljességgel kilátástalan már csak e magas refait miatt is, mely matematikai bizonyossággal fényes üzletté teszi az állandó bankadást. Ismeretes, hogy Marquet, az egykori kávéházi pincér, ma már sok száz millióra rugó vagyonát azzal alapozta meg, hogy Párisban olyan »zárt«? klubokat alakitott, amelyekben ezt a játékot meghonositotta. Utóbb már 32 ilyen klub müködött Párisban, amelyeknek pinkapénze mind Marquet zsebeibe ömlött. Párisban még a bankot nem mindig ő — bár a játék meginditása végett igen gyakran a klubtagok gyanánt szerepelt strómannjai utján — adta. Később, midőn az osztendei világfürdő Casinoját kibérelve megkapta a koncessziót, már állandóan banque ouvert mellett játszottak

Marquet asztalainál, ahol a tétek magassága semmiféle korlátozásnak nem volt alávetve. Az óriási forgalom mesés jövedelmeket juttatott Marquet urnak, melyet, sajnos, a mi magyarjaink is a háboru elejéig bőven gyarapitottak, mert az ostendei táviró-hivatalnokok megállapitották, hogy »milyen csodálatos az, hogy a Budapestre cimzett sürgönyök legnagyobb részében szerepelt ez a két szó: »kueldjoen pénzt«.

De nemcsak e matematikai alapon van hátrányban a pointeur és nem remélhet egyensulyozott játékot a bankárral szemben a mi klubjainkban folyó játéknál. Ezekkel szembeállitva a 2,40 %-os refait jóformán elveszti fontosságát! Ott van az 5 %-os pinkapénz. Valóságos bárgyuság, hogy nálunk ezt a játékosok megtürik. Sehol a külföldön nem magasabb ez a jutalék, mint 2 %. Azután következik egy második pinka, mely rejtelmes célok érdekében soha nyilt elszámolásra nem kerülő óriási összegeket sülyeszt magába. Majd egy harmadik tányérozás a retiráló bankárnál a »személyzet részére« cim alatt. És végül a »croupier ur!« Budapest számos klubjában milliós jövedelmek gazdagitják ezeket az urakat, annélkül, hogy adófelügyelőink erről tudomást vennének. Ily módon a játékban forgalomba kerülő összegek igen jelentékeny része, óriási hányada széjjel szoródik és a pointeur a kiegyenlitődés lehetősége, a bankadók által nyujtandó reváns elől föltétlenül elzárva van.

És még az eddigiekben sincs kimeritve a pointeur hátránya a bankkal szemközt. A kisebb összegü bankból a pointeur-ök még a reájuk nézve kedvező esetben, ha t. i. ők ütnek többször, mint a bankár, sem nyerhetnek. A tételeket ugyanis csak a számozott 12 ülőhely szerinti sorban a kártyát vevő pointeur jobbja irányában ülőknek sorrendben fizeti ki a croupier. Ha már most pl. 3 vagy 4 a lapot vevő játékostól jobbra ülő játszónak tétje kimeriti a bankot, vagy esetleg csupán a »kéz tartja« a bankot: akkor a többi nyerőnek tétje »nem állott« és kifizetetlen marad. Egy-egy ülés során tehát valósággal topografikai kérdéssé válik, hogy a »legjobb pakliban« is nyerhessen a pointeur. És mennél jobb az illető csomag leosztása a játékosokra, azaz minél hosszabb seriesek jönnek az ő oldalára, annál kevésbbé nyerhet a játékosok legnagyobb része. Ha ellenben a bankra kedvező a csomag, akkor a megkétszereződő és megsokszorozódó bankba annál

bizonyosabban beleuszik az összes pointeurök pénze, mert hiszen ekkor már »nincs kitéve« az egész bank. Minthogy tehát a normális, a pointeurre nézve ideálisan kedvező esetben, t. i. akkor, ha játéka kiegyensulyozott (equilibrált), azaz annyiszor nyer, ahányszor veszit a tétje, nem juthat nyereséghez, mert nyerése esetén nem kap tétjére pénzt, vesztése nyomán pedig besöprik azt: olyan kiegyenlithetetlen hátrányban marad, hogy mulhatatlanul belevérzik!

Ha még hozzáfüzöm ezekhez, hogy amig a bankár játéka teljesen analog pl. a rulett-gép müködésével, addig a pointeur játékában a hibás spekuláció, a nagyon vakmerő, vagy a tulságosan óvatos téthalmozás, a korai elcsüggedés veszteség, vagy a késő visszavonulás nyerés esetén az idegek vibrálásától is megzavarva káros befolyásukat éreztethetik: akkor bizvást megállapithatom, hogy a bakknál kárhozatosabb, a pointeurre nézve veszélyesebb és igazságtalanabb hazárdjátékot nem ismerek és idejét látnám annak, hogy összes klubjainkból kitiltassék. Nem zárhatom le e fejezetet anélkül, hogy megvilágitsam azt a problémát, az *ötre bevágás*, vagy *megállás* problémáját, mely klubjainkban mindennap ismétlődő vitatkozások tárgya ugyannyira, hogy valósággal pártok alakultak pro és contra. Ezek az állandó, gyakran igen szenvedélyes és heves viták azonban nyilvánvalóan ésszerütlenek, mert hiszen ebben az esetben nem absztrakt fogalomról vagy eszméről van szó, amely mellett vagy ellene erősebb vagy gyengébb argumentumok sorakoztathatók anélkül, hogy teljesen meggyőzőek legyenek, hanem egyszerü matematikai problémáról van szó, mely az aritmetika segélyével, pusztán *kiszámitás* segélyével is eldönthető. Ez a tünet is bizonyitja, hogy az átlag-ember, a tömeg itélete, gondolkozása rendszerint csak a fölületen mozog, véletlen epizódok és hangulatok befolyásának enged és mélyebb vizsgálódásra nem hajlamos, könnyen vezetteti magát a *téves* irányokban, mert önálló gondolkozásra a lustaságában rejlő vis inertiae képtelenné teszi. Ebben van legfőbb titka a nagyhangu demagógia sikereinek még a legképtelenebb tévtanok terjesztése körül is!

A kérdés megfejtésénél kiindulási pontul szolgálnak a valószinüségi számitásnak azon szabályai, melyeket »a valószinüségi számitásról« cimü fejezetben vázlatosan ismertettem. A

két fő-szabály mellett (1. Valamely esemény teljesedésének valószinüségét ugy találjuk meg, ha a teljesedésre kedvező esetek számát a teljesedésre kedvező és arra kedvezőtlen esetek számának összegével osztjuk. 2. Ha az esemény bekövetkezése két (vagy több) egymástól független, tisztán véletlen feltételtől függ, akkor annak valószinüsége azon törtek eredményével egyenlő, amelyek a két (vagy több) feltétel mindegyikének valószinüségét mutatják. (Seriesek valószinüségének kiszámitása) még a harmadikat kell ismernünk, amely szerint: Ha valamely esemény bekövetkezése több különböző feltétel teljesedésétől függ akképen, hogy az az egyik vagy másik feltétel bekövetkezése utján is beáll, akkor annak valószinüsége egyenlő lesz azon két vagy több esemény valószinüségének összegével.

Ha pl. két kártyát akarok kihuzni egy 52-ős csomagból ugy, hogy azok pontjainak összege 4 legyen, akkor ez megtörténhetik akképen, hogy először huzok egy 1-est és egy 3-ast, — vagy egymásután két 2-őst, — vagy először egy 3-ast és azután egy 1-est. Ennek az esetnek valószinüsége tehát lesz: $4/52 \times 4/51 = 16/2652$, — a második esetben: $4/52 \times 3/51 = 12/2652$, — a harmadik esetben ismét: $12/2652$. Ehhez képest tehát annak valószinüsége, hogy *két* kártyában 4 pontot huzok, lesz: $44/2652$. Vagyis 2652 eset közül 44-szer — átlagban — fog sikerülni az, hogy a kihuzott két kártyámban 4 pointem legyen.

A játszók szempontjából fontos az, hogy tisztában legyenek az ő nyereményi reményükkel azaz az ő esélyük értékével. Ha például bizonyos összeg nyerése egy tisztán véletlenül bekövetkezhető eseménytől függ, akkor az ő esélyük értéke egyenlő azon eredménnyel, amit elérünk, ha a mint nyereményt kilátásba vett összeget szorozzuk az illető — tisztán véletlenül bekövetkező — esemény valószinüségével.

Ha például valaki 1000 koronával fogad arra, hogy 52 kártya közül egy figurát fog huzni, akkor az ő nyereségi esélye lesz: $13/52 \times 1000 = 237.65$ K. Ami azt jelenti, hogy 1000 K tétje fejében, mielőtt megkisérli a figura kihuzását, 237.65 koronát elfogadhatna és ezzel a fogadástól elállhatna. Más szóval, igazságos fogadásban 1000 korona ellen 237.65 koronát kellene betennie.

Ezeknek a szabályoknak szemmel tartásával a bakkban bárki

ellenőrizheti a rövidség kedvéért itt feltüntetett megállapitásokat.

1. Mindkét játékosra nézve annak valószinüsége, hogy a két első lapjában 0-ja lesz, kitesz 25/169 = 0.1472. (Tehát nem egészen 15 %.)

2. Annak valószinüsége mindkét játékos részére, hogy a két első lapjában 1, 2, 3, stb., egész 9 pointje lesz, kitesz 16/169 = 0.942. (Tehát nem egészen 9 1/2 %.)

3. Hogy 8 vagy 9-es slágerja lesz, annak valószinüsége mindkét játékosra nézve kitesz 32/169 = 0.1884. (Közel 19 %.)

4. Annak valószinüsége, hogy ugy a bankár, mint a játékos slágert üt, lesz: 32/169 × 32/169 = 0.036. (Nem egészen 1/2 %.)

5. Hogy az egyik fog ütni, annak valószinüsége 137/169 = 0.8106. (Kevéssel több, mint 8 %.)

6. Hogy a kettő közül egyik sem fog ütni, annak valószinüsége 137/169 × 137/169 = 0.658. (Azaz kb. 66%, tehát 2 : 3 ellen.)

Eszerint 3 coup közül egyikben az egyik (vagy a bankár vagy a játékos) ütni fog. Tehát 1-et 2 ellen lehetne fogadni, hogy sláger lesz a következő coup-ban.

7. Ha 100 korona tétet veszünk alapul, akkor annak a játékosnak esélye, akinek ellenfele 9-es slágert ütött: 9.42 koronát tesz ki. Ha azonban egyik lapját már látta és az 9-es, ugy ezen esélye 30.80 koronára emelkedik.

8. Ha az egyik játékosnak 8-as slágerje van, akkor az ellenfélnek esélye 28.26 koronát tesz. Azt jelenti ez, hogy 71.74 korona lefizetése mellett visszavonulhat a játék befejezésétől, azaz lemondhat arról, hogy második lapját levegye. Ha azonban ebben az esetben az egyik lapját már látta volna, és az 9-es lenne akkor az esélye 62.20 koronára emelkedik és igy, ha le akarna mondani a játék befejezéséről, ebben az esetben jogosan csak 30.80 koronát igényelhetne azon ellenfelétől, akinek a kezében 8-as sláger van.

Ezek után rátérhetek annak a kérdésnek eldöntésére, hogy milyen esetekben javithatja meg helyzetét — azaz esélyét — a pointeur bevágással?

Természetes, hogy a pointeurnak az a törekvése, hogy

oly pointszámot érjen el, amely lehetőleg közel áll a 9-hez.

Világos, hogy ha a kezeiben 0, 1, 2, 3, 4 point van, akkor be kell vágnia, — *5-nél azonban meg kell állni, mert csak 4 lap van, amely azt javitja* (1, 2, 3, 4), *de öt lap, amely lerontja a point-t* (5, 6, 7, 8, 9.). Ugyanis *ha 4-re bevág*, akkor 13 különféle lapot vehet. Ezek közül 4 (t. i. a figurák és 10-esek) azt eredményezik, hogy a vétel után is 4-e lessz, majd egyéb lap levétele esetén a vétel után 5, 6, 7, 8, 9, 0, 1, 2, vagy 3 pointje. A lehető pointek középszáma jelzi tehát a pointjének értékét a vétel után.

Ekképen: $\frac{4\times4+5+6+7+8+9+0+1+2+3}{13} = 57/13 = 4{\cdot}38.$

A vétel után tehát pointjének értéke *0.38 point-el növekedett.* Ha ellenben *5-re bevág*, akkor az átlag igy alakul: $\frac{4\times5+6+7+8+9+0+1+2+3+4}{13} = 60/13 = 4{\cdot}62.$

A vétel után tehát az 5 point-jének értéke *4.62 pointre csökkent!* Átlagban tehát a 4-re bevágásnál javitjuk, az 5-re bevágásnál csökkentjük a kezünkben lévő point értékét!

Annak a babonás hitnek, »hogy ha megáll« megjavitja a »rossz paklit«, ha pedig bevág, »biztos a jó pakli továbbfolyása«: semmiféle értelme nincsen! Ugyanannyi esetben fog — *a következő coup szempontjából* — az ötre bevágás előnyösnek, mint ahány esetben hátrányosnak bizonyulni. — (Gyakran pedig nem változik a csomag sem a bevágás, sem a megállás esetében.)

9. Érdekes lesz még annak kimutatása, hogy ha a bankárnak 5 pointje van és 4-est adott le: akkor közönyös, hogy akár bevág, akár 5-jénél megmarad. *A differencia ez esetben az ő esélye tekintetében oly minimális, hogy nem jön számitásba.* Ugyanis 5-ös pointjének értéke (100 K tét mellett) *74.16 K lesz, ha marad,* és *74.24 K*, ha bevág. A szabályok megalkotásánál a takarékos Marquet ur még ezt a 8 fillér differenciát is iparkodik a bank javára értékesiteni. Annál meglepőbb azonban azon észrevételem, hogy a szabályok bevágásra kényszeritik a bankárt, ha 3 van a kezében és 9-est adott le. Igaz, hogy a differencia ebben az

esetben is csak filléreket jelent, — de mégis nem érthetem, hogy ha reflektált ezekre a kis előnyökre, amikor a 8-as leadásnál megállni kényszeriti a bankárt, miért mond le ezekről ugyanakkor, amikor a 9-es leadásnál bevágást ir elő?

Érdekes lesz még tudni azt, hogy a bankár 100 koronája 118 korona értékre emelkedett, amidőn a pointeur harmadik lapot vesz, — de viszont 73.50 koronára csökkent, ha a pointeur megállt.

Mindezeknél fontosabb azonban tudni a pointeur uraknak azt, amit nem tartok fölöslegesnek ismételni, bár fönebb már megmondtam, hogy abban az esetben, ha sem a bankárnak, sem a pointeurnek slágerje nincs — de egyébként még mást semmit sem tudunk — akkor *a bankárnak esélye: 102.40 korona, a pointeuré pedig 97.60 K.*

Ezen előnye a bankárnak onnét ered, hogy a leadott harmadik lap ismerete mellett határozhatja el magát arra, hogy bevágjon, vagy pedig megálljon!

Itt volna az ideje annak, hogy ezeknek a fenti adatoknak ismerete alapján most már megtegyük az utolsó korrekciót a bank szabályai körül és *kötelezzük* a pointeurt, hogy *ötre megálljon!*

Ezzel gépiessé tettük ezt a játékot — legalább olyan értelemben, mint ahogy gépies a rulett és a trente-et-quarante — akképen, hogy egyik fél sem nyulhat bele a sorsnak, a véletlennek irányitásába. De helyes következménye lenne az is, hogy megszünnék az a sok vita, az a sok szemrehányás, amely e kérdés kezelése körül fölmerülni szokott kivétel nélkül minden kaszinóban. A *vitatkozás* teljesen értelmetlen az aritmetika fönnebb reprodukált számadataival szemben, a *szemrehányások* pedig igazságtalanok bármelyik játékossal szemben, akinek kezeibe a bankár 5-ös pontot osztott, — mert ép ugy ártatlan marad ő, ha elvesztette, mint ahogy érdemetlen a dicséretre, ha megnyerte a coup-t akár a bevágás, akár a megállás segélyével!

Ezt a problémát tehát bizvást kiküszöbölhetik Budapest játékosai a további diskusszió keretéből, mert a probléma meg van oldva. A számok törvényei minden ellenvetést meghátrálásra kell, hogy kényszeritsenek!

Aki pedig azt ambicionálja, hogy ő képes egyéni *sugal-*

latai, játékos intuiciója segélyével Fortuna asszonyság mosolyát saját részére biztositani: az kisértse meg ezt (a lehetetlenséget!) a chemin de fer játékban, ahol csupán önmaga látja hasznát, vagy szenvedi kárát a helyes, vagy hibás »ándungjainak«.

c) *A chemin de fer.*

A *baccarat*-nak harmadik módositott formája a kisebb magántársaságok által méltán kedvelt chemin de fer. E játék igazságossá válik azáltal, hogy a résztvevők mindegyike nemcsak pointeur lehet — ami evidens hátrány, mint fönnebb kimutattam — hanem egyuttal bankadó is, ami kétségtelen előny.

A »Baccarat tourant« vagy »Chemin de fer« eredeti formája az volt, és a külföldön sok helyütt még ma is, hogy a bankár már első tétjének megnyerése után (de vesztés esetén is) tovább adja a csomagot a jobbra mellette ülő játékosnak. (Ismeretes, hogy minden paklizás kizárása céljából a kártyacsomag, mely 4 vagy 5 csomag 52 darabból álló francia kártyát tartalmaz, most már általában egy hosszukás, felül nyitott dobozban, szekrényben fekszik, amelyet nálunk elneveztek »koporsónak«.) A szomszéd, vagy ha az lemond bankadási jogáról, az utána sorban ülő köteles ugyanannyi bankot adni, amennyivel elődje visszavonult. Többet adhat, kevesebbet nem. A bank megtételének joga a bankártól jobbra ülő pointeurt illeti meg. Ez nem egyuttal kötelesség is, mert a bank ellen a többi játékos, valamint a néző kibicek is tehetnek. Sőt, ha az ülők közül egyik sem reflektál arra, hogy a bankot leadja, ugy ezt a kivül állók részére is lehet átengedni. Erre azonban már a játszókat nem lehet kötelezni, ha önkényt nem teszik. A kibicnek semmiféle igénye nincs, de nem is lehet, mert ő a játékos társadalom legalsóbbrendü kasztjába, a jog- és tekintélynélkül való páriák közé tartozik.

A játszóknak ezt a jogát, melynek gyakorlása valámely kibiccel szemben ez utóbbinak semmiféle neheztelésre jogot nem ad, az motiválja, hogy a kis pénzü társaságra nézve esetleg nagyon hátrányos lehet, ha a bankjában össze-

gyülemlő nagyobb összeget a kivülálló nagy játékos egy szerencsés coup segélyével egyszerre kimarkolja.

A bankadónak joga van addig adni a bankot, amig el nem veszitette egy tétjét, vagy amig nem kiván a nyereséggel megnövekedett bankjával visszavonulni. Ebben az utóbbi esetben ugyanolyan összeggel, mint amennyi a negretirált bankban volt, jogában áll a bankártól *balra* ülő játszónak tovább adni a bankot. Ez a »suit«, a folytatás joga. Ha elvesztette bankját a suite kiadója, ugy a csomag visszajut az előbbi bankadónak jobbján ülő szomszédhoz. Ha megnyerte a bankár, ugy vagy ismételten kiteszi az egész bankját, és tovább játszik, vagy tovább adja a »suite«-et baloldali irányban.

A bankadó, ha egyszer megnyerte tétjét, jogositva van azt megfelezni és tovább adni a bankot. Ezt a jogát csak egyszer gyakorolhatja ugyanabban a nyerő szeriesében. De joga van a kibicek sorából társat — néha többet is — magához venni a megnövekedett bankhoz, akik a »felét«, vagy kisebb, esetleg nagyobb hányadát »beadva« résztvesznek ezzel a játékban.

A játék menetét illetőleg általában ugyanazok a szabályok irányadók, mint a bakknál. Persze a megfelelő eltérésekkel, mert pl. ennél a bankadó köteles figyelmeztetni, hogy »tessék tenni«, vagy »nincs tovább«, mielőtt leadja a kártyákat.

Csak egy kivételes eset kötheti meg a bankár kezeit (a pointeurét csak akkor, ha elfogadta az ajánlatot) abban a tekintetben, hogy csak a bakk-szabályok szerint lesz joga megállni, vagy bevágni, hogy ha t. i. fölmutatva két első lapját, azt ajánlja, hogy csökkentsék a pointeurok tétjeiket. (Lelke legyen rajta annak a talán öntudatlanul germanizáló pesti játékosnak, aki ezt a müveletet a »billiger« müszóval jelölte meg, holott »olcsóbban«, vagy »kisebb tétet is lehet tenni« magyar kifejezés is megtenné a szolgálatot.)

Amint tehát mondtam, ebben a játékos egyénisége teljes mértékben érvényesülhet. Mindegyik, akár mint bankár, akár mint pointeur szerepeljen, azt teheti, amit akar. Megállhat slágerre és engedheti, hogy az ellenfél bevágjon. Bevághat a raison ellen 6—7—8 vagy akár 9-re is, — és megállhat 3-ra, 4-re, vagy ha tetszik, akár baccarat-ra is. Az a

játék, amellyel valaki eltérve a bakk szabályaitól, amelyek a valószinüségi számitás törvényeivel összhangban állapitják meg az előnyös játék módját, önálló utra lép, azaz tudatosan hibásan játszik: »faux tirage« (hibás lövés) müszó alatt ismeretes. A budapesti jargon a »foci« szóban alkotta meg ennek a veszélyes kisérletezésnek egyenértékes kifejezését.

Távol van tőlem akkora naivság, hogy az ilyen »focizó« játékost meggyőzni iparkodjam arról, hogy szembeötlő ostobaság és hosszu turnusokat — a focinak gyakori, ismételt alkalmazását — véve, föltétlenül *veszteségre* vezet az ilyen játékmód. Ha hibás játékommal matematikai *előnyöket* nyujtok az ellenfelemnek, akkor le fog győzni, mint a szabadon futó telivér a megterhelt konflis gebét. Alig hinné az értelmes ember, hogy a focizásnak ez a szokása mily nagy mérvben el van terjedve még a legrutinosabbnak ismert játékosok körében is. Babonás hittel ragaszkodnak ahhoz a téveszméjükhöz, mely sokaknál már a »szent meggyőződés« hitévé fajult, hogy a rájuk nézve kedvezőtlen kártyajárást nyomban előnyösre forditja, ha egy szándékos hibával korrigálják. Mint minden babonának, ugy ennek is megtalálhatjuk az eredetét valamely *hibás megfigyelésben*. A mocsaras berek elkorhadt növényzetéből kifejlődött és meggyuladt gázok a táncoló tündérek és lidércek meséjét szülték. Valahol egy elejtett villa a padlóra hegyével esett, belefuródott és ugy állt meg. Nyomban utána beköszöntött a háznál a vendég. A szomszédasszony is emlékezett hasonló esetre és már készen volt a babona, hogy a csucsával véletlenül a padlóban megálló villa: vendéget jelent. Viszket a baltenyerem: utban van a pénzes levélhordó. És igy tovább a babonák számtalan variációjában, amelyekben az *előzmény* után valóban beáll néha a megjósolt *következmény*, de a kettő között hiányzik minden *oksági kapcsolat!* Igy van ez a bakk körül is. El nem tagadható, hogy néha a faux tirage után beköszönt egy nyerő szeries akár a bankárra, akár a pointeurre nézve. Az ilyen *kedvező* eset persze feltünést vált ki és megfigyeltetik. De azokat a *kedvezőtlen* eseteket már nem lajstromozza a cheminjátszók statisztikája, amelyekben nemcsak, hogy nem következett nyerő szeries a »focizó« javára, hanem ellenkezőleg, épen az ellenfelet részesitette a sóvárogva várt »hajnali

passzban«! Ép igy nem veszik figyelembe azokat az eseteket sem, amikor a hibás játék nem módosithatta a még hátralévő kártyacsomagban ismeretlen sorsot, a játékosok egyikére vagy másikára leskelődő jó- vagy balszerencsét.

De talán nem fog megróni a következetesség hiánya miatt az olvasóm, ha travesztálom II. József császárnak mondását és azt hirdetem, hogy: »Az is bolond, aki *mindig* focizik, — de még nagyobb bolond az, aki *sohasem* focizik!« Lehet ugyanis különbséget tenni faux tirage és faux tirage között abból a szempontból, hogy kisebb vagy nagyobb *kockázattal* jár-e az alkalmaztatásuk. Maximális kockázattal jár 0, 1, 2, 3, vagy 4-re való *megállás* és a 9, 8, 7, 6-ra való *bevágás*. A kockázat fokát az a sorrend tünteti föl, amelyben ezeket a lehetséges eseteit a faux tiragenak felsoroltam. A fönnebb közölt valószinüségi számitási egyenletek segélyével bárki könnyen utána számithat annak, hogy azon valószinüségi nyerési esélyét, amellyel első két lapjának megtekintése után rendelkezik, hány egész vagy törtszám point-tel fogja csökkenteni a hibás megállás vagy bevágás utján. Dőreség volna tehát, ha valaki azon (mondhatjuk bátran »nagyon labilis«) feltevésében, hogy a kártyacsomagnak tendenciáját, a tapasztalatok által sokszorosan *létezőnek* elismert »esprit de la taille-t« egy bizonyos momentumban fölismerte és annak módositását egy bevágás vagy megállással saját érdekében állónak tekinti: ha ilyenkor a *maximális* kockázat árán is, vagyis tétjének csaknem egészen bizonyos elvesztése árán, a tendenciát saját oldalára akarná erőszakolni. Higyje el nekem mindenki, hogy *egy tétnek csaknem bizonyos elvesztése* sokkal nagyobb ár, mint amennyit megér a valószinüségnek azon mértéke, hogy a csomag tendenciája meg fog fordulni? Ha már nem élhet focizás nélkül, akkor elégedjék meg azzal, hogy *ötre bevágjon!* Ezzel csak $^{38}/_{100}$-rész pontszámot kockáztat.

d) *A rulett.*

Nálunk jelenleg csak magánlakásokban, szükebb ismerősök körében perdül a kis elefántcsontgolyó a vörös és fekete számok korongja körül. A szerencsekerék forgatói Montecarlo ősi látogatói közül kerülnek ki, akik nem akarják nél-

külözni ennek a legideálisabb hazárdjátéknak gyakorlásával járó szórakozásukat. Habár csökkent is annak aktualitása, hogy a hazárdjátékoknak ezt a legváltozatosabb, legigazságosabb és igy legszórakoztatóbb, legizgatóbb, mondhatjuk tehát legtökéletesebb formáját ismertessük: (ami az I. részben megtörtént) ezt mégsem akartam mellőzni már azért sem, mert ez a leginkább alkalmatos arra a célra, hogy *nyilvános játék-kaszinó*-ban adminisztráltassék! Röviden, hogy nyilvános ellenőrzés utján szolgáljon az emberek játékos kedvtelésének és e kedvtelés közérdekben álló gyümölcsöztetésének tárgyául!

e) *A tőzsde-játék.*

A budapesti hazárdjátékok ismerete mellett nyilvánvalóan jogosan reklamálhatja az olvasó a legelterjedtebb budapesti hazárdjátéknak, az ugynevezett »tőzsdei szerencsejátéknak« bemutatását.

Ennek a föladatomnak a teljesitése körül azonban bizvást könnyithetek a munkámon annál az egyszerü oknál fogva, mert a tőzsdejáték a budapesti bennszülöttek előtt annyira ismeretes az általános gyakorlat révén, hogy a legtöbben talán fölöslegesnek vélnék, hogy vizet hordjak a Dunába Ezt azért is mondhatnák, mert ez a népszerü szerencsejáték elég hosszu multtal dicsekedhetik, azután pedig minden más hazárdjáték fölött privilégiummal rendelkezik és nyilvános szentesitéssel el van látva a mindenkori kormányok és a törvényhozás által, amely a játék adminisztrációjának módozatait is jogszokás által törvény erejére emelt szokványok *(usance)* jóváhagyásával szentesitette. Sőt még nagyszerü, felebbezést kizáró autonóm biróságot is állitott föl azoknak a vitáknak eldöntésére, amelyek a szerencsekötések körül elég gyakran fölmerülnek. Hát mondom, ilyenképen nem nagyon szorult reá az olvasó, hogy a különben is nagyon egyszerü müveletet, amellyel a játékosok egymás chance-ai ellen fogadnak, töviről hegyire megmagyarázzam. Az egész különbség abban áll, hogy az egyik részen fogadóknak a chance-át *hausse*-nak hivják, ez megfelel a ruletten a vörösnek, a másik oldalon fogadók chance-át pedig a *baisse* elnevezésen ismerik, ami meg annyi, mint a ruletten a fekete

szin. Egy másik különbség még az is, hogy a tőzsdei játék déltájban kezdődik, amikor az esténkint folytatott egyéb fönnebbi hazárdjátékok fáradalmait a játékosok már kipihenték. Ugy folyik le a fogadás, hogy a tömérdek kis játékos egy tömegben kavarog (a nagy játékosok részére külön korlát van elkeritve) és mikor a játékfelügyelő delet jelző csengetyüje megszólal, egyszerre valamennyi torkaszakadtából kikiáltja, hogy mire fogad és hogy mennyi a tétje. Ember legyen aztán, aki kiismeri magát abban a zsibajban és hamar megtalálja a maga emberét, aki »bankár« akar lenni, vagy »pointeur«, azaz hogy mit is mondok, hosszra vagy besszre fogadó. Ezért azután a gyakorlatlan játékosok maguk oda sem mennek, hanem megbizzák az ugynevezett »szabadalmazott tőzsdei ügynököket«, hogy helyettük fogadjanak. Ezek átveszik a pénzét a *külső* játékosnak és fölteszik vagy a hosszra vagy a besszre. Ezért a fáradságukért azután jár nekik az *usance* szerint meghatározott valami csekély kis pro mille % a föltett summa után számitva. Bezzeg föl is kopnék az álluk, ha *csak* ebből a percentből akarnának megélni. Gondoskodva van róla az okos usance-okban és az autonóm biróság jogszabály erejü döntéseiben, hogy ezek a szegények éhen ne pusztuljanak, mert ki van mondva, hogy az ugynevezett *marge* formájában (ez kérem a *margó*, a papirosnak fehéren hagyott része, amire nincsen semmi irva, azért hát, mivel ennélfogva értéktelen, minden megbizott ügynök, vagy bankár nyugodt lelkiismerettel *levághatja*) annyit szabad lopni, amennyi belefér, már mint hogy a legkisebb és a legnagyobb aznapi árfolyam közötti keretbe. Hát bizony megtörténik, hogy némelyik ilyen szegény ügynök, akinek a babája »nem akar szilszkinbunda nélkül élni« mélyebbre vág, mint ahogy dukál: akkor sulyos büntetés jár neki. Megszólal egy harsány szavu harangocska, és kihirdetik, hogy a kis Kohn (ne vegyék az érzékenyek felekezeti izgatásnak, de hiányzik a fejemből minden fantázia és akárhogy gondolkoztam is, nem jutott eszembe valami más név) ezentul ki van tiltva a tőzsdejáték terméből. (Épp ugy, mint a bakkasztaltól eltávolitja a játékfelügyelő azt a kártyást, aki — mintha ő tette volna — a más tétjét kaparintja el.)

Node nem folytatom tovább ebben a tréfálkozó hangnemben, mert mintha már is hallanám, a közgazdaság tudós

szakembereinek intelmét és tanitását, hogy ilyen komoly, ilyen közgazdasági, tehát országos érdeket szolgáló intézményt nem szabad kifigurázni. Beszéljünk hát róla komolyan tisztelt játékos közönség és tudós közgazdász urak.

Meghallgatom hát először, amit önök mondanak vagy mondani fognak, ime igy, vagy hasonlóképen:

»A közgazdasági, ipari és kereskedelmi életnek és forgalomnak elsőrendü érdeke, hogy az adásvétel tárgyait képezhető, lehetőleg minden értékpapirnak, árucikknek, élelmiszernek és nyers terménynek árai időközönkint fixiroztassanak. Ezeknek az áraknak — amelyeknek mindig aequivalensnek kell lenniök az illető áruk belső, vagy használati értékével — a kereslet és kinálat viszonya szerint kell kialakulniok. Ez annyit jelent, hogy amiből *sok* van, az olcsóbb lesz, amiből pedig *kevés* van, annak fölmegy az ára, azaz az értéke is. Megtehetné az államhatalom is, hogy a hivatalos statisztikai adatai nyomán időnkint maga szabályozza kötelező, vagy legalább irányitó rendeleteivel a különféle anyagi javaknak árait. De ez azért nem helyes, mert nagyon megnövelné az állami adminisztráció kereteit, — meg azért sem, mert a kereskedelem szabad forgalmát korlátozva, annak üdvös müködését megbénitaná. Ezért rendelték el az államok a régi világban a *vásárok* megtartását, ahol bizonyos napokon a népek messze tájakról is megjelentek, ha valami eladni, vagy megvásárolni valójuk volt. A modern közgazdaság kereskedelmi forgalma azonban annyira megnövekedett a könnyü közlekedés révén, hogy most már nem volna elegendő, ha csak Szt. György vagy Szt. Mihály napkor tartanának vásárokat, mert az emberek *minden nap* tudni kivánják, hogy mi az értéke, ára a terményeiknek, árukészletüknek stb. Erre a célra tehát szükség van egy állandó, minden nap nyitva álló vásárra. Ilyen intézmény az *áru- és értéktőzsde*, amelyen mindennap jelentkeznek az értékpapirok és egyéb áruk tulajdonosai, akik azokat eladni, és a vevők, akiknek ez árukra szükségük lévén, azokat megvásárolni akarják. A tőzsde tehát hasznos és szükséges, sőt ma már a modern közgazdaság életében nélkülözhetetlen intézmény!«

Elfogadom ezeket a helyes tételeket és megállapitásokat és szivesen aláirom ezt az itéletet, hogy: »az áru- és értéktőzsde szükséges és hasznos intézmény!« Azonban ki kell egészi-

tenem ezt a mondatot azzal, hogy... csak akkor, ha ott valósággal eladnak és komolyan megvesznek valamit! Mert abban a pillanatban, amikor bárki valami olyant ad el, ami nincs birtokában, vagy olyant vesz meg, amit soha birtokába venni nem akar: akkor már nem kereskedik, akkor már nem vállalkozik, akkor már nem spekulál vagyonának forgatása vagy elhelyezése által, hanem tisztára csak *hazárdjátékot* üz!

Minden olyan kötés, amelyben a megvett értékpapirnak, vagy árunak árát nem teljes összegében fizetik le, és a megvett papirt vagy árut nem azonnal adják át a vevő birtokába, hanem csak hetek, vagy hónapok mulva igérik az átadást és a fizetést: az már nem *komoly* adásvételi ügylet, hanem elburkolt spekuláció, amelyben a vevő hosszra, az eladó pedig besszre *játszik*. Hogy ez igy van van, azt kétségtelenné teszi az a körülmény, hogy oly mennyiségei az értékpapiroknak (vagy sokszor árucikkeknek) adatnak el néha rövid órák lefolyása alatt, amely mennyiségben a valóságban egyáltalában nem is léteznek, tehát ép ugy tudja az eladó, hogy azokat szállitani nem fogja tudni, mint ahogy tudja a vevő is, hogy azokat soha át nem veheti. Tehát az ügyletkötési szándék az egyik oldalon sem komoly, hanem azon hallgatólagos megegyezésen alapul, hogy egyik a másiknak meg fogja fizetni azt az árkülönbözetet, amely az ügyletkötés napja és az átvételre kitüzött határidő között az ügyletkötés tárgyának árában bekövetkezett. Ez azután igy is történik, és az ügylet eredménye, hogy egyik fél a másiknak *pénzt* fizet, — ami vesztett fogadás előre meg nem határozott nagyságu *tétjét* jelenti.

Azok, akik ezt a *tőzsdejátékot* elnevezték *határidő-üzletnek*, azt vitatják, hogy ez nem szerencsejáték, mert itt a *véletlen* nem müködik, hanem *számitás, kombináció*, amelyek révén a vevő kispekulálja azt, hogy bizonyos idő mulva, egy vagy más okból annak a papirnak, vagy árucikknek árfolyama emelkedni fog. Ez azonban nyilvánvalólag tévedés. Mert hiszen az eladó viszont azt számitja, kombinálja, spekulálja, hogy az az eladott papir vagy áru a kikötött határidőben lecsökkent lesz. Két homlokegyenest egymással *ellenkező* számitási *eredmény* közül az egyik *okvetlenül hibás* lesz. Ha pedig két alapos számitás közül az egyik mégsem teljesedett, akkor mulhatatlanul közbe kellett lépnie

egy *előre nem ismert factornak*, amely az egyik számitást megdöntötte. Ez a factor a rulettnél a véletlen esélye, mely a fehér golyócskát a vörös vagy a fekete szám rekeszébe hullatja. Megérdemli a probléma, hogy kutassuk ezt a factort a tőzsdejáték körül is. Ki kell kapcsolnom e vizsgálódás keretéből azokat az eseteket, amidőn az egyik fél *biztosra* játszik, vagy mint ő mondja: spekulál. Biztosra szokott spekulálni az a társaság, amely összebeszélve egymással a keresletnek vagy a kinálatnak látszatát iparkodik feltüntetni, hogy ennek révén egy fiktiv — az árucikk belértéke által nem fedezett — árniveaut akar a hivatalos árfolyam-jegyzék rovataiba becsempészni. Ez gyakran történik oly módon is, hogy a látható készleteket saját raktáraiban halmozza föl és elvonva a fogyasztóktól — a vevőtől — a belértéket meghaladó magas árat követel. Ezeket a müveleteket minden szociális érzéstől vezetett törvényhozásnak a büntető bíróság elé kell utalnia. Mert ez *nem spekuláció*, hanem *csalás!*

Ámde nézzük csak az ugynevezett *reális* tőzsdei spekulációk eseteit, amelyeknél az eredményt eldöntő factor irányitása egyik félnek kezeiben sincs. Jogositva van-e bárcsak egyetlen spekuláns is, aki decemberben a hó alatt pihenő buzaföld termését augusztusi szállitásra *fix* áron megveszi, azt vitatni, hogy ő *kockázat* nélkül, alapos számitással irányozza elő annak a buzának augusztusi árfolyamát? Hát nem beleszól-e abba, hogy mekkora lesz a jövő évi buzatermés, még a beköszöntő vagy elmaradó májusi eső, hogy emellett Argentina, Ausztrália és India buzatermésére ne is utaljak. Vagy bizton előre tudja látni az a spekuláns, hogy a favorizált iparvállalat produkcióját nem fogják hónapokon belül sem megzavarni a sztrájkok, a béremelések, egy véletlen tüzeset vagy földrengés, vagy a konkurrens vállalat piacra vetett tömegproduktumai? A világ ma oly összefüggő gazdasági egység, hogy nincs oly elzárt ország a világon, amelynek kereskedelmi és üzleti élete meg ne érezné a legtávolabbi tájakon végbemenő eseményeket. Hát elképzelhető olyan organizációja a hirszolgáltatásnak, amelynek labilis adatai révén bárki biztos itélettel tudjon a *jövőbe* látni, melynek történéseit még a népek változó hangulatai is irányithatják? A változatlan természet törvényeit ugyan eléggé ismerjük, még-

sem vagyunk képesek 48 óránál távolabbi jövőre az esőt, vagy a napfényt bejósolni.

Oly sok — sem a vevő, sem az eladó által nem irányitnyitható — tényező müködik közre abban, hogy hetek vagy hónapok mulva mekkora legyen egyik vagy másik papirnak, árucikknek ára, hogy hetek vagy hónapok mulva a kereslet és kinálat viszonyában minő eltolódás fog bekövetkezni; és oly csekély a valószinüsége annak, hogy bárki ennek az állandó hullámzásnak, eltolódásnak irányát, amely felé az a tendencia mutatni fog akkor, amikor az illető papir, vagy árucikk természetben szállitandó lenne, pontos kalkulációval, a megbizhatóságnak bárcsak egy kicsiny hányadrésze erejéig is előre megállapithassa: hogy a *kockázat aránya* minden esetben alig lesz kedvezőbb arra, hogy valaki *jól* kombinált, vagy *rosszul*, mint 50 : 50-hez, vagyis $^1/_2$! Más szóval: ugy a vevőnek, mint az eladónak *teljesen* egyenlő marad az a *chance*-a, hogy az ő *spekulációja* fog bizonyos idő mulva helyesnek bizonyulni!

Ehhez képest pedig minden spekuláció, amely a bekövetkező tőzsdei árfolyamok jövendő állására alapittatik, pontosan ugyanoly értékü, mint bármely más *szisztéma*, melylyel a valószinüségre támaszkodva nyereséget remélünk a ruletten kicsikarni. Amint ezeket a szisztémákat mindenkor (előbb, vagy később) halomra dönti az *écartok* jelentkezése: ép ugy halomra döntenek minden *állitólag* pénzügyi szaktudással kieszelt olyan kombinációt, amely az árak jövendő alakulását megjósolni megkisérli, az *egész világon* végbemenő, előre nem látható, nem szabályszerüleg bekövetkező, tehát legtöbbször *véletlen* események, a gazdasági világkonjunktura *écartjai!*

Ha ez ne*m* igy volna, akkor el tudnám képzelni, hogy olyan börzejátékos is létezik, aki még eddig mindenkor csak nyert, aki mindenkor *alaposan*, helyesen, pontos információk birtokában eredményesen spekulált, és sohasem fizetett egy fillér differenciát sem. Ilyen játékost azonban a világ összes tőzsdéit végigkutatva sem találhatunk egyetlenegyet sem! Ha azzal akarnák a fenti érvelésemet megingatni, hogy hizsen valóban nem csekély azoknak a száma, akik meggazdagodtak a tőzsdén és ha nem is mindenkor, de legalább — per saldo — állandóan nyernek, ugy erre csak az a vá-

laszom, hogy ezek csak azoknak a börzei játékosoknak soraiból kerülnek ki, akik *maguk* keverik a kártyát, akik állandóan *adják a bankot* és a játék fortélyait jobban ismerik a játékosok nagy tömegénél és igen gyakran *korrigálják* a szerencséjüket. (Lásd: ringek, fekete szombatok rendezése stb.) Ez teszi azután a tőzsdei hazárdjátékot minden más hazárdjátéknál veszélyesebbé, ez adja magyarázatát annak, hogy az odacsalogatott, a játéknak minden csinjabinjával, sok furfangjával ismeretlen *külső* játékos, ha néha nyer is, később rendszerint tönkremegy, és ez teszi indokolttá azt a tanácsomat a »kis embereknek«, hogy ne játszanak ott, ahol tul nagy a kockázat és tul kicsiny a nyerési esélyük, — és a »törvényhozásnak«, hogy tiltsa ki a tőzsdéről a *határidő-üzletet!*

Tanulságok.

Ha valaki a valószinüségi számitás fönnebb vázolt és a hazárdjátékokra alkalmazandó törvényeit és az *écart*-nak azt a tulajdonságát, hogy emez képes a valószinüségi törvény által megállapitandó, azaz bizonyosan bekövetkező *equilibre*-t megbontani akkép, hogy ez csak esetleg nagyon hosszu időszak mulva jut ismét uralomra, figyelmére méltatta: akkor nem fog azzal a kivánsággal hozzám fordulni, hogy vele *a biztos nyerésre* vezető játékmódot megismertessem. *Biztos* szisztéma leirását tehát ezuttal ne várják tőlem Budapest bakkozói.

A szisztémák kieszelésével való kisérletezés a játékosok részére ezentul is, eredményét tekintve, okvetlenül meddő; de azért — nem tagadom — szórakoztató foglalkozás fog maradni. Napoleon, aki a maga idejében Párisban főkép a Palais Royalban, de számos más engedélyezett játékházban is, megismerkedett a rulettel, egy izben azt mondta: »Le calcul vaincra le jeu!« Ezzel azután impulzust adott nemcsak minden gyakorlati játékosnak, hanem az elméletbe behatoló matematikusoknak is arra, hogy sikerre vezethető kombinációk felállitására törekedjenek. Tudjuk, hogy már Pascal előtt jó 2000 esztendővel ismerték ezt a játékot Kinában és Indiában és azóta is Napoleonig, és Napoleon óta a mai

napig még nem sikerült a problémát megoldani. Egy *külön* könyvre adna anyagot az, ha ezeknek a — sokszor nagyon szellemes és mélyre hatoló — kisérletezéseknek ismertetését feladatomnak ismerném.

Előre bocsátom azt, hogy ezen játékrendszerek szempontjából a rulett és a bakk között semmi különbség nincsen, mert ép ugy amint a rulettnél a vörös chance szemben áll a feketével, ugyanugy a bakknál a bankár esélye szemben áll a pointeur esélyével; és ha a mindkét játékra egyaránt érvényes megállapitást közölni akarom: ugy hangsulyoznom kell, hogy a kombinációk azon rengeteg tömegében, amellyel a pointeur a banktól nyereséget kicsikarni iparkodik, szorosan véve kétféle *vezérfonál* huzódik végig.

1. Az egyik *a marche* iránya, azaz annak kieszelése, hogy *melyik* chance-ra tegyünk, *hányszor* tegyünk arra, *mikor* menjünk át az ellenkezőre. Vörösről feketére, párosról páratlanra, passról manque-ra. (A bakknál ez a kérdés nem jön számba, mert a játékos csakis a pointeur oldalán játszhatik. Hacsak a bankár nagy szerencséjét észlelve azt nem hirdeti ki: »Bankár vagyok X korona erejéig.« Ez esetben magáévá teheti a bankár lapját, — de ez csak esetlegesen, de nem rendszeresen megvalósitható játékrendszer lehet.)

2. A másik, a *massage*, amellyel a tétek nagyságát szabályozzuk; — emeljük vagy csökkentjük tétjeinket.

A rendszer-kombinációk ezen második eleme sokkal fontosabb az elsőnél, mert a bank matematikai előnye még a laikus szemeiben is első pillantásra annyira szembeötlő, hogy senkisem képzelheti, hogy állandóan egyforma nagyságu tétekkel játszva, képes legyen nyereségre szert tenni.

A játék ezen két elemének különféle kombinációján alapul valamennyi már létező és még valaha kifundálható szisztéma.

Elégnek vélem tehát, ha a szisztéma-alkotás technikájára vonatkozó azon főelvekre utalok, amelyek ugy a rulettnél, mint a bakknál játékrendszerem megtervezése körül egyaránt irányadók.

A *marche*-nak iránya vagy az, hogy *nyerő* chance-ra (la gagnante), vagy a *vesztő* chance-ra (la perdante) vagy az *utolsó előtti* nyerőre (l'avant dernier) játszom, amely utóbbit ugyis kifejezhetem: »coup de deux« ellen játszani.

Az alapgondolat az első marche-nál: *védekezés a sze-*

riesek ellen, — a másodiknál *védekezés* az *intermittance*-ok ellen, — a harmadiknál fedezetet találok ugy a szeriesek, mint az intermittence-ok ellen. Ehhez képest:

a) la *gagnante* játéknál csak ugy veszithetek, ha hosszu sorozatban intermittance-ok jönnek; — a
b) *la perdante* játéknál csak akkor veszitek, ha szeriesek jönnek; — mig a
c) *l'avant dernier* játéknál csupán több coup de deux-ből álló sorozat lesz az egyedüli ellenségem!

Ezen kiinduló pontok nyomán még több változata is kereshető a marche-terveknek. Ugyanis kiküszöbölhetem folytatólag a coup de deux veszedelmét is, ha azt a marche-ot követem, hogy a *harmadik* nyerő után megyek át a nyerő szeriesre. Ebben az esetben azután nem kell félnem sem a szeriesektől, sem az intermittance-októl, sem a coup de deux-től, mert kizárólagos ellenségem a váltakozó coup-de trois marad. Azaz csakis ugy veszithetek, ha ilyen formáció jön: $^{000}{}_{000}$ azaz NNN, RRR, NNN, RRR.

Azok után már most, amit eddig mondottunk, nyilvánvaló lesz, hogy ezen menet-irányokban való válogatás gyakorlatilag sok értékkel nem bir. A gép, bár néha csak nagyon hosszu écart után, *minden formációt reprodukál.* Nem vagyunk képesek kigondolni olyan cifrán váltakozó esélysorozatot, hogy az a gyakorlatban rövidebb-hosszabb időn belül elő ne forduljon. Kuriozum gyanánt föltételeztem pl. hogy 7 rouge után közvetlenül 7 noir jöhet-e és átvizsgáltam ezen célból 42 napi jegyzéket (összesen 30,557 számot). Érthető ugyanis, hogy 6000 frankos maximumig fokozhatja valaki a tétjét, hogy ne veszitsen, ha 12-edszer megnyerte azt. A például fölvett 14 coup-val szemben tehát, miután már 2 rouge jött, még ötször noirra és azután 7 rouge-ra téve egy 14 coup-ból alakitott formáció ellen játszhatom. Nos tehát a 7 rouge és 7 noir benn van a 42 napi jegyzékben, és igy aki ezt a különös sorozatot valószinütlennek tartotta volna, az pénzét rajtaveszti.

De képzelhetek bármely formációt, — játszhatom állandóan az egyik szinre, vagy válogathatom azt szünet nélkül: a valószinüség törvénye megdönthetetlen szilárdsággal uralkodik fölöttem és az eredmény — hosszu átlagban — mindig az lesz, hogy

2	coup	közül	1-et	találok	(nyerek)
4	„	„	2 „	„	„
8	„	„	8-as szeriest	„	„
16	„	„	4-es „	„	„
32	„	„	5-ös „	„	„
1024	„	„	11-es „	„	„

de viszont ugyanezen mennyiségü coup-n belül hasonló hosszu szeriest veszitek is *egymásután.* (Magasabb arányszám nem érdekel minket a gyakorlatban, mert a 12-ik fokozásnál már a maximum védgátjába ütközünk.)

Láthatjuk a fönnebbiekből, hogy azon kérdésnél, hogy *melyik chance*-ra tegyünk, sokkal fontosabb bármily játékmódszer szempontjából az, *mennyit* tegyünk?

A *tét-csoportositásnak* (massagee) a következő formái vannak leginkább gyakorlatban:

a) *Augmentation en perte)* vesztés esetén való fokozás. Legegyszerübb módja a közönséges aritmetikai haladvány szerint a tétnek egyszerü duplázása.

	tét	piéce (egység)
	1	1
vesztés esetén	2-ik	2
„ „	3 „	4
„ „	4 „	8
„ „	5 „	16 és igy tovább a maximumig.

Igaz ugyan, hogy ez a játékmód nagyon kecsegtető eredményekkel jár, mert meglehetősen equilibrált, azaz nagy oszcillációk nélkül való játék folyása mellett 100 coup-ban átlag 40—45 egység nyereségünk lesz. De a tétek nagyon gyorsan emelkednek a magasba és igy néha óriási összegeket kell kockáztatnunk, hogy *egyetlen* egységet megnyerjünk.

Kevésbé veszélyes az ugynevezett *Montant* d'Alembert a hasonnevü hirneves francia matematikus által ajánlott halmozás, amely szerint tétjeinket vesztés esetén az egyszerü aritmetikai számsor szerint fokozzuk, mindig csak egy egységgel, vagyis 1, 2, 3, 4, 5 stb. nyerés esetén pedig 1—1 egységgel csökkentjük. Eredményessége azonban attól függ, hogy játékunkban az equilibre uralkodjék. Annyiszor nyerhessünk bizonyos sorozatban, ahányszor veszitünk. Hátránya azonban,

hogy kedvező esetben csak 1—1 egységet nyerünk, mig az écart jelentkezésénél és erősebb kilengéseinél nagyon magas tétekbe bonyolódhatunk.

Kedvelt módja még a halmozásnak a *montant americaine*, amely szerint akkép fokozzuk a tétet, hogy egy nyeréssel *két* megelőző vesztő tétet akarunk behozni:

tét	egység	veszt	nyer	
1	1	1	—	
2-dik	1	1	—	
3 „	2	2	—	
4 „	3	3	—	
5 „	4	4	—	
6 „	5	5	—	
7 „	6	—	6	
8 „	5	—	5	
9 „	5	—	5	equilibre.
10 „	1 stb.			

b) *Augmentation en gain.* A nyerés esetén való halmozás az egyedüli módja annak, hogy valaki szerencsés esetben nagy nyereséget huzzon ki a banktól. Azok, akik valaha *nagyobb* összegeket nyertek, ezt csak az ugynevezett *paroli-játékkal* és ennek különféle változataival érték el.

Ennek a játékmódnak azonban, mint fennebb láttuk, a rulettben nagyon szük korlátokat szabott a bank a maximummal. A bakkban azonban — banque ouvert esetét kivéve — egyáltalában alig alkalmazható, mert a fixirozott összegü bankkal szemben jóformán már a második és harmadik tét után nincs fedezete a halmozott téteknek.

Nem volna sok gyakorlati értelme annak — különösen a nálunk divó bakk szempontjából — hogyha a fönnebbieken kivül is még a vég nélküli számban meglévő szisztémákat, vagy csak azoknak kisebb részét is fölsorolnám. A fenti irányelvek nyomán látható, hogy különböző *marche*-ok és *massage*-ok kombinációja segélyével óriási számban szerkeszthetők ilyen szisztémák. Konstatálni lehet, hogy az igazán rutinos játékos ezek iránt nem is nagyon érdeklődik! Ennek megvan az ő *vezető* Ariadne-fonala abban a megfigyelésben, amelyet Montecarloban a rulettre nézve *esprit de jeu*-nek,

a trente et quarante-nál pedig *esprit de la taille*-nak nevezik. Tagadhatatlan, hogy az esélyeknek a játék folyamán egymás között való állandó váltakozása (vibráció) és koronként jelentkező nagyfoku eltérései (oszcilláció) közben olyan formációk alakulnak ki, melyeknek bizonyos jellegzetessége szembeötlőn felismerhető. Látjuk gyakran a *permanence*-kben (a lejátszott coup-k lajstromaiban) hogy némely periódusaiban a játéknak egymást követik a szeriesek sokszor állandóan az egyik chance-on, majd fölváltva mindkét chance-on; — máskor meg az intermittance-ok ragadják meg figyelmünket; ismét máskor egymást követik a coup de deux, sőt a coup de trois-k és coup de quatre-k is. Nem ritkaság, hogy némely játékos a jövőbelátásnak ihletével megsejti pl. ennek a 3 coup-nak N. R. N. (v. Bank. Játékos. Bank.) szimetrikus folytatódását egy 10 vagy gyakran több tagból álló intermittance-sorozatban. Követi ezt a *marche*-ot és nagy nyereséget halmoz össze. »Fölismerte a formát« mondják ilyenkor. Ha azután az egyik vagy másik chance megismétlődve jelentkezik, akkor azt mondják: »megtört a forma.« Vagyis, hogy bevégződött egy szimpla vibráció és kezdetét vette egyik vagy másik chance javára egy rövidebb, vagy hosszabb oszcilláció. Ha azonban az esprit de la taille körüli tapasztalatokat figyelemmel kisérjük, akkor ismét eljutunk a valószinüségi számitás törvényeinek kényszerü alkalmazásához. Mert a sok ezer meg ezer coup-lajstromból arról fogunk meggyőződhetni, hogy *ugyanolyan* számban fordulnak elő szimetrikus formációk (a »formák«), mint *amennyi* lesz azon eseteknek száma, amelyekben aszimetrikus formák jelennek meg (a »megtörések«)! Mi következik tehát ebből? Egyszerüen az, hogy még a legrutinosabb játékos is éppen annyiszor fogja *eltalálni* — megjósolni — azt, hogy minő szimetrikus alakzat fog következni, mint ahányszor azt *elhibázza*, mert a várt *forma* épen akkor fog megtörni, amikor megkezdte tétjével annak értékesitését.

Az esprit de la taillet kihasználni akaró játéknak, amelyet szintén csak szisztémának kell tekintenünk, ugyanannyi értéke van tehát, mint bármely más többé vagy kevésbé szellemes játékmódszernek.

* * *

Méltánylom a nyájas olvasó kívánságát, — ha ugyan ennyi, illuziót leromboló elmélet meghallgatása után is maradt netalán még közöttük »nyájas« olvasó, — hogy mindezek dacára, mégis hát »mi légyen a tekintetes urak tanácsa a helyes játék arányában?« Hát azt is megmondom, drága atyámfia!

Mindenekelőtt, mihelyt valamely kaszinóba, vagy játékbarlangba beléptél, tudakold meg, hogy melyik teremben játszák a »bakkot«? Ezt azért jó tudni, mert igy elkerülheted, hogy lábad annak küszöbén átlépjen.

De ha már okvetlenül kártyázni akarsz, akkor inkább rulettet játszál, mert az élvezetes és szórakoztató, és azt is csak az *egyszerü* chance-okon játszad, mert a zéró révén ott kisebb kártyapénzt fizetsz. Ha azonban mégis kártyát akarsz tapogatni az ujjaid közt, akkor csakis a chemin de fer nevü igazságos — egyenlő nyerési esélyt nyujtó — játékot játszad. Eközben azonban szintén ügyelj némi fontos mellékkörülményekre. Vedd tudomásul, hogy egyetlen klubtag, — még a demokráciának mai uralkodó korszakában — sem veheti tőled rossz néven és nem küldhet hozzád holnap két fekete kabátos urat azért, mert nem voltál hajlandó neki a chemin asztalnál széket kijelölni. Arról ugyanis minden jóravaló klubban hoztak már választmányi döntést, hogy a chemin de fer nem a misera plebs contribuensnek — a lenyiratásra szánt bakk-birkának — nyilvános játéka, ahol türni tartoznék az előkelő stréberek könyökét, mellyel azon a jogcimen, hogy ők ezer koronákban játszanak, te pedig csak szerény ötvenesekkel, a helyedről kiméletlenül eldöfködnek, hanem *zárt* társaság játéka, akik a maguk körében jogositva vannak csak azokkal ülni egy asztalhoz, akik egy — immáron rég elavult — Knigge nevü német skrupulistának oktatásait ismerik! Ezt a jogodot azután az a másik anyagi érdeked is támogatja, hogy amidőn te hajlandó vagy esetleg néhány ezer koronádat kockáztatni: ezt nem vagy köteles olyan klubtársaddal szemben is megtenni, akiről tudhatod, hogy csak talán néhány száz koronával ellensulyozhatja az általad sorompóba vitt kockázatodat, — röviden, akivel szemben a társaságodnak nincs meg a jogosultan várható reciprocitása.

Ne feledd el, a chemin is, akár a rulett ,hazárdjáték, — tehát akkor is abbanhagyhatod mentegetődző hazugságok

nélkül is, ha netalán nyereségbe sodródtál. De viszont nem kevésbé fontos azt is megszivlelned, hogy pénzed fogytán nem vagy köteles »légtétekkel« tovább játszani. Mert hajh, nem az a fájdalmas, ha készpénzed egyik napon eluszott, — hanem az sokkal fájdalmasabb, ha 24 órán belül kénytelen vagy — esetleg órát, gyürüt zálogositva — pénz után lótni-futni.

Mindezeknél fontosabb azonban az az elővigyázatosságod, hogy ha nyereséghez jutottál, és annak az akkori turnusod közben való kulminációját észlelhetted, azaz kezded visszaadni a nyereségedet, azt *teljes* összegében sohase add vissza, — ne akarj egy estén milliomossá lenni, egyszóval kövesd a jó öreg Faludy tanácsát és:

Fortuna szekerén okosan ülj!
Ugy forgasd tengelyét, hogy ki ne dülj,
Ha miben kedvezett, ha szépen vezetett,
Meg ne örülj, Fortuna szekerén okosan ülj!

*
* *

Pillingérezés a bakkasztal körül.

Nem kell azért mindjárt megijedni. Ez nem annyit jelent, hogy *kipellengérezés*. Hanem a mi vidékünkön igy hivják a diákságnak és egyéb gyermekseregnek a mulatságát, mikor szüret után eljárunk a szőllőbe *böngészni*, ha netalán találnának még egy pillinge fürtöcskét a leszüretelt tőkék aljában.

*

A »*siber*« a bakkasztal specieseinek már-már kiveszö tipusa. Ez a spécies már akkor élt, mikor a neve még nem is lett ismeretessé, t. i. a háboru *előtt*. Akkor, a bakk-aera kezdetein még *betoló* volt a neve. Ugyanis a pointeürök nyerése esetén ügyes lendületel tolta be koronáját, vagy arányát a vonalon belülre. Nem volt épen nehéz müvelet, mert a vonal nagyon közel feküdt a játékoshoz. Meséltek az »okos jeton«-rol is, amely vagy *véletlenül* gurult a nyerő tétek közé, vagy pedig a reá ragasztott s az asztalon eltünő zöld

hajszál segélyével (mimikri a létért való küzdelem megkönnyitésére) *kormányozható* volt. Ha a bank nyert, az okos jeton feltünés nélkül mászott vissza a játékos előtt fekvő többi társa közé.

Ezeket a szerény kis trükköket utóbb megnehezitették akképen, hogy szükebbre szabták a tétek elhelyezésére szánt elliptikus vonalat.

*

A »*klimer*« szót hiában keresnéd magyarom akár a Czuczor-Fogarassy, vagy a most készülő Gombocz—Melich-féle nagy szótárban. Ez tisztára Bohémia alkotása. Szarvas Gábor kétségbeesnék, ha meg kellene hallania, hogy a »*Cleamer*« szóban kell keresni az etymológiáját. Ez a neve volt vagy 15 évvel ezelőtt egy artista-társaságnak. Afféle légtornászok, vagy trapéz-müvészek voltak. A dolog ugy alakult, hogy mikor a szerencsés bankár megretirálván, megpumpolható médiummá lépett elő, a közismert szivattyusok társasága köréje telepedett, segédkezett a zsákmány rendezésében, összeszámlálásában (azt nem én állitom, hogy ennek folytán az a summa sohasem szaporodott meg, hanem némely fösvény bankár, aki ezzel az ürüggyel akarta magától távoltartani a klimerek hadát) és a végén tartotta tenyerét a holnap »becsületszentségemre visszafizetem« cimü kölcsön-koronákért. Ez a társasága a pumpolóknak később zárt kaszttá alakult. Alapszabályaik is voltak. A kültagok pl. csak a hónap vége felé voltak jogositva közremüködni. Ezek nevezték el önmagukat *klimereknek*. Még most is meg vannak, de létüket immár fenyegeti a nagyfoku valuta-romlás. Nem nagyon fizeti ki magát a »klimelés« azért a 100—200 koronáért, ami most már csak 20—40 régi fillért ér. Azután meg a munka is megszaporodott, mert sok már a jeton és néha egy milliót is kell összeszámolni.

*

A *királyok*. A bakkasztal törzslátogatói között elég gyakran föltünnek uj alakok, akik váratlanul sulyos tétekben üzik a játékot. A kiváncsiak mihamar megtudhatják, hogy az egyik az *olaj-király*, a másik a *nyakkendő-király*, a harmadik cipőfüző-király, meg azután a nadrág-király és harisnya-

király, meg — — ki tudná őket mind számon tartani?! Ezek egy ideig eszeveszett vakmerőséggel szórják az ezreseket. »A tétek tartva« vagy »reszt a tétek után«, a chemin mellett meg bármily magasra növekedett bank: »jöhet, egyénileg tartom a bankot« mükifejezések csak ugy röpködnek, mint a nagy bankóik, amiket forgalomba hoznak. Hanem azután bizonyos idő mulva eltünik az olaj-király, meg a harisnyakirály és utána a többi is mind sorjában. Hová lettek ezek? Kiváncsi törzstagok meg »pitiánerek« (ezek a koronákban operáló, kis üzemet folytató játékosok) kiküldték a legügyesebb rendőri riportereket nyomozásra. Ki is deritették mihamar, hogy valamennyien benn vannak a *pinkában*. Ámde nem kell azért elszomorodnunk a gyors *elmulás* gondolatai miatt. Semmisem vész el a természetben. Néhány hónap mulva *uj királyok* jelentek meg, akik viszont a *pinkából* jöttek. Igy gondoskodik a bölcs természet róla, hogy az elpusztult anyagból uj formában, uj *élet* fakadjon.

*

A *kabalások*. A kártyások ugyanis a babonás ostobaságaiknak azt az elnevezését találták ki, hogy az: »kabala«. Pedig hát mindenki tudja, hogy ennek semmi vonatkozása sincs az alchimisták és a középkori csillagászok misztikus jelentőségü *kabaláihoz*.

Nagyon kevés játékost ismertem, akinek kisebb-nagyobb bolondériái ne lettek volna, mihelyt a játékasztalhoz ült. Mindegyiknek vannak *jó* meg *rossz* kabaláik. Kezdődik ez már a ruhatári számnál. Ha ugyanis 29. a ruhatári szám, akkor a 2-ik és a 9-ik helyen fognak jelentkezni a nyerő szeriesek. Már a bakk-szobába belépve kész a prognosztikon aszerint, hogy melyik bankadó ül az asztalnál. Mert vannak »*mázlisták*« meg »*tutisták*«, ezek mindig lekaszálják az egész tablót, — viszont célszerü játszani, ha közismert »*pechvogel*«, vagy lecsuszóban lévő valamelyik *király* osztja a bankot.

A játékos szempontjából minden ami körülötte történik kabalisztikus jelentőséget nyer. Valaki a tétjéhez nyult, vált belőle, vagy beveszi a saját tétjébe: »már vége van, el fog veszni.« Belenyultak a bankba, — megigazitották, eléje forditották a koporsót: »akár retirálhatna, nem nyerheti meg

a következő coup-t«. A pincér letett egy csészét, vagy poharat a szomszéd asztalra: »Menjen a fenébe, épen ilyenkor zavarja az embert.« Valaki hozzányult a széke támlájához: »Páratlan kiméletlenség, mikor ugyis látja, hogy vesztek.« Hát még a *kibicek*. A kibic többnyire *rossz*. De vannak *jó* kibicek is. Ezeket külön meg is invitálja, hogy melléje üljenek. És hasonló ómeneknek vége-hossza nincs. De talán talán valamennyi között legkabalásabb Tamás Pista barátunk. Ennél azután *minden* kabalaszámba megy. Egy izben azonban nem történt körülötte semmi, amit okolhatott volna. A kibicek öt lépésnyire távol maradtak tőle, senki sem nyult a tétjéhez, nem kértek tőle kölcsönt sem, még csak pohár viz sem volt a közelben. És mindamellett kitartóan üldözte a kártya. A hármasra hetest vett, az ötösre ötöst, a nyolcasával szemben a brutális kilencest vágták ki. A legképtelenebb »focik« sem változtattak a rossz kártyajáráson. Izgett, mozgott, nézett köröskörül, kereste, hogy mi lehet az, ami igy »elkabalázza«? Egyszerre csak észreveszi, hogy a falon, épen a feje fölött, ott lóg a klub közismerten legrosszabb kibicének, (aki abból él, hogy rossz kibic, mert minden játékos szivesen fizet neki, hogy »menjen a szomszéd terembe«), a jól sikerült karrikaturája. Tamás Pista elkáromkodta magát és a képet leakasztva: egy harmadik terembe vitte. Nem is lenne csattanója ennek a megtörtént anekdotának, ha nyomban azután az utolsó 200 koronájából nem csinált volna 30,000-et!

*

A »*lex*«-ek szintén a babonák rovatába sorolandók. Valamikor megtörtént, talán kétszer is egymásután, hogy a bankár nagy slágerrel — amit a franciák ugy neveztek el, hogy »le brutal« — verte le a pointeur nyolcasát, de az utána következő coup-t elvesztette. Ezt X ur törvényszerü szabályossággal várja minden analog esetben és elnevezte megfigyelését: »Lex X«-nek. A coup en carte-al végződött. Erre fölhangzik kórusban a *lex:* »án kárt, erősiti a bankárt!« (Van egy bankadó, aki állandóan »én kártot« mond án kárt helyett. De nem ám azért, mintha nem tudna franciául, hanem azért, mert »ez az ő kabalája.«)

Y ur egyszer azt tapasztalta, hogy a bankár, amidőn he-

tessel akkép nyert, hogy egy figurát vagy tizest adott le, az utána következő coup-t elvesztette, — de ha mégis megnyerte, akkor csak slágerrel tudta megnyerni, — Ebből keletkezett a »*Lex Y*«.

Még tömérdek más, ezekhez hasonló kis bambaság kisért, amiket már azért sem akarok ismertetni, mert abszolute értéktelen és felületes megfigyeléseken alapulnak és inkább hátrányosan zavarják a pointeur játékát, mintsem hogy valami valószinüségi támpontot adnának neki.

*

Jogesetek. A sok közül leggyakrabban a *vitás tét* odaitélése körül kell döntenie a játékfelügyelőnek, vagy ha az ő tekintélyét nem respektálják, a választott birónak. Ha ketten vindikálják a nyerő tétet, (hogy *vesztő* tétet vindikáltak volna, arra még nem ismerek praecedenst a bakk annáleseiben), ugy a tanuk döntenek. Ámde — és ez nagyon különös jelenség — azt lehet tapasztalni, hogy a legritkább esetben sikerül tanuk segélyével a megbizható megállapitása annak, hogy melyik ur tette föl azt a tétet? Ha vannak is tanuk, ezek sokszor ellentmondanak egymásnak és igy a *tény* nem tekinthető megállapithatónak. Ha véletlenül a játékfelügyelő tud tanuskodni: akkor az ő szava dönt. Itt is, mint minden más esetben, ahol tanukkal kell bizonyitani, kitünik, hogy a tanuk megfigyelése milyen hézagos, ingadozó, szóval megbizhatatlan. Ez itt annál meglepőbb, mert hiszen az összes jelenlevők figyelme koncentrálva van egy igen kis területen lefolyó eseményre és az azt környező incidensekre. Sokszor azonban azért sem sikerül ekképen a bizonyitás, mert a klasszikus tanuk — a pontos megfigyelők — inkább hallgatnak, nehogy a kollégát blamirozzák.

Hasonlóan gyakori az eset, hogy a croupier hibásan, vagy kevesebbet fizet. Ilyen reklamációk rendszerint azzal a salamoni itélettel végződnek, hogy »ki kell fizetni a bankból«. Elég különös ugyan ez a megoldás, mert az itélet mindig a bank *ellen* szól, holott az ő hibája sokkal kevésbé vélelmezhető, mint a reklamáló játékosé.

Nem ártana, ha ezen — és hasonló — viták eldöntése körül a játékfelügyelők, vagy a választott döntő szakértők bizonyos általános *elveket* szem előtt tartanának. Ilyen álta-

lános elv, és ez bizonyára a *legfontosabb,* hogy a játékszabályok a *legszigorubban* magyarázandók, és ép oly *szigoruan alkalmazandók!* Ennek oka az, hogy a játék tulajdonképen *fogadás,* és igy gentlemanlike kezelést igényel. Minden fogadásszerü paktum, szerződés *szorosan,* azaz *szó szerint* magyarázandó. Külön kikötés, valaminek föltételezése, a ki nem mondott szándék, nem szolgálhatnak arra, hogy a fogadás eredményét befolyásolják. Ha tétem gyanánt 100 koronát *mondtam,* nem vitathatom, hogy az részemről tévedés volt, mert 1000-et *gondoltam.* Ha az asztalra behajtva tettem az ezres bankjegyet, a bankárnak abból vissza kell adnia ötszázat, ha vesztettem; valamint én sem követelhetek többet nyerésem esetén ötszáznál azon az alapon, hogy »*nem*« tudtam, miszerint az összehajtott ezres csak ötszázat jelez.

Ezen alapon tehát a játék körül a befogadott, az általánosan ismert *müszavak* használata tekintetében, bár akaratlanul elkövetett hiba *sohasem* korrigálható. Ha resztáló lapomra, vagy akár slágerrel a kezemben *kértem* a harmadik lapot, a bankár jogositva van azt leadni, — sőt *köteles* is azt leadni, ha már kihuzta a kártyacsomagból, még ha elkésve kijavitani akarnám is nyilatkozatomat. A hibásan osztó bankár (pl. az első és második lapot adta a pointeurnek és magának vette a harmadik és negyediket, — vagy egyik oldalra három, vagy csak egy lapot osztott), föltétlenül elveszti a tétet. A méltányosság nyomán alakult jogszokás az, hogy amidőn egybehangzó tanuk bemondása szerint, annak segélyével is esetleg, hogy különböző szinü hátu kártyákkal rolyik a játék, és igy korrigálható az elosztás: ez koncedáltatik.

De nemcsak a kimondott müszavak, hanem a fixirozott érteménnyel biró *mozdulatok* is kötelezők. A pointeur ujjával *kopogtat* az asztalon, ez azt jelenti, hogy »tartja az *egész* bankot«. Ha csak azt mondja: »tétem X korona«, ezzel még az egész bankot nem tette ki, csak tétje összegéig játszik. Ha két lapját élével az asztalra üti, — még ha nem is szándékosan, — ez annyit jelent, hogy *bevág,* azaz kér még egy harmadik kártyát. Ha 6 pointjénél többre kért, vagy slágerjét nem ütötte föl, midőn a bankár *adott:* ugy felelős a többi, az ő kártyájára játszó pointeur tétjéért. Ezen felelősség alól azonban mentesitve marad, ha faux tirage-t akkor

csinál, amidőn legalább felét a banknak ő tette meg. Hasonlóképen a bankárt is ép ily szigoruan kötelezik szavai és a *jelentőséggel* biró mozdulatok. Ha első két lapját az asztalra ütve azt jelzi, hogy *adni* hajlandó, ugy a pointeur kivánságára adnia kell, ha slágerje van is. Sőt, ha ily esetben felüti slágerjét, nyolccal is nyert még a bankár kilence ellen is, mert az a jogvélelem a bankár nyilatkozatából, hogy annak nincsen slágerje.

A kártyát vevő pointeur kettős jogviszonyban áll tehát. Egyfelől fogad a bankárral, másfelől, mint megbizott ügyvivő, vagy meghatalmazott felelősséggel tartozik pointeur-társaival szemben. Ezekkel szemben ugyanis abba a helyzetbe kerülhet, hogy ő tekintendő bankárnak. Pl. Tegyük fel, hogy 1000 korona van a bankban. A pointeurök kitettek 1200-at. A kártyát vevő pointeur azt mondja: »Tartom a bankot, az összes tétek állanak«. Eszerint tehát a bankár játszik 1000 koronára, a kártyát vevő pointeur pedig 200 korona erejéig lett bankárrá. Ha ugyanis a bank nyert, ez a pointeur jogositva van besöpörni a tételeket, de köteles kifizetni a bank 1000 koronáját. Ellenben, ha a pointeur nyert, ugy köteles kifizetni a bankból kinyert 1000 koronát, melyhez 200-at a sajátjából tartozik hozzáfizetni, — a fent ismertetett jogalapon. Ezen nem változtathat esetleg a tételeket össze nem számlált pointeurnek azon kifogása sem, hogy ő »nem szándékozott bankár lenni.« Erre nézve semmi praesumtió nem állhat meg javára, mert jogositva van — mint pointeur is, akinél nincs momentán a kártya — a bankár chance-ára játszani azáltal, hogy nem a bank ellen tesz, hanem »tartja a *tuttételeket*« és ezzel a bankár sorsában osztozik.

Ezeknek az irányitó elveknek szem előtt tartásával minden fölmerülhető vita szakszerüen és igazságosan lesz eldönthető.

*

Nők a bakkasztal körül. Sok kaszinóban ezzel a látványossággal zárják le a bakk-évet Sylveszter napkor. Pedig látványosság gyanánt nem is az utolsó. Hogyne, mikor tizenkét ragyogó szép asszony ül az asztal körül, tizenharmadik a bankár. Körülöttük meg a bájos kibicek egész koszoruja. Valamennyi szenvedélyesen flirtöl Fortuna istenasz-

szonnyal. Az ujoncokat elárulják a csillogó szemek, piruló arcok, a zsetonokkal babráló ujjaik reszketése, a bakk-szabályokban való járatlanságuk. A rutinosak fölényes mosolygás mögé rejtik izgalmukat, szabályos, nyugodt biztonsággal kezelik a kártyákat és látszólagos non chalance-al hullatják ezreseiket a zöld asztalra. Hanem azért a játékfelügyelőnek keservesen meg kell szolgálnia azt a gyönyörüséget, hogy ennyi szép asszonynak dirigálhat. A csengettyünek is sok dolga akad. »Csendet kérek, hölgyeim!« Ne tessék visszavonni a tétjét, a bank már nyert.« »Tessék várni, mig fizetnek.« »Az a szomszéd nagyságos asszonynak a tétje«, stb. és hasonló figyelmeztetéssel telik el a hölgyeknek bakkra engedett óra. A bankadó hölgyek valamennyien retiráltak, a pointeurök mindnyájan elvesztették — a férjeik pénzét. Azt láttam ebből, hogy boldogult Mihály bátyám régi mondását, hogy »kártyában a szép embereknek nincsen szerencséje« bizvást kiterjeszthetem a szép asszonyokra is. Ezt maguk is belátták és folytatva a táncot a szomszéd teremben, a nekik győzelemre több chance-ot nyujtó területen kerestek vigasztalást.

Függelék.

Lélektani razzia a kártyások közt.

Irta: **Nagy Lajos.**

A kártyás ugyanolyan ember, mint más. Tehát lelki tulajdonságai azonosak a nem kártyázó emberével. Mégis vannak lelki tulajdonságok, amelyek a kártyásokra nézve jellemzőek. Ezek a mindenkiben meglevő alaptulajdonságok némelyikének rikitó megnyilatkozásai, egészen a szuperlativuszig. E rikitó megnyilatkozások már a neurótikus tünetek erejével hatnak, összeségük szabályszerü kórképet ad, amelyet kártyaneurózisnak nevezhetünk. Külső képében hasonlatos ez bármely más üzemi megbetegedéshez. Tehát azt mondhatjuk, hogy: amint a pincér vérszegény és tuberkulótikus, ugy a kártyás kabalás. Ha csak a felületet tekintjük s megelégszünk a kártyaterem és a benne müködők leiró természetrajzával, ezek a megállapitások nyilván helyesek és elégségesek. Ha azonban a dolgok mélyére akarunk hatolni, akkor már disztingválnunk kell. És ekkor meg kell állapitanunk, hogyha a kártyaterem levegője telve is van a kártyaneurózis tüneteivel, nem tekinthető mindenki, aki játszik, kifejezetten kártyásnak, tehát a kártyaneurózis egy-egy példányának. Azután: kártyaneurózis — ez csak leiró kórkép lehet, nem mond semmit valamely állapot lényegéről. Helyesebb, ha a kártyást, akinél a játék már beteg szenvedély, általában neurótikusnak, lelkileg betegnek tekintjük, akinek kártyaszenvedélye az *egyik* tünete, de *nem szükségképeni* tünete, ezt helyettesithetné valamely más tünet is. Tehát ha a kártyás nem kártyázna, akkor is neurótikus lenne.

Kit nevezünk tulajdonképpen kártyásnak? Bizonyára nem mindenkit, aki kártyázik, még ha évtizedek óta, rendszeresen

teszi is azt. Vannak erős munkát végző, valamely hivatást tökéletesen betöltő emberek, akik esténként egy-két órát alsóznak és még sem kártyások. Azért nem, mert társadalmi, lelki és erkölcsi meghatározó elemeik más terrénumokról valók, legkevésbbé a kártya világából. Kártyásnak azt kell tartanunk, aki a kártyázást minden megengedett mértéknél nagyobb mértékben üzi, aki idejének és érdeklődésének legnagyobb részét a kártyára forditja, akinek a kártya szenvedélye, aki a kártyázást oly mértékben üzi, hogy miatta elhanyagolja például a családját, kevesebb időt tölt a családi körben, mint amennyi okvetlenül megkívánható és amennyit felesége és gyermekei meg is kívánnak, de hasztalanul kívánnak tőle, aki a normálistól csökkent mértékben érdeklődik a nők iránt, akinél a kártyázás az olvasás, a kulturérdeklődés rovására megy; aki az anyagi boldogulásának reális lehetőségeit elhanyagolja a kártya miatt; aki a normális életrend ellen szokványosan vét, mert késő éjszakáig a kártyaasztal mellett »dolgozik« s alvási idejét néhány órára redukálja. Kártyás Iksz ur, aki délelőtti hivatalát ellátván, fél háromkor már a kávéházban lórumozik, fél hét órakor már ott van a bakkarat kezdeténél, bakkozik kilencig, akkor futtában megvacsorázik és leül a chemin-asztalhoz, éjfél után esetleg még valamely kommersz-játékban vesz részt s hajnalban megy haza lefeküdni, holott otthon felesége és gyermekei vannak s másnap reggeli kilenc órára már ott kell lennie a hivatalában. Kártyás Ipszilon ur, aki produktiv ambicióját elhagyta, foglalkozása nincs, nem is próbálkozik semmivel, holmi családi, rokoni apanázsokból él, nappal alszik, este bakkozik, éjjel bródziccer a chemin de fére mellett, lehetőleg reggel hétig, — ha beteg, harminckilenc fokos lázon felül otthon fekszik, de harminckilencen alul már felöltözik és szigoruan megjelenik a klubbeli bakkasztal mellett, megkockáztatja a tüdőgyulladást, betegségében minden esetre visszaesik, ujra fekszik egy-két napot, de még gyógyulatlanul, lázzal, ujra elmegy a klubba; ürügyül azt hozza fel, hogy nem tud maga beretválkozni s a szakállát már nem birja ki, muszáj volt neki a klub borbélyához menni s ha már itt van, egy kicsit »megnézi« a bakkot, nem akar játszani, csak ugy »benéz«; nyilvánvaló, hogy a beretválkozás ürügy, az igazi ok: a baccarat.

A kártyásnak szenvedélye a kártyázás. Olyan ő, mint a morfinista, vagy az alkoholista, — bár meg kell állapitanunk, hogy a kártyaszenvedély nem oly ártalmas, mint az alkoholizmus, vagy morfinizmus. A hasonlatosság itt nem csak külső, hanem lényegi; miként az alkohol pillanatnyilag narkótikum valamely feldult, legmélyében nyugtalan lélek számára, feledtet, önbizalmat, kedélyt és bátorságot ad, — ugy a kártya is leköti a figyelmet, felfüggeszti a lélek mélyén rejlő, tudattalan, de nyugtalanitó komplexumok maró munkáját. A legmélyebb és legigazibb szenvedésektől való ezen időleges szabadulás, jóérzése miatt történik, hogy a kártyás szinte boldog mazochizmussal vállalja a kártyázással összefüggő kinos, de mégis könnyebb szenvedéseket: a nem alvás, a fáradt fölkelés mindennapi gyötrelmét, a sok feketekávé és nikotin mérgének rossz hatását; tragédia érzésére hajló lelke kiéli magát a veszteségek alkalmával; nyeréskor költekezésnek, naiv álmoknak, mámoros feledkezésnek adja át magát.

A kártyásban domináns a kártyaszenvedély, mondhatnám minden más szenvedélytől mentes ő. Nem rajongója a müvészeteknek, a sportot, amikor áttér a kártyára, lassanként elhagyja, a nőügyeket azzal az ürüggyel — és hamis önigazolással — függeszti föl, hogy várja, amig egy nagyobb összeget nyer, a turistákat, a sakkozókat lenézi, a politikával szemben ő bölcs, belőle nem lesz szociálreformer, sem politikai forradalmár, sem szociáldemokrata, sem kommunista, sem aktiv ellenforradalmár, ő minden politikai rezsim után intakt marad, mert este kilenckor tüzzék bár ki városának épületeire egy uj világszemléletnek, mondjuk a hopikéknek hopikék lobogóit, ő ott ül reggel hét órakor a kávéházban társaival s egész éjjeli játék után a világrengető eseményekről tudomást nem véve behatóan, részletesen és többszörösen megtárgyalja, hogy az a bizonyos érdekfeszitő eset ugy történt, hogy a bankárnak hatja volt, a pointeur kettőre négyet kapott, mire a coup en carte lett, ekkor a kis Kohn a tétjét megduplázta, de — sajnos, vagy hálaistennek — a bankárnak kilences slágere lett. Nyilvánvaló, hogy ez rettentően érdekes! A kártyásnak társadalomszemléletét is a kártya határozza meg, ő minden esetre konzervativ, mert hiszen ha minden marad a régiben, akkor

lehet bakkozni és sménezni tovább, vigan — de rettentő gazság lenne, ha valami olyanféle őrültek kezébe kerülne a politikai hatalom, akik a hazárdjátékokat eltiltanák. A szemlélet szép, bár kissé gyengén megalapozott.

Tegyünk még néhány megkülönböztetést. Ismételjük meg hogy: a kártyások neurótikus emberek, különféle neurózisaiknak következménye, hogy a kártyázás káros szenvedélyükké vált, kártyaszenvedélyük nem közvetlenül folyik a neurózisukból, de összefügg oly tünetekkel, amelyek a neurózis közvetlen folyományai, például az, hogy éjjel nem tudnak aludni, hogy általában nyugtalanok, hogy a szexuális életükben zavar, legalább is kedvcsökkenés állt be. Most már a *kártyástól* meg kell különböztetnünk azt a professzionátus kommersz játszót, aki például kiváló alsós és piquet-tudását használja föl pénzszerzésre, meg kell különböztetnünk a *klubtagot*, aki letört ember s a klubból, a kártya körül, leginkább adományokból él, és azt, akinél egy sulyos lelki trauma, például egy szerelmi tragédia, ideiglenes kártyaperiódust idéz elő.

A kártyások — és a lelki infekció folytán, sőt az egyszerü majmolás folytán csaknem mindenki, aki kártyázik, — babonásak. Közismertek az ő kabaláik. Ezek a kabalák sokfélék és igen komplikáltak, egy tényezőből aligha is származtathatók. Sokszor az egészen egyszerü kezelése a témának több kilátást nyujt a helyes eredményre, mint mély, esetleg misztikus okok önkényes feltevése. Vegyünk példának egy kabalát. Egy idősebb uriember, orvos, tehát természettudományosan némileg képzett ember, megjegyzi magának a ruhatári számát s azt játsza meg a bakkon. Például a kabátja a ruhatárban a 68-as fogasra kerül. Ő, mivel a bakkasztal mellett tizenkét hely van csak, tehát a hatvannyolcast meg nem játszhatja, megjátsza a 6-ost és a 8-ast. Ezt ő igy csinálja, de fel kell tételeznünk, hogy ő maga sem hisz igazán abban, amit cselekszik; ő tulajdonképpen tudja, hogy a ruhatári száma és a nyerő vagy vesztő coup-k alakulása közt semmi okozati összefüggés nincsen. De hát ő is ugy van, mint mindenki, aki a bakkasztal mellett ül vagy áll és részt vesz a játékban: tanácstalanul, minden biztos tudás nélkül, vakon ugrik a sötétbe. S mivel minden coup-t még sem lehet megjátszani, már csak azért sem, mert ez gépies

tényked és lenne és nem játék, nem lelki és idegmunka, — szüksége van valamely bázisra. A 6-os és 8-as szám ez esetben, mint a kabala majdnem mindig, csupán csak a tehetetlen, tájékozódni racionális módon képtelen léleknek egy kényszerü talapzata, amelyen igyekszik szilárd pontot találni.

Ilyen kabalájuk a kártyásoknak, különösen a kommerszjátéknál, a kibic. Szerintük van jó kibic és rossz kibic. Látszólag intelligens, sőt igazán intelligens emberrel is megesik, hogy vesztés esetén a kibicet okolja. Állapitsuk meg, hogy a kártyásnak, ha jórészt a véletlentől is függ, hogy nyer-e, vagy veszit, mégis játszania is kell, még pedig jól, a tőle telhető legjobban kell játszania, tehát erős szellemi és idegmunkát kell végeznie. Ebben a munkában őt minden külső hatás zavarhatja. Különösen a kellemetlen hatások. Zavarhatja az, ha a kibic belebeszél a játékába. Ha utólagos megjegyzéseket tesz, még ha azok helyesek is. Ha a kibic mellette mással beszélget, ha hozzá ér, ha a székére támaszkodik és azt mozgatja s más száz efféle. De kellemetlen lehet a kibic jelenléte amiatt is, hogy a kártyás esetleges hibás játékának tanuja. Másképpen: ha senki nem látja, jól-rosszul, de fesztelenül játszik a kártyás, más jelenléte azonban már megzavarja. Mindezen dolgok miatt általában bárkinek kellemesebb kibic nélkül játszania, mint kibic jelenlétében. Most már, ha a játékos mellé kibic ül, ideges feszültséget okozhat már maga a tény, anélkül, hogy a kibic egyelőre bármiképpen zavarná. Nem zavarja, de zavarhatja, megvan erre a lehetőség. Most már tegyük föl, hogy a játékos veszit. A kibic nem beszélt bele a játékába, rossz tanácsot nem adott, semmiféle cselekvéssel nem ingerelte őt, a játékos mégis dühös a kibicre, őt okolja a veszteség miatt. Ő ugy mondja, hogy a kibic őt elpechelte. Ezt a kifejezést azonban a legtöbbször nem kell szószerint értelmezni. A kártyások ösztöne és tudatalattija nagyon jól, logikusan müködött, igazat mondanak, csak az intelligenciájuk fogyatékos és az okozati összefüggés minden láncszemét nem képesek földeriteni. Komolyan ők maguk sem hiszik azt, hogy a kibic jelenléte és a lapjárás közt összefüggés lenne s a lap azért járt rosszul, mert a kibic rossz. Nem, hanem: vagy a kibic viselkedése, vagy egyszerü jelenléte, azaz jelenléte által okozott feszültségérzés (félelem attól,

hogy zavart okoz) ez rontotta a játékos játékát, nem volt kellő a nyugalma, nem volt teljes a figyelme, szóval a képességeit nem fejthette ki a legteljesebb mértékben.

Ez a racionális okoskodás persze a kibic ellen való esetleges ellenszenv okai közül csupán egyre mutat rá. Kimeritve ezzel a téma nincs. Mert itt mindjárt felhozható e magyarázat ellen s az olvasó bizonyára máris arra gondol, hogy: a játékos a kibicet éppen a *rosz lapjárás* okának tekinti. Például, mondjuk, hogy lórum folyik. A lórumban (a kirakásos lórumról beszélek) baj az, ha a lap háromszinü, ilyenkor alig van kilátás a nyerésre. Most tegyük fel, hogy az egyik játékos állandóan veszit. Veszteségének okai: egyrészt a partnereinek jól jár a lap, gyakran van bemondott, vagy csendes praemiumuk, másrészt a szóban forgó játékosnak rosszul jár a lapja, praemiuma még egyszer sem volt, ellenben gyakran volt háromszinü lapja; de azonfelül még több hibát is csinált, sőt renonszot is adott, amiért szintén fizet. A játékos a hibák miatt is dühös, a renonsz miatt is dühös, ha szétnyitja a kártyáját és látja, hogy rossz a lap, akkor is dühös. A kibic valamennyire oka lehet a hibáknak is, a renosznak is, de a lapjárásnak nem. Mégis akkor szisszen fel a játékos a kibic ellen, amikor látja, hogy már megint háromszinü, nyerhetetlen lapja van és azt gondolja, hogy a kibic az oka annak, hogy a lap rosszul jár; ha mellé nem ült volna, vagy elmenne, a lapjárás jobbra fordulna. Ez igy szokott lenni. Mindazáltal az a véleményem, hogy a játékos ezt csak pillanatnyi indulatában gondolja igy, de lecsillapodván, ő maga is tudja, hogy a lapjárás és a kibic közt nincs összefüggés. Ha pedig vannak olyan kártyások, akik ezt hiszik, azok balhite azért tartja magát, mert valami összefüggést a játék menete és a kibic közt sejtenek, de tisztán nem tudnak, tehát megelégszenek a kényszerü primitiv megoldással, hogy a kibic miatt jár rosszul a lap; annál is inkább, mert máskép — azt hiszik — arra az álláspontra kell helyezkedniök, hogy a kibic nem befolyásolhatja kedvezőtlenül a játékot, erről pedig tudattalanul tudják, hogy nem igaz.

Amit eddig elmondtam, azzal a kártyás és a kibic közötti viszony összetevőinek egyikére mutattam csak rá. Kutassunk tovább. A játékos veszit. Ez még abban az esetben is kedélyi

depressziót, sőt ingereltséget okozna benne, ha a játék nem pénzbe menne. Ez természetes is; valamit csinálni sikerrel, ez emeli a kedélyt; sikertelenül, ez deprimál. Látjuk ezt a sakkozóknál, akik tét nélkül, vagy jelentéktelen téttel játszanak, mégis örülnek a nyerésnek s lehangolja őket a vesztés. Tehát a játékos játszik és veszit, a pénzét veszti, — ez kinos ingerültséget kelt benne. Az indulat — ez természetes — *objektumot kiván.* Objektumnak élőlény, sőt ember kell. (Elkeseredésében mi telhetett tőle? Nagyot ütött botjával a szamár fejére!«) Kell valaki, akin az ember a haragját kitöltheti. Tehát ha a kártya rosszul jár, a játékos ingerült, de sorsnál, kártyánál, asztalnál, széknél, mindennél alkalmasabb indulatának elhelyezesére az ember, aki éppen mellette van, mintegy objektumul készen áll. Az elvont fogalmaknál vagy az élettelen tárgyaknál egyszerüen alkalmasabb ő az indulat elhelyezésére, esetleg annak kiélésére, levezetésére, ha egy kis szóváltás, vagy parázs veszekedés támadhat. Már most nyilvánvaló, hogy a kártyás a vesztés és a kibic közt annál hamarabb állapitja meg az összefüggést, minél inkább vannak rejtett indulatai, sérelmei, ellenszenve a kibic iránt. Megállapitható ebből, hogy ha a játékos anélkül, hogy a játék menete már indokolná, ingerült a kibicére, akkor elárulja magát és valamely más, a játéktól független ellenséges indulattal viseltetik iránta. Vagy a személye iránt, vagy — ritkábban — a tipus iránt, melyet képvisel, s ilyen alkalmakkor derül ki a jószemü pszychológus előtt, hogy az emberek általában engesztelhetetlen gyülöletet hordoznak lelkük mélyén az iránt, aki tőlük valaha is pénzt kért és nem adta meg, még a leggazdagabb emberek a legkisebb összegek miatt is, esetleg maecenások a müvésznek juttatott apró adományok miatt. Ha a szegényember egyszer két napig nem evett, a gazdag, akihez segitségért fordul, esetleg készséggel áll rendelkezésére, sőt azt mutatja, azt is hiszi, hogy örül, ha jót tehet valakivel, vele, — de az a szegény ember aztán óvakodjék attól, hogy valaha is kibicként a gazdag ember mellé üljön, mert rögtön kiderül, hogy a történteket, ha talán a szegény ember el is feledné, a gazdag nem feledheti el soha. Tudatosan örülhet, hogy jót tett, egyenesen ambiciója lehet a jótékonyság, a bajban levők megsegitése, de a tudatalattija állati egyszerüséggel müködik.

A játékosoknak a kibicek ellen való indulatából megállapitható, hogy ha egy bizonyos egyénnek egy másik bizonyos egyén ellen való konkrét élményből táplálkozó, ellenséges indulatáról nincs szó, akkor általában a testi csunyaság és — a pénz istenitésének termeiben — a szegénység s rossz öltözködés az, ami antipátiát kelt, különösen magukban a szegény emberekben. Itt emlitem meg, hogy a kártya körül tünik ki leginkább, hogy a szegény emberek mennyire utálják egymást, s hogy a gazdag embert nemcsak respektálják, hanem szinte babonásan tisztelik. Semmiféle egyoldalu szemlélet nem igényelhet a maga számára csalhatatlanságot, a lélektani szemlélet sem, de legkevésbbé az ugynevezett szociologiai. A kártyateremben szerzett tapasztalatokból különösen ezt, a szegényeknek egymásközti tudalatti viszonyát, abszolut szubordinációjukat s ennek minden fetisztikus következményét a gazdag emberrel szemben, jó felhozni akkor, mikor osztályszolidaritásról és osztálygyülöletről van szó. Csak meg kell figyelni a bakkasztal mellett, hogy az ötven és százezer koronás tétekben játszó gazdag ember, ha a háta mögül valaki feléje nyujt egy ötvenkoronás zsetónt, azt nyugodtan átveszi és leteszi a tableaure, legfeljebb, ha szabadulni akar a fölösleges munkától, akkor nyugodtan ugy tesz, mintha nem venné észre a feléje nyujtott kezet, — mig az ötvenkoronásokban játszó szegény ember olvadó boldogsággal szedegeti el a háta mögül beadott tiz és huszonötezreseket, ellenben szemöldökét összeráncolva, valósággal fölsziszeg, ha valaki egy kis zsetónt nyujt neki s annak elhelyezésére kéri. Ők maguk érzik, hogy milyen nagyperspektiváju s önleleplező megnyilatkozás történik ilyenkor, ezért is védekeznek a »kabala« jelszóval, azzal, hogy a szegény ember *peches* ember, az a másikra is *pechet hoz.* (Igy mondom, az ő frazologiájukkal.)

Antipátikus kibic a játékosnak az adós és az, akiről fölteheti, hogy nyerés esetén kibicpénzt kér, vagy ilyen kérés nélkül kártyajogon jár neki.

Amikor a kártyás nyer, valóságos szeretetet érez a kibic iránt, azt jó kibicnek tartja. Ez az érzés a nyerés okozta boldogságérzés melléktermeke, tulságos nagy mérvétől nem kell félni, mert hiszen az számokban is kifejezést nyer. A rossz kibiccel szemben intenziv a kivánság, hogy legalább

is meg kellene halnia, a jó kibicnek ellenben a nyereség egy-két percentje jár ki. A »jó kibic« szeretését racionálisan is indokolja az a körülmény, hogy szolgálatot is tett, ha mással nem, hát azáltal, hogy elfoglalta a helyet egy más, esetleges rossz kibic elől.

Előfordul az az eset, hogy valaki a játékos mellé le akar ülni, az erre indulattal, de udvarias formában megkéri, hogy ne kibiceljen neki. Ez az eset legtöbbnyire igy magyarázható: A játékosnak antipátikus az, aki mellé akart ülni, az antipátiát csak ugy minden à propos nélkül nem szokás és talán nem is lehet közölni, most azonban végre alkalom adódott, s a játékos megmondja »antipátikus« urnak a maga véleményét.

Mindezek az okok akkor, amikor a kártyás munkában van, tüneteinek, megnyilatkozásainak meghatározóiként, kiváltóiként felvehetők. Mégis meg kell állapitanunk, hogy a kártyás, amikor különösen az ugynevezett hazárd-játékba fog, akarattal és értelemmel annyira megkörnyékezhetetlen és irányithatatlan folyamatba hajszolja bele magát, amelynek megfoghatatlanságába és irányithatatlanságába sehogy sem tud belenyugodni, — ezért elvet minden természettudományos bázist, okkultistává válik és keres oly erőket, amelyekről nem tudunk, de amelyeknek, szerinte, kell létezniök. Ez nem is ostobaság, mert hiszen nyilvánvaló például az, hogy a baccaratnál a coup-k alakulása bizonyos matematikai törvényszerüségek alapján történik,, csupán ezeket a matematikai törvényeket nem sikerült még a játszónak soha gyümölcsöztetnie, sőt ellenkezőleg, minden eddigi tudományos ismeretünk azt mondja, hogy rendszer, amely nyerési sánszot ad, nem is konstruálható. Feltehető az is, sőt felveendő, hogy vannak olyan törvényszerüségek, amelyekről eddig nem tudunk, de valaha fogunk tudni. A kártyásnak tehát ugy kell szükségképen kabalásnak lennie, miként az alkimiának meg kellett előznie a kémiát s a kuruzslásnak az orvostudományt. Az ember sejt, óhajt, akar, — de tudni még nem képes.

A kabala gyakran ürügy. Csak egy példát mondok. Játszik valaki a bakkasztal mellett. Erre odaszól hozzá a szomszédja, hogy elvesztette a pénzét, adjon neki holnapig kölcsönt. A legkönnyebb védekezés azt mondani, hogy: kabalából nem tehetem.

A kabalák mellett jellemzik a kártyázókat a kártyára vonatkozó téves nézetek. Ilyenek: Ha az embernek megfelelő tőke áll rendelkezésére, akkor a baccarat-n biztosan nyerhet. Ha valaki megelégszik egy egységnyereséggel, az azt mindennap holtbiztosan kinyerheti. Továbbá: Vannak állandóan nyerő kártyások. Ha valaki egy rendszert kellő energiával betart, az nyer. Azt hiszik, hogy léteznek valószinü coup-k, tehát olyanok, amelynél a valószinüség arra, hogy például pointer-coup-k, nagyobb, mint más coup-nál. Sőt hisznek biztos coup-kban és azt állitják, hogy az a helyes játék, ha valaki nézi a játék menetét, kivár egy biztos coup-t, azt megteszi nagyobb összeggel s akkor távozik. Azt hiszik a baccarat-játszók, hogy az ötös probléma előfordulásakor a pointeur aszerint, amint kér, vagy nem kér, megváltoztatja a paklit. Azt hiszik, hogy a paklinak van természete, amely jelekből elárulja magát. Hogy a coup-k alakulásából lehet következtetni a következő coup-kra.

Ezekre a téves hiedelmekre egy-egy megjegyzést teszek. Akinek »megfelelő« tőke áll rendelkezésére, az ép ugy elveszthet a »megfelelő« tőkéjét, mint más ember a meg nem felelőjét. Hogy kis pénzzel, vagy nagy pénzzel könnyebb-e játszani, az játéktechnikai és nem lélektani kérdés. Annyi azonban bizonyos, hogy a kevés pénz pszychologiai gátlást jelent, mert fenyegeti a játékost a gyors megsemmisülés eshetősége, holott a játék hullámzó természete megengedheti, hogy egy kedvezőtlen szakasz veszteségét későbbi kedvezőbb szakaszban visszaszerezhesse. Ha valaki fölösleges, vagy nyert, vagy bármely okból könnyü pénzzel játszik, az szabadabb értelemmel, kevesebb félelemmel müködik s igy könnyebben érvényesitheti azokat a tényezőket, melyek az egész folyamatban egyéni teljesitmények: értelmes játék, nyilt bátorság, mégis nem botor vakmerőség.

»Ha valaki megelégszik egy egységgel, az azt napról-napra holtbiztosan kinyerheti« — ez egyszerü ostobaság, mellyel nem is kell foglalkoznom. Az állandó nyerőkről szóló mese: Mert vannak nyerők és vannak vesztők, nyerés és vesztés hosszabb-rövidebb időközönként váltakozhat, — olyan kártyás azonban, aki állandóan nyer, akinek a játékában benne foglaltatnék a nyerési lehetőséget egészen a biztosságig fokozó elementum, — nincsen. Ellenben *állandó* nye-

rők élnek a kártyások hitében. Ők hisznek ilyenekben, azt állitják, hogy tudnak ilyenekről, mert nekik szükségük van a költött példaképre s a reményre. Ezért a valóság némi korrigálásával hamarosan kineveznek egy-egy éppen szerencsésebben operáló játékost állandó nyerőnek. Ha valaki beszél állandó nyerőről, annak a kártyás habozás nélkül hisz. Ő maga is felfedez ilyen állandó nyerőket, terjeszti a hirüket s hozzájárul a téves közhit kialakulásához, — mert hiszen igazolnia kell önmagát, cáfolni kell a józan kritikusokat, védeni kell magának a kártyának a renoméját. A kártyások különben mindent elkövetnek, hogy a kártyának jóhirét terjesszék, mindig félnek attól a lehetőségtől, hogy a nemkártyások ellenvéleménye és hatalma kerekedik felül s esetleg olyan rendszabályok keletkeznek, amelyek a játékot, legalább is a hazárdjátékot korlátozzák, vagy lehetetlenné teszik.

A valószinü coup, az »előre megérezhető« tendencia, a biztos coup s az ötösre való megállás, pakliváltoztató jellegére vonatkozó logikai lapszusok komolytalan voltát már csak azért sem kell tüzetesen magyarázni, mert hisz maguk a »kabalások« sem hisznek komolyan mindebben, mert csak beszélnek, beszélnek, de nem aszerint cselekszenek, ahogy beszélnek. Például, ha az bizonyos lenne, hogy ha egy a közepéig jó pakliban valaki ötre megáll, akkor a pakli megváltozik oly értelemben, hogy attól kezdve rossz lesz, sőt nemcsak ha ez bizonyos lenne, hanem, ha a játékos ebben a maszlagban komolyan hinne, akkor rögtön kiállana a játékból, mihelyt ily eset előfordul. Ez azonban nem szokott megtörténni.

Előre a kártyás természetesen nem tudja, hogy mi fog történni, habár tesz egyes kijelentéseket, például azt mondja: »Csülök ur, lirai költő, vágta a paklit, föltétlenül bankpakli lesz.« Ezt mondja, de azért a tableaunál marad és játszik a pakliban, amely, ha Csülök ur, a lirai költő, vágta is, egyaránt lehet jó, vagy rossz. A kártyás azt mondja, amikor a pointeur már ötöt ütött és a hatodikat is megnyeri slágerrel, hogy ez a *záró* sláger, nyilvánvaló, hogy a passz véget ért, — de azért tesz a hetedik coup-ra is, amely természetesen egyaránt lehet bank-coup is, pointeur-coup is. Tegyük föl azonban — példának okáért — azt az esetet, hogy bankpász van, a bank már ötöt-hatot ütött, amikor egy nyu-

godt, kövér, derüs arcu és gazdagnak látszó ember veszi a lapot. A derüs arcu gazdag nyer. Ekkor a kártyás azt mondja: »Biztos volt, hogy ez üt.« Tegyük föl, hogy ő, még mielőtt a coup megtörtént volna, magában azt gondolta, hogy derüs gazdag ur fog ütni. Ütött is, azaz nyert. Most a kártyás azt hiszi, — igen naiv módon, — hogy ő ezt előre *megérezte*. Hát ez optikai csalódás. (Igy nevezem, per analogiam.) A kártyásnak mindig vannak előzetes feltevései, az ő nyelvükön: tipjei, ugy az egész játéknapra, mint az egyes paklikra, valamint az egyes coup-kra vonatkozólag. Ezek a tipek néha beválnak, néha nem. Mivel semmiféle előzetes jelnek a kártyás nem lehet birtokában, amelyből a történendőkre következtetni lehet, azt kell mondanunk, hogy hosszu tartamon keresztül a tipjeinek fele jó, fele rossz. Most már, ha tipjei nem válnak be, az legfeljebb veszteséget jelent neki és bosszuságot, de egyébként semmi különöst nem lát benne. Ha ellenben három-négy tipje beválik, ez feltünik neki és az esetet megjegyzi magának, azt hiszi, hogy előre megérezte, mi fog történni. Olyanok is vannak, akik valamely coup-ra azt gondolják, hogy azt a pointeur nyeri s ha mégis a bank nyerte, akkor lelki probléma nincs a számukra, de ha csakugyan a pointeur nyert, akkor azt hiszik, hogy ők ezt *biztosan* tudták. A játék hevében pillanatnyilag mindenki bele eshet ilyen logikai hibába, melyet, mondom, legcélszerübben optikai csalódásnak lehet nevezni.

Az állandó nyerőről, a biztos nyerés lehetőségéről szóló hamis hirek termeléséhez és fennállásához legnagyobb mértékben járulnak hozzá a klubhiénák. Ezek foglalkozás és vagyon nélkül való emberek, akik állandóan kártyaklubokban tartózkodnak, elegánsan öltözködnek, kitünően táplálkoznak és finom cigarettát szivnak, — szóval jól, csaknem főuri módon élnek. Ezek azt a látszatot keltik, hogy ők kártyából élnek, mert hiszen valamiképpen el kell számolni mindenkinek embertársai előtt. Az igazság az, hogy ők a *kártyásokból* élnek, kölcsönöket kérnek gazdag emberektől, a nyerőket megvágják, a kapott pénzzel kártyáznak, megélhetésük alapja mégsem kártyanyereség, mert ez a tipus inkább veszit, mint nyer, hanem a pumpolás. Mindenki tud emberekről, akik Montecarloban élnek, vagyonuk nincsen, keresetük nincsen, mégis

megélnek, naponta »kinyerik« a maguk létminimumát, az egy aranyat. Természetes, hogy ezek klubhiénák, az elegánsabb válfajtól le talán egészen az egyszerü koldusig. Nekik hamis látszatot kell magukról terjeszteniök, hisz a valóság felfedése nemcsak az exhibitiv erejével hatna, hanem gyakorlatilag is még e keresetüktől is megfosztaná őket.

A klubhiéna a kártyások legordinárébb fajtája, nem is ártalmatlan, sőt, társadalomerkölcsi szempontból ártalmasabb a hamiskártyásnál. (A hamiskártyás nem is kártyás a szó igazi értelmében, mint ahogy a betörő nem lakatos, hanem delikvens-tipus ő, akinek éppen a kártya a metierje.) A klubhiéna csábitó rossz példa a küzdő és nehezen boldoguló, de még dolgos ember szemében. Szenvedélyes védelmezője ő a kártya és a hazárjátékok ügyének, harcában hazug hirek terjesztésével, hamis adatokkal, körmönfont logikával dolgozik, svádája kitünő, értelmi ereje hasznos feladatokra is képesitené, szuggesztiv hatása vetélkedik a hypnotizőrével, hisz éppen ez az ő ereje, evvel birja rá áldozatát mindenkor arra, hogy neki a kivánt összeget lerójja.

A klubhiéna csak a »megvágható«, gazdag embereket szereti, a prostituált nők fentartásos szerelmével, a dolgozó embert — egykori kollégáját — lenézi, sőt gyülöli; ő terjeszti azt az életszemléletet, mely szerint munkából megélni egyáltalában nem lehet és dolgozni ostobaság. A gazdag kártyásoknak kegyeltjeik a klubhiénák, mert jókülsejü, csinos emberek, tiszták, finom ruháik vannak; (ha nyernek néha nagyobb összeget, ezt rögtön ruhára, nyakkendőre, selyemharisnyára fordítják, ez üzleti befektetés náluk.) A klubhiéna szinte nőies odaadással udvarol a gazdag embernek, apró szolgálatokat tesz neki, pénzét felváltja, kiszolgálja zsetonnal, telefonálásait lebonyolitja, informálja az érkezéséig történtekről, besugója, a külvilágban egész a nők felhajtásáig terjed hivatala; esetleges konfliktusok alkalmával patrónusának hangos szavu, dühös védelmezője. A klubhiéna teljesen magáévá teszi a született gazdagok világszemléletét és ugy beszél emberekről, politikáról s a világ minden dolgáról, mint egy letört arisztokrata. A klubhiénák prostituált férfiak. A legtöbbször jó adag elnyomott homoszexualitás is van bennük, ennek pedig a klubéletben különben is nagy szerepe van.

A klubokba nők nem járnak, ott férfiak csupán férfiakkal érintkeznek, e miatt a férfiak szenvedélyes klublátogatása már e téma felszines vizsgálata alkalmával is kell, hogy gyanus legyen, legalább is annyira, hogy sejtsük benne a tudattalan menekülést az otthonból, ahol a nő van, a külvilágból, az utcáról s más nyilvános helyekről, ahol nők tartózkodnak vegyest férfiakkal, mert e helyek levegője erősen telitett a normális hetero-szexualitással, legalább is annak nézdelődésben, udvarlásban, megnyilatkozó formáival.

A kártya olyan terrénum, amelyen bizonyos emberi gyarlóságok szaporábban és rikitóbb alakban mutatkoznak meg, mint bármely más ténykedés alkalmával. Köztiszteletben álló férfiak követnek el kártyázás közben apró inkorrektségeket; bele néznek a partner lapjába, leadott és elvesztett coup után a tétjüket kilopják, másnak járó zsetónt elkezelnek stb. stb. A kártyások maguk ezt nagyon jól tudják s csaknem mindig el is néznek az ilyen kis incidensek fölött. A tableaunál mindenki csak a maga hasznával törődik s véteknek csak azt tartja, ami őt kárositja meg. Hogy még a reflexszerü tevékenységük is mennyire az egyéni hasznuk szolgálatára van beállitva, mutatja számtalan kisérletem közül a következő kis kisérlet:

Bakkarat-kirándulásaim alkalmával egyszer a tableaunál ültem. Még nem kezdődött meg a játék, de a helyek már ki voltak sorsolva s gazdáik már elfoglalták azokat. Éppen a paklit keverték. A játékosok fel voltak szerelve zsetónokkal, az ülők kirakták zsetónjaikat maguk elé az asztalra. A bal szomszédom előtt egy csomó kétszáz és egyszáz koronás zsetón hevert. Ő a pakli összeállitását figyelte. Én óvatos mozdulattal a zsetónjaihoz nyultam és elcsentem belőlük két százkoronást. Ő pár pillanat mulva maga elé nézett a zsetonjaira s rögtön észrevette a hiányt. Megolvasta s konstatálta, hogy kétszáz koronája hiányzik. Nyugtalanul nézett jobbra-balra, kereste, hogy ki az, aki vele ilyen »ostoba« viccet csinál; az én arcom merev volt, látszólag másfelé is figyeltem, gyanun felül álltam, ő a tettest nem találta. Erre én odaadtam neki a két százast. Megnyugodott, nevetett, visszatette a többi zsetónokra s ismét figyelte a játékmester és a már kisorsolt bankár ténykedését. Az én kezem óvatosan megmozdult s nyult megint a szomszéd zsetonjai felé. Ő nem

nézett felém, mégis észrevette parányi mozdulatomat s mintegy reflex mozdulattal, rátette kezét védőleg a zsetónjaira. De figyelte tovább a játékmestert, aki éppen a vágót sorsolta ki. Kis szünet. Kezét elvette. Az én kezem megint mozdult, az ő reflexe rögtön reagált s elfedte a zsetónjait. Négyszer-ötször kisérleteztem, de csennem most már nem sikerült, a reflex-mozdulat oly éberen és gyorsan müködött, hogy amint az én kezem egy-két milliméternyit mozdult, már ő reagált és védekezett — közben persze máshová figyelt. Most egy kis szünetet tartottam, aztán felvettem a saját zsetónjaimból öt darab százast s oda tettem az övéire. A reflex nem müködött. Nem volt védekezés, a reflex ugy kihagyott, mint a tabetikus térdreflexe, mintha igazi reflex lett volna, amely egyszerre hüdést kapott s elromlott.

OSZK

TARTALOMJEGYZÉK.

1. Előszó

ELSŐ RÉSZ.

Oldal

2 A monteearloi játékbank alapitása ... 13
3. A részvénytársaság ügyvezetése ... 22
4. A játékosok ... 40
5. A játékra csábit-e, csal-e a bank? ... 53
6 A rulett ... 56
Az esélyek ... 62
A zéro ... 65
7. A trente et quarante ... 67
8. A hazárdjátékok műszaki elemei ... 69
9. A valószinüségi számitás ... 73
10. Különféle szisztémák ... 78
11. Az egyetlen „biztos" szisztéma ... 79
12. Tanulságok ... 83
13. Rulett-statisztika ... 86

MÁSODIK RÉSZ.

14. Budapesten ... 89
15. A hazárdjátékok elmélete ... 91
16. A budapesti hazárdjátékok ... 104
17. A baccarat
a) A két tablós baccarat ... 105
b) Az egy tablós baccarat ... 110
c) A chemin de fer ... 119
d) A rulett ... 122
e) A tőzsdejáték ... 123
18. Tanulságok ... 129
19. Pillingérezés a bakkasztal körül ... 136
20. Függelék
Lélektani razzia a kártyások közt ... 144

Értelemzavaró sajtóhiba: A 10. old. 1. sorában: „Nem volt okosabb ember..." helyett olvasandó: „Nem volt ostoba ember..."

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár